

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

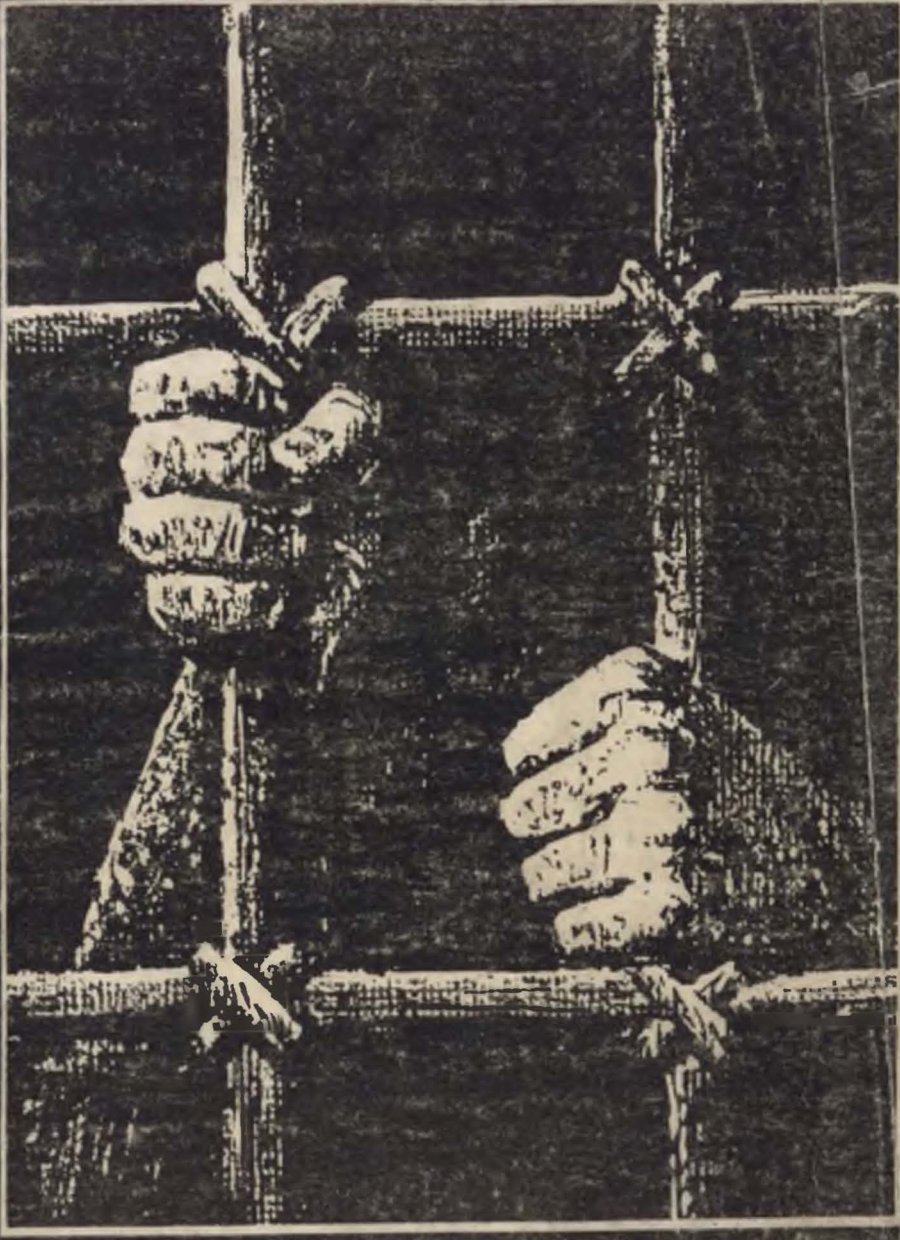
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ISBN 954-449-012-4(b.1)

Nazım Hikmet

STENO

1

*Bütün
eserleri*

۲۷ Nâzım Hikmet

· N Á Z İ M H İ K M E T * B Ü T Ü N E S E R L E R İ

NÂZİM HÎKMET

BÜTÜN ESERLERİ

SEKİZ **8** CİLT

N Â Z İ M H Î K M E T

C İ L T B İ R

1

Ş İ İ R L E R 1 9 1 6 – 1 9 5 1

:

STENO — VARNA, 1993

Düzenleme Fedai Erdoğan
Resimler Abidin Dino
Kapak Plamen Monev
Tashih Rüstem Azis

Copyright © Nazim Hikmet
© Steno Publishing House, Varna, 1993
P.O.Box 333, 9000 Varna, Bulgaria

ISBN 954-449-012-4 (b.I)

S İ İ R L E R

S E R V İ L İ K L E R

Bir inilti duydum serviliklerde
Dedim burada da ağılayan var mı?
Yoksa tek başına bu kuytu yerde
Eski bir sevgiyi anan rüzgâr mı?

Gözlere inerken siyah örtüler
Umarım ki artık ölenler güler
Yoksa hayatında sevmiş ölümler
Hâlâ servilerde ağlıyorlar mı?

1916

BİZ VE DENİZ

Büyük kardeşim
Faruk Nafize.

Ademi hatırlatan ufuklarınla, deniz,
Azap çeken şu hasta gönlümüze dol, boşal!
Son seste benzimizi solduran gölgeyi al,
Biz ölürken gülmeyi istiyen kalblerdeniz.

Deniz, ne hülyalıdır sonsuz derinliklerin;
Durulmuş sularının koynunda uyut bizi.
Alsın da dalgaların en son nefesimizi,
Fânilerin gezdiği yorgun sahillere in.

İn, de ki: Sevenlerin alnını ölüm eğmez;
Atılın dalgalara, beklerken sizi adem.
Parlatmasın gözleri ölürken bir damla nem,
Elli yıllık ömrünüz hicrana bile değmez!

1917

YOLCU, YOLUN ŞARK' SA

Yolcu, yolun şarksa, ansızın çöken
Her taşı mukaddes harabeyi sor.
Orada son damla kanını döken
Yaralı yiğitler döğüş ediyor.

Yolcu, yolun şarksa, bahçelerinde
Güllerin üstüne silâh çatılan,
Baharı kan alan illere in de
O yeri özleyen gönülleri an.

Yolcu, yolun, şarka uğrarsa yarın,
Elinde zaferden kopan çiçekle,
Göklere dayanan karlı dağların
Ardından yükselen güneşi bekle.

1917

M E V L A N A !

Sararken alınımı yokluğun tacı,
Gönülden silindi neşeyle acı.
Kalbe muhabbette buldum ilâcı,
Ben de müridinim işte, Mevlâna.

Ebede sed çeken zulmeti deldim,
Aşkî içten duydum, arşa yükseldim,
Kalbten temizlendim, huzura geldim,
Ben de müridinim işte, Mevlâna.

1917

G Ö L G E S İ

Ağlasa da gizliyor gözlerinin yaşını;
Bir kere eğemedim bu kadının başını.
Kaç kere sürükledi gururumu ölüme
Fırtınalar yaratan benim coşkun gönlüme.
Cevapları o kadar heyecansız ki onun,
Kaç kere iman ettim, hiçliğine ruhunun.
Kaç kere hissettim ki, yine bu gece gibi,
Güzelliğin önünde, dolup, çarpmadı kalbi.
Ne mehtabın aksine yelken açan bir sandal,
Ne de ayaklarında kırılan ince bir dal
Onun taştan kalbini sevdaya koşturmuyor.
Bir çiçeğin önünde bir dakika durmuyor...

*

Dönüyoruz yine bir uzun gezintiden
Gönlümün elemini döküyorken ona ben,
O bana kedisini, gülerek, naklediyor
"Bilseniz mavi boncuk nasıl yaraştı" - diyor.
Ya bu kadın delidir, yahut ben çıldırmışım,
Ben ki, bir çok kereler kırılmışım, kırmışım
Ömrümde duymamıştım böyle derin bir acı;
Birden onun yüzüne haykırmak ihtiyacı
İçimde alev, alev tutuştu yangın gibi,
Bir dakika kendimin olamadım sahibi
Hiç olmazsa hıncımı böyle alırım dedim,
Yola mağrur uzanan gölgesini çiğnedim.

1917

Ö K S Ü Z L Ü K

Sahillerden açılan balık sandalları var.
Ta baş taraflarında yakılan ateşlerin
Durgun suda alevden sallanan dalları var.

Yükseldi uzaklaşan sandallardan bir şarkı...
Bu son bir hıçkıktır, bir elemdir ki derin
Matemiyle anıyor, yıkılan yüce Şarkı.

Pul - pul parıldıyoken ayın altında deniz,
Arkamdan sesi geldi, ufka dalan eşlerin...
Bu ilkbahar gecesi yalnız benim kimsesiz.

Kimsesiz son matemini yaşıyan bir yâdıyım;
Bir ah bile demeden can veren yiğitlerin
Yollarını gözliyen, illerin evlâdıyım!

Şimdi ta uzaklara, Şarka dönerken yüzüm,
Anladım ki zavallı yurdumun acısını
Duymıyan bu beldede kimsesizim, öksüzüm!

1917

HERKES GIBİ

Gönlümle başbasa düşündüm demin,
Artık bir sihirsiz nefes gibisin,
Şimdi ta içinde bom boş kalbimin
Akisleri sönen bir ses gibisin.

Maziye karışıp sevda yeminim,
Bir anda unuttum seni eminim.
Kalbimde kalbine yok bile kinim:
Bence artık sen de herkes gibisin.

1917

Ü Ç Ö L Ü M

1.

Mademki vurmıyan yine kalbimdir.
Bembeyaz bir gülü koklarken ölsem,
Bir pala altında can versem de bir...
Mademki vurnıyan yine kalbimdir!

Bu akşam korsanlar bekliyor pusu...
Enginden engine taşan rüzgârla,
Gökler alçalıp da kararınca su
Kalyonlar çatıştı gıcırtilarla.

Her pala yararken yer yer gökleri
Zulmete fişkırdı enselerden kan;
Boşlukta bir gölge ileri, geri
Sallandı... devrildi öldü bir korsan.

2.

Sonbahar, sonbahar, geldin mi yine,
Hastalar beklerken son günlerini?...
Beyaz bir gül alıp bir kız eline
Sıkıyor o şifa bulmaz yerini.

Birden için için o hıçkırık ne?...
Bir iki damla kan kızarttı gülü.
Gölgeler inerken sarı benzine
Elinden düştü gül... şimdi kız ölü.

3.

Işıklar solgundu avizelerde
Siyah t  leriyle   ryan kadınlar
Loş g  lgeler gibi kıvrandı yerde
Bu akşam, hanenin son matemi var.

Avutmak istiyor sebepsiz derdi
  hvetle damarlar şişip boynunda
Bir bill  r kadehi kırıp can verdi
En son bakirenin beyaz koynunda.

1917

U Y A N F A T M A

Göğsüme yaslan da yatağından in,
Gel uyan uykudan beni ağlatma!
Geçen yıl elinle başa diktığın
Üzümler sarardı... Ah uyan, Fatma!

Bak sabah açıldı: bak, kütükleri
Işıklar parlattı, "uyan!" diyorum...
Saatler geçiyor, ben bu esmeri
Baygın uykulardan silkemiyorum...

1917

S U L A R I
S O Ğ U K P I N A R

Suları soğuk pınar,
Suları soğuk pınar,
Ateşten dudaklarını
Göğsüne koydu da yâr
Sen neden ısınmadın,
Sen neden ısınmadın?

1917

Y A R A L I H A Y A L E T

Kara Osman oğullarından
Cevat ve Fevziye

Bir gece bir odada dört arkadaş toplandık
Bir uzak rüya olan geçmiş günleri andık.
Gözlerimiz yaşlıydı, gönüllerimiz mahzun.
Hepimiz memleketten konuştuk uzun uzun.
Dördümüzden ikisi Aydın uşaklarından,
Efelerin kanıydı damarlarındaki kan.
Onlardı en ziyade ağlıyan için için.
Bu hâli nihayete erdirebilmek için,
Bir sedefli tambura vererek küçüğüne,
Dedim ki: "Kıınıldanın. Bu küskün hâliniz ne?
Bir çal da dinliyelim, haydi, Sarı Zeybeğı;
Canlansın gözümüzde yalçın dağların beyi...."
Çaldı, tamburasından tarihin sesi geldi,
Dağlara yaslanarak, Sarı Zeybek yükseldi.
Çaldı, her nağmesinde haykırarak şanını,
Şu dağlarda bir olan Zeybeğın destanını.
Kardeşı adım adım oynuyordu ortada.
Gölgeler kırılıyor, sarsılıyordu oda,
Diz çökerek vurdukça sağa sola dizini.
Başına çıkan kanı kızartmıştı benzini.
Parlıyan bakışları ilâhileşiyordu,
Her sarsıntı gönlümde bir külü eşiyordu.
Gözlerim yavaş yavaş dumanlandı, karardı.
Sandım ki odamızı bir mavi duman sardı.
Gitgide koyulaştı bu mavi, renksiz duman,
Gitgide hayal oldu orta yerde oynıyan.
Sonra birden o hayal parçalandı bu sisi.

Artık şimdi oynıyan değildi deminkisi.
Daldım karanlığına en derin hayretlerin,
Her adımı beynimde uğuldıyan bu erin
Endamı ince uzun, omuzları enliydi,
Sarı burma bıyıklı, sırma mor cepkenliydi.

Kaç kereler görmüştüm bu yüzü rüyada ben,
Yer gök yarılır gibi haykırıyor oynarken.
Gönülden aşınayım erliğine bu sesin.
Sen misin Sarı Zeybek? Sarı Zeybek sen

misin?

Zeybek sendeliyorsun? O ne, soluyor benzin?

Yere eskisi gibi, hızlı vurmıyor dizin,

Gözlerin kapanıyor... Sana ne oldu, aman?

O ne? Mor cepkeninden niye akıyor al kan?

Bir kâfirin imânsız kurşununa yandın mı?

Ah, ey Sarı Zeybeğim, sen de yaralandın mı?

1917

S O N H I R S

Yanan benliđimi kavrayıp birden
Esiri kılssa da sihirli bir el,
Gecenin o kayan gölgesiyle ben
Dalsam mezarına, ey muzlim güzel!

Yanımda atsa da ölümün kalbi,
Cansız vücudunu sarıp bacağıım,
Soğuk bir mermeri kucaklar gibi,
Koynuna sokulup ısınacağıım.

1918

Y A Ğ M U R

Yağmur sepeliyor... yağmur değil bu
Teselli yağıyor sanki göklerden.

Allahın kalblere baktığı yerden
Yağmur sepeliyor... geceler serin,
Zulmeti şifalı şimdi göklerin...
Geceler kalbime daha çok yakın!
Geceler bu yaşlar dinmesin sakın,
Gönülden muhtacım serinlemeğe,
İçimden silkinip bir "oh" demeğe...

Göklere çevrilen alnıma yer yer
Batıyormuş gibi soğuk iğneler,
İnce damlalarla yağmur düşüyor,
Bir "oh" diyemeden kalbim üşüyor!

Yağmur sepeliyor... yağmur değil bu,
Kalbe dert yağıyor sanki göklerden.

1919

K A R A K U V V E T

Asırlar vardır ki, bu memleketin,
en sade, en temiz gönüllerine,
göklerin ezeli nuru yerine,
zulmeti siniyor kara kuvvetin.

*

Asırlardanberi bu kara kuvvet,
bir yara ki ruhumuzda kanıyor,
susuz bir kurt gibi homurdanıyor,
bir nura koşarsa eğer memleket.

*

Bu kara kuvvetin kara elleri,
böyle sarılırken boğazımıza,
gönüllerimizde biz bu hırsıza,
hâlâ veriyoruz en kutsi yeri.

*

Nankördür imanlı gönüller bütün,
şükranla secdeye varmazsa eğer,
gençliğin nurunu çalan bu eller,
hırsız eli gibi kesildiği gün!

1919

A Z İ Z E

Bir ilâhi gibi içten duyulur
Seven gönüllere âşına sesin.
Başında halenur, gözlerinde nur,
Sevda mâbedinde bir azizesin.

Sihrinle dolarken boş muhayyilem
Gözlerinde telkin edilen dinin
Kitabı ne kadar olsa da elem
En zâhit kuluyum ben mabedinin.

Rüyaya daldıran şarabını sun.
Önünde gönlümle gelirken dize
Şu yanan alnıma bir kere dokun
Azize, gözleri nurdan Azize!

1919

A Ğ A C A M I I

Havsalam almıyordu bu hazin hâli önce,
Ah, ey zavallı mâbet, seni böyle görünce
Dertli bir çocuk gibi imanıma bağlandım,
Allahımın ismini daha çok candan andım.
Ne kadar yabancısın böyle sokaklarda sen?
Böyle sokaklarda, ki anası can verirken
Işıklı kahvelerde kendi öz evlâdı var;
Böyle sokaklarda ki çamurlu kaldırımlar
En kirlenmiş bayrağın taşıyor gölgesini.
Üstünde âşifteler yükseltiyor sesini...
Burda bütün gözleri bir siyah el bağlıyor;
Yalnız senin göğsünde büyük ruhun ağlıyor!
En yakın duygum gibi anlıyorum ben bunu;
Anlıyorum bu yerde elem çeken ruhunu...
Bu imansız muhitte öyle yalnızsın, ki sen
Bir arkadaş bulurdun, ruhumu görebilsen!...
Ey bu camiin ruhu! rabbimize git, dile,
Sana hürmet etmiyen bu mülallit mahalle
Bir gün harab olmazsa türkün kılıç kınıyla,
Baştan başa tutuşsun göklerin yangınıyla!

1920

Y O L T Ü R K Ü S Ü

Alnımızda yanar gençliğin tacı,
Yorgunluğun anasını satarız.
Elimizde neşemizin kırıbacı,
Ufukları önümüze katarız...

*

Gögsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz,
Tükenmez yolları tüketiriz biz,
Ne saray, ne hamam, ne han isteriz,
Nerde gün batarsa orda yatarız.

*

Sabah buradaysak, akşam ordayız.
Günlerin peşinde bir huvardayız.
Bazı mısra gibi dudaklardayız.
Bazı "Kimsin" diye soran bulunmaz.

*

Hey anam hey! Yolcu yolunda gerek.
Bazı altımızda kuştüyü döşek,
Bazı örtünecek yorgan bulunmaz!

1920

İNEBOLU

İki arkadaş tuttuk dağlara giden yolu.
Öyle yükselmişiz ki, sahilde İnebolu
İnce sokaklarıyla ufaldıkça ufaldı.
Minareler bir çizgi, camiler nokta kaldı.
Evleri birbirine giren şehrin içinde
Ufuklar genişledi önümüzde git gide;
Denizi kucaklayan iki açık kol oldu.
Rüzgâr esti denizin suları yol oldu.
Yığılmıştı yollara yığınla kuru yaprak;
Yaprakların üstünde sendeleyip kayarak
Dağın son kayasının dibine varabildik.
Bu tepede bu kaya mağrur bir baş gibi dik!
Qkıp onun üstünden bakabilirsek eğer,
Çocukken masalarda dinlediğimiz bir yer,
Güzel İçanadolu görünecekti bize.
Bunu nakşetmek için bir anda kalbimize
Son adımı atmadan gözümüzü kapadık.
Gözümüz açılınca karşımızdaydı artık
Sisli vâdileriyle rüyalı Anadolu.
Görüyorduk uzaktan dereye inen yolu:
Sağ yanında bir çayır, solda çam ağaçları.
O kadar yakındı ki dağların yamaçları
Dereye düşen bahar bir daha çıkamamış.

1920

M U M

Cüce bir sihirbazın kıvılcımlardan eli
"Senin olsun" diyerek bana bahşetti işte
Alınları sallanan alevlerle haleli
İki çıplak kadının mermerden vücudunu.

*

Fakat görüyorum ki bir hile var bu işte,
Kadınlar taşırırken onun ateş putunu
Gitgide süzülüyor, gitgide eriyorlar,
Beyaz vücutlarını zulmete veriyorlar.

1920

K I R K H A R A M İ L E R İ N E S İ R İ

Geniş dallardan sızan gecenin gölgesiyle
ormanda uğuldıyan rüzgârların sesiyle
bu akşam renklerini kaybedince her çiçek,
bir kahraman esirin kolları kesilecek,
bu bir şanlı erdir ki, rebi bulmuş kanında,
bir kere düşürmeden yüksek mağrur alnında,
alevden bir sancağın taşımış gölgesini,
memleketler çökermiş yükseltince sesini!

*

Ağaçsız bir meydanda büyük kütükter yandı,
haydutların karanlık yüzleri aydınlandı.
Küçük bir âti gibi yosunlanmış bir taş,
kendisine taht yapan haramilerin başı,
bir şeyler mırıldandı, bir şeyler emreyledi.
Sonra boğuk bir sesle "haydi kesiniz" dedi.
Haydutlar ağır ağır çekilirken geriye,
geniş, yüksek bir gölge atıldı ileriye.
Tunç bir çehre parladı alevin rüzgârıyla,
yüksek gururlu alnı, geniş omuzlarıyla,
kolları kesilecek kahraman esirdir bu,
ne dudakları şarı, ne gözlerinde korku!

*

Zulmette parıldadı çeliği bir baltanın
kuru bir ses duyuldu, sonra fışkıran kanın
damlaları ateşten yer yer duman çıkardı,

şimdi şanlı esrin yalnız bir kolu vardı!
Ormanı baştan başa dolaştı bir boğuk ses:
— "Öteki kolu da kes, öteki kolu da kes!"
Bıraktığı baltayı cellât alırken yerden,
meydana gölgelerle yakınlaşan günlerden,
haykırıldı bir büyük şanlı mazinin yadı,
birden balta esirin elinde parıldadı!

1920

* * *

Gel ey imanlı gençlik, gel ey beklenen gençlik,
Gel ki Anadolu'da senin bükölmez çelik
İmanına, azmine ümit bağlayanlar var!

.....

O satılmış vezire, o satılmış kullara,
o satılmış hünkâra siz de mi katıldınız?
Siz de mi satıldınız, siz de mi satıldınız?

1920

MEŞİN KAPLI KİTAP

kitab'ı mukaddes

Yaldızlı meşin kabı
Parçalanmış kitabı,
Ay altında dün gece
Deli bir derviş gibi,
Mumu sönmüş, rahlesi yere devrilmiş gibi,
Okudum saatlerce...

Yaldızlı meşin kabın
parçalanmış koynunda uyuklıyan kitabın,
Çevirdikçe küf kokan her sarı yaprağını,
Sandım ki eşiyorum bir mezar toprağını.
İnce el yazıları canlandı birer birer
Masallarda çizilen yüzleri gösterdiler:
İblis bir yılan, oldu , Âdem Havva'ya kandı,
Kardeşini öldüren lânetli ruhu gördüm.
Koca tahta bir gemi urnmanlarda çalkandı,
Ufuklardan güvercin bekliyen Nuh'u gördüm.
İsmail'in topuğu kumdan çıkardı zezem.
Tur-i Sinada Musa kaldırdı kollarını.
Asasını vurunca yarıldı Bahri Kulzem
Buldu Beni İsrail Kudüsün yollarını.
Zekeriya zikrini.
Bir sonsuz aha verdi,
Doğdu İsa, bokrini
Meryem Allaha verdi.
Kureyşli Muhammede kucak açtı Medine.
Bir ateş mezar oldu Kerbelâ Hüseyin'e...
Sayfalar döndükçe bunlar hep birer birer

Doğrulup devrildiler.
Ay battı güneş doğdu,
Kalbimde ateş doğdu.
Yaldızlı meşin kabı
Parçalanmış kitabı
Varsın gömülsün diye bir ebedî uykuya,
Attım kör bir kuyuya....

*

Yazık, yazık bize ki asırlarca aldandık!
Karanlıkta çizilen izleri görmek için
Görüp yüzürmek için,
Yazık, yazık bize ki bir çırağ gibi yandık...
Ne gökten necat geldi, ne bir parça merhamet.
Çalışan esirlere Musa, İsa, Muhammed
Sade bir satır dua, bir tütsü buhur verdi,
Masal cennetlerinin yollarını gösterdi.
Ne beş vaktin ezanı, ne Anjelüs çanları
Zincirinden kurtardı yoksul çalışanları.
Yine biz köleleriz, efendilerimiz var,
Yine her mel'un taşı yosunlanmış bir duvar,
Esir, efendi diye koymuş ta adlarını.
İki bahta ayırmış arzın evlâtlarını.
Efendi işletiyor, esir işliyor yine.
Yine efendilerin gümüşlü sofrasından,
Kar gibi ekmeğinden, şarap dolu tasından
Kırıntı, artık bile düşmüyor işliylene.
Yine biz esir geçen her günün akşamında
Eve sade bir lokma ekme getiriyoruz.
Gene yağmur inerken evimizin damında,
Isınabilmek için güneşi bekler gibi.
Birbirine sokulan hasta köpelker gibi
Yırtık yorganımızın altında titriyoruz.
Çıftımız, balyozumuz, sonsuz çalışmamızla,
Asırlardır bağrında inliyen kazmamızla,
Heyecana geldi de kara toprağın kalbi,
Kendini teslim eden tâze bir kadın gibi.

Ççeklerle donandı dünya isimli ağaç.
Biz bu ağacımızın dibinde öürken aç,
Efendiler gösterip sırtan dişlerini,
Birer birer topluyor bütün yemişlerini...

Efendiler, ağalar, evliyalr, keşişler
Ebedî karanlığın boğulsun kollarında,
Artık temiz ruhların aydınlık yollarında
Sade bir din, bir kanun, bir hak:
işliyen — dişler...

1921

AÇLARIN GÖZ BEBEKLERİ

Değil birkaç
değil beş on
otuz milyon
aç
b i z i m!

Onlar
bizim!

Biz
onların!

Dalgalar
denizin!

Deniz
dalgaların!

Değil birkaç
değil beş on
30 000 000
30 000 000!

Açlar dizilmiş açlar!
Ne erkek, ne kadın, ne oğlan, ne kız
sıska cılız

eğri büğrü dallarıyla
eğri büğrü ağaçlar!

Ne erkek, ne kadın, ne oğlan, ne kız
açlar dizilmiş açlar!

Bunlar!
yürüyen parçaları
o kurak
toprakların!

Kimi

kemik
dizlerine vurarak
yuvarlak
bir karın
taşıyor!

Kimi
deri... deri!
Yalnız
yaşıyor
gözleri!

Uzaktan
simsiyah sivriliği
nokta nokta uzayıp damara batan
kocaman başlı bir nalın çivisi gibi
deli gözbebekleri,
gözbebekleri!

Hele bunlar
Hele bunlarda öyle bir ağrı var ki,
bunlar
öyle bakarlar ki!
Ağrımız büyük!
büyük
b ü y ü k

Fakat
artık imanımıza inemez tokat!
Demirleştii bağrımız,
çünkü ağrımız
30 000 000
deli gözbebekleri!
gözbebekleri!

Ey
beni
ağzı açık,
dinliyen adam!
Belki arkamdan bana
bu kalbini
haykırana
"kaçık"

diyen, adam!
Sen de eğer
ötekiler
gibi kazsan,
bir mâna
koyamazsan
sözlerime
bak bari gözlerime;
Bunlar:
Deli gözbebekleri
gözbebekleri!

1922

İNKİLÂBİN BESİNCİ SENESİNE

1
2
3
4
5

Beş kırmızı bayrak üstünde beş tane beş
Al — tı.

Hazır ol!

Basıyoruz altıya...

Beş yıl kolay geçmedi.

Çok kere düşmanın çirkin ağzı

Sırıttı karşımızda,

Açlık

kazık gibi kazıdı karnımızı

Kanlı sargılarımızı

Daha yeni çıkar da

Çok kere yanıldık hesabımızda

Fakat

Her ağrı her ıstırap

Her yanlış çıkan hesap

Bizi Edison yaptı taktika'da

Yetmedi

Yarattık

Fazla geldi

Attık...

Arkadaş

Altıya basıyoruz...

Altıya basarken unutma ki

Bugün şiarımız bizim

Endüstrüktivizm

Beşin sonunda kurduk
Elektrik
Merkezini
Arkadaş
Bir telsiz telefon gibi ağzım
Haykırıyor
Bunun gibi on sekiz tane lâzım
Onsekizinci bittiği gün
Yine büyük bayram olacak düşün
Tamam
Deyince biz
On sekiz merkezden on sekiz telsizimiz
Kuracak mahya şeklinde şu şiarı
Yıldızlara:
Sosyalizm
Elektrikleşmek
Demek!

1922

K O M S O M O L

Kızıl bayrak dikildi kürenin mihverine,
Mihverin kutuplardan çıkan en sivri yerine!
Uzun ağır balyozları bellerine takarak,
keskin orakları güneşte şimşek gibi çakarak,
bekliyor pusu,
proletarya ordusu!
Sen de atla kızıl taya,
hazır ol,
komsomol,
kavgaya!...
Kavgada kuvvetli, dinç
bir ağrıdan gelen deli bir sevinç
sıçrar, atlar, köpüklenir, çatlar
kafan — da!!!...
hay — da,
beyaz orduları dumanlı ufuklar gibi önüne katan,
dört nal giden atının uzanan boynuna yatan,
yalın kılıç
bir kızıl süvarisin!
Gamın, kederin tüylerini bir kara tavuk gibi yol!
Kuvvetli ol,
neşeli ol,
haydi komsomol!...

1922

Hari, hari,
hurra, hurra,
hurrrra!

Geçti bize
diktatura!....

Moskova, 1922

G Ö Z L E R İ M İ Z

Gözlerimiz

şeffaf

temiz

damlalardır.

Her damlada

demire can veren dehamızın

bir küçücük

zerresi vardır...

Şeffaf

temiz

damlalarıyla gözlerimiz

bir umman içinde o kadar birleşti ki,

kaynıyan suda buzu

nasıl eritirseniz,

işte biz de

birbirimizde

öyle kaybolduk.

Yükseldi gözlerimizin şaheseri

demire can veren dehayı bulduk.

Şeffaf

temiz

damlalarıyla gözlerimiz

bir umman içinde birleşmeseydi eğer,

her zerre

dağılsaydı başka bir yere,

dinamolarla turbinleri çitleştirerek,

çelik dağları suda kof bir kelek gibi döndüremezdik...

Ve gözlerimizi yakan

gecenin ateşini

şamasız kibrit gibi söndüremezdik.

Şeffaf

temiz

damlalarıyla gözlerimiz

bir umman içinde o kadar birleşti ki,

kaynıyan suda buzu

nasıl eritiyorsak,

işte biz de

birbirmizde

öyle kaybolduk!

Yükseldi müşterek zahmetin şaheseri,

demire can veren dehayı bulduk!...

Moskova, 1922

Ş A I R

Şairim,
şimşek şekillerini şiirlerimin
caddelerde ısıklık çalarak
kazıyorum

duvarlara!...

100 metreden
çiftleşen iki sineği seçe bilen iki gözüm
elbette gördü:
iki ayaklıların ikiye ayrıldığını!...
Sen,
benim
hangisinden olduğumu anlamak istiyorsan
cebine sok

kafanı!...

Orda:

"Aydınlığı" okuyan kara ekmek
sana doğruyu söyler!

Şairim,
bir yıl yağan yağmur kadar şiir yazdım.

Fakat asıl şah eserime:

"Konstruktivisto — marksist" romanıma başlamak için

"Hafızı Kapital" olmayı bekliyorum!

Futbolda eski kurdum:

"Fener bahçe" nin forvatları

mahallede kaydırak oynayan birer piç kurusu iken

ben

en ağır hafbekleri yere vururdum!

Futbolda eski kurdum:
santradan alınca pası,
çakarım:
hop!

Beş numara top
açık ağzından girer golkiperin karnına!...
Bana mahsustur bu vuruş!
Futbol potinlerim
kurşunkalemimden öğrendiler bu sanatı!
O kurşunkalemim ki,
dokuz deliğinizden vücudunuza her tıktığı mısra:
işkemenizde taş!
Şairiz be!
Şairiz dedik ya be arkadaş!...

Moskova, 1922

Y E N İ S A N A T

Bana bak!

Hey!

Avanak!

Elinden o mızıltıyı bıraksana!

Sana,

üç telinde üç sıska bülbül öten

üç telli saz

yaramaz!

Bana bak!

Hey!

Avanak!

Üç telinde üç sıska bülbül öten

üç telli saz

dağlarla dalgalarla kitleleri

ileri

atlatamaz!...

Üç telli saz

yatağını değiştirmek isteyen

nehirlerden,

köylerden şehirlerden

aldığı hızla,

milyonlarla ağzı

bir tek

ağızla

güldüremez!

Ağlatamaz!

Hey!

Hey!

Üç telli sazın

üç telinde öten üç sıska bülbül öldü acından.

Onu attım

küseye!

Hey!

Hey!

Üç telli sazın

ağacından

deli tiryakilere

çi afyon lüleli

bir çubuk

yaptılar!

Hey!

Hey!

Dağlarla dalgalarla, dağ gibi dalgalarla, dalga gibi

dağ—lar—la

başladı orkestıram!

Hey!

Hey!

Ağır sesli çekiçler

sağır

örslerin kulağına

Hay—kır—dı!

Sapanlar güleşiyor tarlalarla,

tarlalarla!

Coştu çalgıcı başı,

esiyor orkestıram

dağlarla dalgalarla, dağ gibi dalgalarla, dalga gibi

dağ—lar—la.

1922

Y A L N A Y A K

Kafamızda güneş

ateş
bir sanki.

Arık toprak

çıplak ayaklarımızda çarık.

İhtiyar katırından

daha ölü bir köylü
yanımızda,

yanımızda değil

yanan
kanımızda.

Omuz yamçısız,

bilek kamçısız,

atsız, arabasız

jandarmasız,

ayı ini köyler

baçlık kasabalar

kel dağlar aştık,

İşte biz o diyarı böyle dolaştık!

Hasta öküzlerin

yaşlı gözlerinde

dinledik taşlı tarlaların sesini..

Gördük ki, artık vermiyor toprak

altın başaklı nefesini

kara
sapanlara!

Rüyada gezer gibi gezmedik,

hayır,

bir çöplükten bir çölüğe ulaştık.

İşte biz o diyarı böyle dolaştık.

Biz

biliriz

o memleket

neye hasret çeker.

Bu hasret

bir materyalist kafası kadar

çizgilemiştir,

bu hasrette

madde var

madde!

Basık,

suratı asık

evler

köstebek yolu sokakların üstünde

vermiş kafa kafaya.

Cin gözlü,

güvercin sözlü

âbânî sarıklılar

dükkânlara bağdaşmış.

Yarık tabanı çarıklılar

önlerinde.

Yarma

bir jandarma,

tarlada zina eden

bir çifti sürür.

Kahvede

piri mugan dede

sulanırken çırağa

"Lâhavle velâ" çekip derin derin

bu geçenlerin

suratına tükürür.

İşte bu

ekşimiş uyku kokan çömlek gibi şehrin

Kara sevdası değil öyle romantik,

onun

ruhunun

iki kıvrak kelimelik

hasreti var:
b u h a r
e l e k t r i k !
Kör değilseniz eğer*
görürsünüz ki,
şu toprak yüzlü rençper,
Kafkasta arta kalan
kalbur göğüslü oğlu,
Kel başlarında mültezimin tırnakları oyulu,
kızıyla,
karısıyla,
kağnısıyla
son karış toprağına sarılmak,
ölse de burda onlarla ölmek,
burda
onlarla
gömülmek
istiyor.
Dağların tarlaların özlediğı,
arzulu bir kadın gibi şehvetle gözlediğı
her tırnağında 1000 manda kuvveti demirleşen
ve su çalkalar gibi toprağı eşen
ruhu buhar
makinalar.
Ey, cam karınları
sarı
nargileler gibi horulduyan,
ey, üç atlı yaylısının içinden,
sağır,
burunsuz,
kör
köylülere
Piyer Loti ahı çekip geçen,
ağız gemli,
eli
kalemli
efendiler!
Tatlı masal dinlemekten gayri usandık.

Artık

hepimizin kafasına

şu

d a a a a a n k

desin:

Köylünün toprağa hasreti var,

toprağın hasreti

makinalar!

1922

HEYECANIMIZ

Heyecanımızda,
şahlanan bir atın,
deli
Çzgileri
yok!
Heyecanımız
rayların üstünde kayarken bile
Çelik heykelliğini kaybetmeyen

bir
lokomotif!

Öyle bir lokomotif ki,
en küçük çivisinin
çakılması için
her kıvrımı materyalist beynimiz
açılıp kapandı düğümle,
günlerle
muadele hallettik!
Onu kuvvette tekâmül gibi yükselttik!
Şimdi o bizim,
o bizim şuurumuzun oğlu
o, o kadar bizim ki,
ezmek istediğimizi
raylarına konulan bakır bir onluk gibi ezer!
Fakat,
bir an bile bıraksa altına çektiğimiz yolu
parçalanır!
Çünkü o sade bizim,
Sade bizim şuurumuzun oğlu!...

1920

ON BEŞLER İÇİN

Yangınlara fazla bakan gözler yaşarmaz,
Alın kızıl yıldızlı baş secdeye varmaz,
Döğüşenler ölenlerin tutmaz yasını.

Yine fakat bir yıldırım zulmeti yırtsa,
Sağır gökün koynundaki çanı haykırtsa,
Anıyoruz göğsünüzün son sayhasını.

Eski cihan, yeni cihan önünde eğil!
Aramızdan birkaç yoldaş ayırmak değil,
Her ne yapsan varacağız emelimize!

Karadeniz... bunu duysun derinliklerin:
O ateşli göğüsleri delen hançerin
Kabzasını alacağız biz elimize!

Batum, 1922

LÂHUTİNİN "KREMLİN" İNE MUKADDEME

Saadi

son sözünü söyledi.

Dinlemek istemiyoruz artık onun
Şirvan şallarının âhu nakışlarıyla
Kıvrılan ahengini!

Bir şair lâzım ki bize
Çizsin gözümüze sınıfımızın kan
Ve alın teri kokan rengini!

Ey, "Kremlin" i yazan adam
Ey komünist "Hayyam",
İşte sen Farisinin
ilk

bolşevik
şairisin!

Behey, Lâhuti yoldaş!
Tek kalma,
çoklaş!...

1923

R O D O S H E Y K E L İ

Ayağına 45 numro amerikan kundurası geçirmiş
bir Rodos heykeli gibiyim!

Sigorta şirketleri
sigortalıyor beni 101 seneye.

Herkes
gözlerinin bebeğine sığmıyan vücudumu
yekpare mermer sanıyor.

Halbuki ben
dev gövdem
kof bir alçı kalıp olduğunu biliyorum.

Biliyorum,
hesabettim:
sayısı 10-lar evini doldurmıyan senelerden
sonra geniş göğsüm
çatlıyacak

Kafamda bunun yalnız bir ağrısı var,
o da şu:

Buradan
oraya
gitmek için
asma köprü kuranlara,
daha ben
cüsseme yaraşan putrelleri götürmedim!

Zaman an!
Geniş göğsüm
çatlıyacak!

45 numro kunduralarımla

dekametroluk adımlar atsam da kâfi değil.
Koşmak lâzım
Olimpiyad yarışlarında gibi koşmak,
K o o o o o o ş - m a k !

1923

28 K Â N U N I S A N I

- Ta ta aa ta ta Ha ta tta ta
Tarih
sınıf—ların
mücadelesidir.

*

- 1921
Kânunisanı 28
- Karadeniz
- Burjuvazi
- Biz
- On beş kassap çengelinde sallanan
On beş kesik baş
- On beş arkadaş
- Yoldaş
Bunların sen
isimlerini aklında tutma
fakat
28 kânunisanıyı unutma!

*

- "Siyah gece"
"Beyaz kar"
"Rüzgâr"
"Rüzgâr"
- Trabzondan bir motor açılıyor
- Sa—hil—de ka—la—ba—lık!
- Motoru taşıyorlar

- Son perdeye başlıyorlar!
- Burjuva Kemalin omzuna binmiş
Kemal kumandanın kordonuna
Kumandan kâhyanın cebine inmiş
Kâhya adamlarının donuna
- Uluyorlar
- hav... hav... hak... tü
- Yoldaş unutma bunu
Burjuvazi
ne zaman aldatça bizi
böyle haykırır:
— hav... hav... hak... tü
- Gördün mü ikinci motörü?
- İçinde kim var?
- Arkalarından gidiyorlar.
- İkinci motör birinciye yetişti
- Bordaları bitişti
- Motörler sarsılıyor
- Dalgalar sallıyor
Sallıyor dalgalar.
- Hayır
iki motörde iki sınıf çarpışıyor.
- Biz
Onlar!
- Biz salâhsız
Onlar kamalı
- tırnaklarımız
- Kavga son nefese kadar
- Kavga
- Dişlerimiz ellerini kemiriyor
- Kamanın ucu giriyor
- girdi...

*

- Yoldaşlar, ey!
artık lüzum yok fazla söze:
Bakın göz göze

– Karadeniz
On beş kere açtı göğsünü,
On beş kere örtüldü.
Onbeşlerin hepsi
Bir komünist gibi öldü.

Moskova, 1923

1923 ALMANYA İNKİLÂBINI BEKLERKEN

1

Bırak be!
Kaç kilometre olursa olsun
"Unter den Linden" caddesiyle Kremlin'in arası!
Biliyorum ben,
Berlinin üstünden geçen
sivri sineğin bile fırkasını!
O kadar yakınım ki oraya
göz bebeklerimin içinde yağma ediyor
işsiz ameleler fırınları.
Elimi uzatsam geçecek avucuma
sosyal-demokratların domuz burunları!...
O kadar yakınınız ki oraya
kim girerse araya
çizmelerimizle altı aylık çocuk kafası gibi ezeceğiz!!!

*

Doyurmak için Almanya'nın açlarını
biz burada buğday çuvallarını alırken askere
gösterenler var bize
faşistlerin çarh-ı felek haçlarını!
Behey Abullabut!
Sen onu unut!
Geçti 1849 seneleri!
Yokuş tırmanmıyoruz, inişten iniyoruz;
Yarış otomobillerine bindi hadiset!
Ajanslar daha dizilmeden oluyor bayat!
Aksiyon, reaksiyon, reaksiyon, aksiyon!
Mutlaka!

Mutlaka!
Yumurtasını kıran bir civciv gibi parçalıyacak
istihsal aletleri tevzi çerçevesini!...

Moskova, 1923

1923 ALMANYA İNKİLÂBINI BEKLERKEN

2

Sesler geliyor gün-batısından

sesler!...

Koynunda güneşin kaybolduğu zindan

Aydınlanacak mı?

Bekliyelim mi?

Bekliyebilir miyiz?

Biz!

gündoğusunun yüz elli milyonu,

Bekliyoruz bunu!

Sesler geliyor gün-batısından

sesler!

Biz SSSR

Biz ilk kızıl diktatura,

Bekliyoruz ki, beş yıl evvelki naramızın,

olsun diye ilk aksi sedası

Krup fabrikalarından kopan

hurrra! !...

*

Kominternin kırmızı eli

Dolaşıyor üstünde Almanyanın!

Dışarı fırlamak için tepiniyor

Amele mahallelerinde tanklar!

Berlinin caddeleri kulak asıyor yine

Ispartaküslerin ayak sesine!

göbeğinden çatlıyacak Avrupa.

Avrupanın çatlıyacak göbeği!...

Çatlıyacak,

atlıyor,
atla...

abuk olun haydi!
Diyelim: "dı"
Diyelim yüz elli milyon ağız birden:
atladı!...

Söyle Berlin!

Söyle!

Elleri bombalı mavi gmleklilerin,
Bekliyecek mi yine
"Unter der Linden" caddesinde nöbet?
Kırmızı bayrakların üstünde
yeniden can bulacak mı Karl Libkneht?...
hava fırtınalı

omurga delik
serdmen sarhoş!..

Komünist fırkası koş
Dmen başına!

abuk!

abuk, abuk!
işin gerisi gelirdi abuk
Amele, köylü şurası olsaydı bir kere ah!
Rayıstah!...

Sesler geliyor gün-batısından,
Sesler!

Moskova, 1923

M A K İ N A L A Ş M A K

trrrrum,
trrrrum,
trrrrum!
trak tiki tak!
Makinalaşmak
istiyorum!
Beynimden etimden iskeletimden
geliyor bu!
Her dinamoyu
altıma almak için
çıldırıyorum!
Tükrüklü dilim bakır telleri yalıyor,
damarlarımda kovalıyor
oto-direzinler lokomotifleri!
trrrrum,
trrrrum,
trrrrum!
trak tiki tak
Makinalaşmak
istiyorum!
Mutlak buna bir çare bulacağım
ve ben ancak bahtiyar olacağım
karnıma bir turbin oturtup
kuyruğuma çift uskuru taktığım gün!
trrrrum,
trrrrum!

trrrrum!

trak tiki tak

Makinalaşmak.

istiyorum.

1923

2 0 0 0 S E N E S İ N İ N
S A N A T K Â R L A R I N A

Ey 77 yıl sonra
Şarkın "Futurist abidesi" yükselen
meydanlarda
Mısralarını
Mikrofonlarla haykıracak şair!
Ey suratları düzgünsüz aktörlerine
Kollektivizmin
Temiz optimizmini oynatacak rejisör!
Ey yirmi birinci asrın mühendis bestekârı,
Ben
Size
1923 senesinde yazdım bu şiiri.
Elbette siz
Sizden
77 yıl evvel gelen
Proleter şairlerinin
Nasıl işlediğini öğrenmek istersiniz
O zamanlar
Sınıfları kaynatan kazanın
Supapı tutmuyordu artık
Manometrenin ibresi
Fır dönüyordu mihverinde.
Bizimkiler geri onlar ileri
Bizimkiler ileri onlar geri
Faşistler komünistleri kovalıyordu
Komünistler faşistleri.
Monarhizm
Liberalizm
Kommünizm

Yüzlerle içindeyiz
Biz proleter şairleri.
Elimizde badana fırçaları önümüzde kovalar
Amele kahvelerine destan
Kızıl bayraklara şiar
Fabrika duvarlarına ilân yazıyorduk
Size istismarsız
Burjuvasız, hükümdarsız
Bir cemiyet veren sınıfımızın
Sesi sıtma görmemiş çığırtkanlarıydık
Ve
Daima öyle
Kaldık.

1923

ŞAİRİN BİR DAKİKA TEMBELLİĞİ

Bordalarda akan güneşli mavilik
duruldu yavaş yavaş.
Kaptan köprüsü kampana çaldı,
ırgat boşaldı,
demir attı uyku gözlerime.
Dumandan atlara binmiş
dumandan süvariler
kanımda küreyvatı hamraya kurdular pusu.
Beynimde vurdu yat borusu...
Parmaklarımda kurşunkalem
uzadı,
büyüdü,
kalınlaştı,
aldı bir süpürge sapı biçimini.
İhtiyar bir sokak süpürücüsü oldu elim
dayandı süpürgesine
uyudu!!!
Deeee...
Diiii...
Duuu...
Renkler seslerin omuzuna binmiş.
ışıklar gölgelerin kucaklarında
akıyorlar...
Beynimin emir defterinde yalnız bir emir var:
boş oturmak!!!
kımıldanmadan,
kımıldanmaksızın,
boş bir fıçı gibi boş oturmak...
Boş...

bomboş...

Ne sevgi, ne nefret, ne şefkat, ne kin,
hiç biri...

Birdenbire lâkin

ikinci bir japonya parçalandı karnımda!

Açlık,

dizip on parmağını burnunun tepesine
çıkardı dilini,

ölüm

kemik bir kahkaha gibi salladı mendilini.

Doğrudum...

Gözlerine demirliyen uyku

demir aldı.

Dumandan süvariler

eridiler...

Beynimin emir defterinde emir yazan

kumandan

kovuldu çadırından...

İhtiyar sokak süpürücüsü kavradı süpürgesini,

kavardı ve

onu koydu yine

kürenin derdini süpürenlerin

hizmetine.

1923

G Ö V D E M D E K İ K U R T

Sen
benim
minare boyunda çam gövdeme,
yumuşak,
beyaz,
bir kurt gibi girdin,
kemirdin!
Ben, barsaklarında solucan Makdonaldı besleyen
İngiliz işçisi gibi taşıyorum
seni içimde!
Biliyorum
kabahat kimde!
Ey ruhu Lortlar Kamarası kadın!
Ey uzun entarili tüysüz Puankare!
Karşımda:
demirleri kıpkızıl
bir şimendifer ocağı gibi yanmak
senin en basit hünerin;
Yine en basit hünerin senin
buzun üstünde bir paten gibi kıvranmak
Soğuk!
Sıcak!
Kaltak,
dur!
Yumuşak,
beyaz,
kıvrılışlarınla
beynime giriyorsun,
kemiriyorsun!
Oraya giremezsin!

Onu kemiremezsin!

Yumuşak
beyaz
kıvrılışlarıyla
beynime giren kurdu
çürük bir diş çeker gibi söktüm!
Epeyce ter döktüm!
Bu sonuncuydu
bir daha olmayacak!

1923

G O R K İ D E K İ B E Y A Z S Ü T U N L U E V

Unutmadık Gorki' deki beyaz sütunlu evi
Ah, o Gorki ormanlarında geçtiğimiz karlı yol...
Ah, karlı yoldan geçen
O bir çocuk tabutu gibi küçük ve narin tabut

Ah, o çocuk tabutunda yatan dev...
Ah, beyaz sütunlu ev,
beyaz sütunlu ev...

Kimdi, geniş ve karlı merdivenlerden
kocaman bir beşik gibi kucakta indirilen?
Kimbi dinlendiren
tekerlekli koltukta inmeli vücudunu?...
Kim bu vücudunun yarısı tutmıyan adam?
Kim bu inmeli ihtiyar?

Ah o çocuk tabutunda yatan dev...
Ah o beyaz sütunlu ev,
beyaz sütunlu ev...

Gösterdi gidilmesi gereken yolu
karanlıkta ateş bir ok gibi gerilen kolu...
Fakat bugün işte o kol
kırık bir dal gibi sarkıyor omuzundan onun...
Ve son yüzyılın son sözünü söyleyen adam
kanışamıyor işte...

Ah o çocuk tabutunda yatan dev...

Ah o beyaz sütunlu ev,
beyaz sütunlu ev...

İşte tekerlekli koltuğuna
hasta bir çocuk gibi gömülüyor,
düşüyor başı
ve sararken dizlerini hayat yoldaşı
annesine gülen hasta bir çocuk gibi gülüyor...
Hasta bir çocuk gibi günden güne ölüyor...

Ah o çocuk tabutunda yatan dev...
Ah o beyaz sütunlu ev,
beyaz sütunlu ev...

Büyük usta,
ağır hasta...
Yürüyemiyor...
Konuşamıyor...
Gözlerinde gülen zekâsıyla bekliyor ölümü...
Ölecek!...
Bunu o da biliyordu,
bunu biz de biliyorduk,
biliyorduk, fakat
bilmemezlikten geliyorduk...
Ah o Gorki' deki beyaz sütunlu ev...
Ah o Gorki ormanlarının karlı çamları.
Karlı çamlarda sönen kış akşamları...

.....
Savruluyor elinde rüzgârların
buzlu, beyaz saçları karların,
Esiyor güneşli bir bahar fırtınası!...
Yürüyor Leninin yolunda,
yürüyor,
Leninin
Partisi...

Moskova, 1924

U S T A M I Z I N Ö L Ü M Ü S E S

Gelin,
kızıl tank taburları gibi dağları düzlüyerek gelin!
Kömür, benzin, gaz kokusu yansın nefesinizde,
mavi iş başı gömleklerinizi giyerek gelin!

Gelin
Sesinizde çınlatarak
siyah tuğla bacaların düdüğü sesini.
Gelin,
Aydınlıkçılar kadar sıkı ve sağlam gelin!

Bir haberim var size,
telgraf direklerinin demir saçlarını titreten bir
haber.

Fakat
en büyük tehlike
en büyük keder,
kıramaz birbirine kenetlenen kolların zincirini,
kenetlenin!
Öldü Lenin!

Y a n k ı

Yalan!
Yalan!
Yalan!

Kemiyetten keyfiyete atlıyan
yığınların rehberi ölmez,
Öl-mez,
ölemez,
yüzyılların dönüm yerini en önde geçen adam.
Fırtınalarda feneri ilk önce seçen adam
nasıl yumar
ebediyen gözlerini?
Yalan!
Yalan! Yalan!
Yalan söylüyorsun ulan,
ebediyen duymamak olur mu hiç
Leninin sözlerini?

Y a n k ı n ı n y a n k ı s ı

Okuyun!
Okuyun haykırarak,
okuyun sesinizle demir çubukları kırarak,
Okuyun Leninden bir satır!
Öldü büyük ustamız
Öl-dü!...

Ölüm
protoplazmın ataletidir!
Fakat
bugün
her
proleter,
yarın
yarınki sınıfsız cemiyette her yeni doğan çocuk
bulacak kendi maddesinde Leninin şuurunu!

Öldü büyük ustamız
öl-dü.

Lâkin arkasında kolu bağı bırakmadı bizi.
Bize sanatın sırrını öğretip öldü.
Tamamlıyacağız
şah eserimizi!

1924

V E D A

SSSR-den 1924 senesinde ayrı lı rken

SSSR
gidiyoruz artık,
ven elini ver,
vedalaşalım!
Sevdik,
seviyoruz seni,
nasıl severse kurşun yaralı duvarların
Marksın resmini!
Mujiklerinin toprağı sevdiği kadar
sevdik
seviyoruz
seni!

Rusya!
917 tevellütlü Rusya!
Seni Kafkasydan
tâ
Sibiryaya
kadar yaya
dolaşmış gibi tanıyoruz!...

Hâlâ mataralarımızın dibinde
kaynar suyu var karlı istasyonlarının!
Rusya,
Leninin memleketi,
gördük ki sende nasıl kemale ermiş
şaha kalkan kütlelerin kudreti!...
Bugün şehirlerden uzak
raylarda uyuyan,
45 kişilik boş vagonlardan,

taze kan kokusu gibi yükseldi burnumuza,
919 kızıklarının neşesi!
Sesimizde bıyık burdu inkılâbın en delikanlı
çağı!

Sibirya rüzgârlarıyla haykırdık:
kurşun çarmihına sanki biz çakmışız gibi
Kolçağı!

Senin 1 Mayıslarını gördük! ~
Uğultularla duyduk
kocaman bir çan gibi haykıran Kızıl meydanı!
Kızıl başlı, tunç memeli komsomolkaların,
çıplak ayaklarıyla
kafamızda fır döndürdü Karmanyolu!

Rusya,
imtihana hazırlanan bir mektepli aşkıyla,
Komünizm alfabesini okuyan Rusya!
Ey, kableltarih devrimizin penceresinden
herkesten önce burnunu çıkaran diyar!
Ey yalın ayak

koşarak
mercedes motorlarını geçen memleket!
Biz de seninle gördük aynı yastıkta,
traktör ordularıyla dolu rüyalarını!
Seyyareden seyyareye köprü kuran
bir radyo gibi duyduk,
senin damarlarında vuran
elektrik aşkını!...
Kooperatiflerle dükkânların,
hükümet bankalarıyla nepmanların,
gırtlak gırtalağa kavgasını biliyoruz!
Ve diyoruz

sana:
Sular düşürdü seni nepe
korkma fakat
kaptandır er — ka — pe!
yüzeceksin!
Ve sanma ki durdun

yüzüyorsun!...

Rusya!

Senden ayrılıken kafamızda,
Engelsin materyalizmi gibi ölmez
hâtıralar

var!

SSSR

gidiyoruz artık,
ver elini ver
vedalaşalım!...

Moskova, 1924

K A L B İ M

Göğsümde 15 yara var!...
Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak!...
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!!

Göğsümde 15 yara var!
Sarıldı 15 yarama
kara kaygan yılanlar gibi karanlık sular!
Karadeniz boğmak istiyor beni,
boğmak istiyor beni
kanlı karanlık sular!!!

Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!...

Göğsümde 15 yara var!
Deldiler göğsümü 15 yerinden,
sandılar ki, vurmaz artık kalbim kederinden.
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!!

Yandı 15 yarımdan 15 alev,
kırıldı göğsümde 15 kara saplı bıçak...
Kalbim,
kanlı kızıl bir bayrak gibi çarpıyor,
ç a r — p a — c a k!

1925

15'LERİN
KİTAPESİ

Kazıdık önbeşlerin ismini
kanlı kızıl bir mermer!...
bir çelik aynadır gözlerimiz,
önbeşlerin resmini
görmek isteyenlere...

Türkiye, 1925

A Y D I N L I K

Aydın aydınlık ay — dın — lık!...

Aydın aydınlığım benim.

Gökte ay gibi değil,

gökte yay gibi gerilen ay gibi aydınlatmıyorum tepeden
toprakta sınıfların kavgasını!

Bağlıyım ben;

çamurlu, kanlı, kara

topraklara!

Ben o topraktaki kavgadan doğdum,

içindeyim o kavganın,

içinden aydınlatıyorum ben o kavgayı.

Biz görelim,

onlar

kör olsunlar

diye!...

Evet onlar,

on — lar

kof çınarlar gibi karanlıklarda sallanıp

yıkılırken

ateş aydınlığımın altına koyarak

oyarak

göz bebeklerinin deliğini,

aydınlatıyorum

köklerine saplanan baltamızın çeliğini!

Aydın aydınlık ay — dın — lık!

Türkiye, 1925

A Y D I N L I K Ç I L A R

Şu

şu da,

şurdaki de!

şurdaki işçilerin hepsi,

şunların yarısı,

şu ateşçinin kendisi, kızı, karısı,

şu şimendiferci, şu vatman,

şu patronu selâmlıyan usta başı değil,

ötekisi,

şu bol paçaları dalgalı iki gemicinin

ikisi,

şu iğneden

parmaklarıyla dikiş diken

kadınlar,

şu taşlı yolları çarıklarına dolayan,

dağlardan

~ dağlara

güneşi kovalayan

köylü ırgat,

şu Marksın kafası, Leninin gözüyle yazan

adam,

sonra bu şiiri söyliyem şair,

bütün bunların,

şunların

onların,

hepsi,

hepsinin alnında orak çekikli tacı,
hepsi Aydınlıkçılardan
hepsi Aydınlıkçı.

1925

A Y A Ğ A K A L K I N
E F E N D İ L E R

Behey! kaburgalarında ateş bir yürek yerine
idare lâmbası yanan adam!
Behey armut satar gibi
san'atı okkayla satan san'atkâr!
Ettiğin kâr

kalmıyacak yanına!

Soksan da kafanı dükkânına,
dükkânını yedi kat yerin dibine soksan;
yine ateşimiz seni
yağlı saçlarından tutuşturarak
bir türbe mumu gibi damla damla eritecek!
Çek elini san'atın yakasından

çek!

Çekiniz!

Bıyıkları pomadalı ahenginiz
süzüyor gözlerini hâlâ
"koyda çıplak yıkanan Leylâ"ya karşı!
Fakat bugün

ağzımızdaki ateş borularla

çalınıyor yeni san'atın marşı!

Yeter artık Yenicami tıraşı,

Yeter!

Ayağa kalkın efendiler.

İstanbul, 1925

GÜNEŞ İ İÇENLERİN TÜRKÜSÜ

Bu bir türkü: —
toprak çanaklarda
güneşi içenlerin türküsü!

Bu bir örgü: —
alev bir saç örgüsü;
kıvranıyor;

kanlı kızıl bir meş'ale gibi yanıyor

esmer alınlarında

bakır ayakları çıplak kahramanların,

Ben de gördüm o kahramanları,

ben de sardım o örgüyü,

ben de onlarla

güneşe giden

köprüden

geçtim!

Ben de içtim toprak çanaklarda güneşi.

Ben de söyledim o türküyü!

Yüreğimiz topraktan aldı hızını;

altın yeleli arslanların ağzını

yırtaarak

gerindik!

Sıçradık;

şimşekli rüzgârlara bindik!

Kayalardan

kayalarla kopan kartallar

çırpıyor ışıktı yaldızlanan kanatlarını.

Alev bilekli süvariler kamçılıyor

şahlanan atlarını!

A k ı n v a r

G ü n e ş e a k ı n !

G ü n e ş i z a a a a p t e d e c e ğ i z

G ü n e ş i n z a p t ı y a k ı n !

Düşmesin bizimle yola: —

evinde ağlıyanların

gözyaşlarını

boynunda ağır bir

zincir gibi taşıyanlar!

Bıraksın peşimizi

kendi yüreğinin kabuğunda yaşıyanlar!

İşte:

şu güneşten

düşen

ateşte

milyonlarla kırmızı yürek yanıyor!

Sen de çıkar

göğsünün kafesinden yüreğini;

şu güneşten

düşen

ateşe fırlat;

yüreğini yüreklerimizin yanına at!

A k ı n v a r

G ü n e ş e a k ı n !

G ü n e ş i z a a a a p t e d e c e ğ i z

G ü n e ş i n z a p t ı y a k ı n !

Biz topraktan, ateşten, sudan demirden doğduk!

Güneşi emziri yor çocuklarımıza karımız,

toprak kokuyor bakır sakallarımız!

Neş'emiz sıcak,

kan kadar sıcak,

dalikanlıların rüyalarında yanan

o "an"

kadar sıcak!

Merdivenlerimizin çengelini yıldızlara asarak,

ölülerimizin başlarına basarak

yükseliyoruz

güneşe doğru!

Ölenler

döğüşerek öldüler;

güneşe gömüldüler.

Vaktimiz yok onların matemini tutmaya!

A k ı n v a r

G ü n e ş e a k ı n!

G ü n e ş i z a a a p t e d e c e ğ i z

G ü n e ş i n z a p t ı y a k ı n!

Üzümleri kan damlalı kırmızı bağlar tütüyor,

kalın tuğla bacalar

kıvranarak

ötüyor!

Haykırdı en önde giden

emreden!

Bu ses!

Bu sesin kuvveti,

bu kuvvet,

yaralı aç kurtların gözlerine perde

vuran,

onları oldukları yerde

durduran

kuvvet!

Emret ki ölelim

emret!

Güneşi içiyoruz sesinde!

Coşuyoruz

coşuyorum!...

Yangınlı ufukların dumanlı perdesinde
mızrakları göğü yırtan atlılar koşuyor!

A k ı n v a r

G ü n e ş e a k ı n !

G ü n e ş i z a a a a p t e d e c e ğ i z

G ü n e ş i n z a p t ı y a k ı n !

Toprak bakır

gök bakır.

Haykır güneşi içenlerin türküsünü.

Hay – kır

Haykırılım!

1925

Y A N A R D A Ğ

Kesildi yanar dağın şah damarı,
kara toprak altındaki ağlamaları
fişkırıyor, haykıran

kan

rüzgârı şeklinde!

İşyanı dinleyiniz yanar dağın ağzından!

Boğazından

güneşleri

kırmızı balonlar gibi fırlatıyor dumanlara!

Bir alev su halini vermiş ummanlara,

yanar dağın

yanan gönül

kızıllığı!...

Varsın otursun, istiyenler dört duvardan evinde!

Kartal kayalardan seyredelim biz

kanayan gönüllerin

göğe vuran rengini!

Etimizi saran yünü parçalayarak,

çırılçıplak

yıkanalım çelik çubuklar gibi yanardağın alevinde!

Yıkanalım!

Yanalım!

1925

Y A N G I N

Gece siyah, yol siyah
ev beyaz, bembeyaz,
fener sarı!
Siyah, beyaz, sarı!

Yolda gezen gecenin
kör gözlerinde kara gözlükleri var...
Geniş kanatları kar
martılar

oturmuşlar evin damına.

Beyaz ev benziyor bir şimal akşamına!...
Fenerin dört camına
dört hastanın dayanmış alınları!...
Fener sarı.
Ev beyaz.
Gece siyah.
A...h!
"Siyah gece,
beyaz kar...
Rüzgâr...
Rüzgâr!"

Camlar kırıldı!
Hastaların sapsarı
alınları
kıpkızıldı!
Kıpkızıldı kan içinde!

Bir an içind ;
Gece kızıl, yer kızıl
ev kızıl, fener kızıl
kızıl, kızıl, kızıl!...

Türkiye, 1925

Ş A R K — G A R P

(P i y e r L o t i ' y e)

Esir şarklının kurtuluş gününe

"Esrar!
Tevekkül!
Kismet!
Kafes, han, kervan,
şadırvan!
gümüş tepsilerde rakeden sultan:
Mihrace, padişah,
binbir yaşında bir şah:
Minarelerden sallanıyor sedef nalınlar,
burunları kınalı kadınlar
ayaklarıyla gergef dokuyor,
rüzgârlarda yeşil sakallı imamlar ezan okuyor:"
İşte firenk şairinin gördüğü Şark!
İşte
dakikada bir milyon basılan
kitapların Şarkı!
Lâkin ne dün,
ne bugün,
ne yarın,
böyle bir Şark
yoktu,
olmıyacak!
Şark,
üstünde çıplak
esirlerin
aç geberdiği toprak!
Şarklıdan başka herkesin

ortakmalı olan memleket!
Açlığın kıtlıktan öldüğü diyar!
Ağzına kadar buğdayla dolu ambar.
Avrupanın ambarı!
Asya!
Amerikan dretnotlarının tel direklerine
senin Çnlilerini
uzun saçlarından
sarı mumlar gibi asıyorlar.
Himalayanın,
en yüksek,
en dik,
en karlı tepesinde
Britanya zabitleri cazbant çaldırıyor,
kara tırnaklı ayaklarını daldırıyor
paryaların
beyaz dişli ölülerini attığı Ganjal
Anadolu baştan başa
Arnıstrongun
tâlim meydanı oldu!
Asyanın bağı doldu!
Şark,
yutmıyacak
artık!
Bıktık be bıktık!
İçinizden biri
can verebilse bile
açlıktan ölmüş öküzümüze,
burjuvaysa eğer
gözükmessin gözümüze!
Hattâ sen,
sen
Piyer Loti!
Sarı muşamba derilerimizden
bir birimize geçen
tifüsün biti
senden daha yakındır bize
Fıransız zabiti!

Fıransız zabiti sen,
o üzüm gözlü Azadeyi,
bir orospudan
daha çabuk unuttun!
Kalbimize diktiğin
Azadenin taşını
bir tahta hedef gibi topa tuttun!
Bilmiyenler
bilsin,
sen bir şarlatandan başka bir şey değilsin!
Şarlatan!...
Çirük Fıransız kumaşlarını
yüzde beş yüz ihtikârla Şarka satan
Piyer Loti,
ne domuz bir burjuvaymıssın meğer!
Maddeden ayrı ruha inansaydım eğer,
Şarkın kurtulduğu gün
senin ruhunu
köprü başında çarmıha gerer
karşısında cigara içerdim!
Ben elimi size verdim,
size verdik biz elimizi,
kucaklayın bizi
Avrupanın San-külotları!
Sürelim yan yana bindiğimiz al atları!
Menzil yakın
bakın,
kurtuluş günü artık sayılı:
onümüzde Şarkın gelecek isyan yılı
bize kanlı mendilini sallıyor!
Al atlarımız emperyalizmiñ göbeğini nallıyor!...

1925

Y A Y I N D A N F I R L Y A N O K

Dünya işçi hareketi tarihine

Yayından fırladı ok!
Menzil ırak,
Çok ırak,
Çok!
Hedeften bir eser yok!...
Menzil ırak,
çok ıraktı.
Ok uçuşta usta değil çırağı,
havalarda kanlı kanat kırıkları bıraktı!
Her an,
peşinde kalan,
bu ince uzun kuşun;
uzun ihtizazları çarpan ve çarpılan bir uçuşun!
Bu uçuş,
yıllarca yıllar
kadar
yıl sürdü.
Vakta ki gün doğusu kanla köpürdü,
ok hedefin kırmızı kalbini gördü!...
ok uçuşta usta oldu, gayri çirak değil!...
O ırak
menzil artık ırak değil!
Dede tarih — yayı veren,

**biziz geren,
uçan ok ki, kavgamızdır, kuş misali,
hedef, kurtuluş misalil...**

Türkie, 1925

D U V A R

Kara taştan çerçeveye gömülen,
güneşi parça parça bölen
demir parmaklık.

Dayadım
alnımı
demir parmaklığa,
parmaklık alnıma
gömüldü,
Kemikli geniş alnımı parça parça böldü...
Alnım
parmaklığa dayalı,
yüzüm
kana boyalı.
Bu kan benim kanım
Eşyayı bu kanlı perdeden görüyor gözüm.
Kara taştan çerçeveye gömülen,
güneşi parça parça bölen
demir parmaklık...

Orada
o duvarda
o duvarın dibinde
bizimkilerin bağlandı kolları
o duvarı
bizim için yaptılar,
o duvar,
darağaçlarının sabunlu ipi gibi parlıyor.
O duvar,

o duvarda keskinliđi var
taze kanlı etleri parçalayan
yosunlu ıslak
diřlerin...

O duvar
gözleri afyon dumanlı keřiřlerin
bellerindeki kara kuşak gibi sarılmış
kürenin gırtlakına!

O duvarın ilk temel taři
şahsi mülkiğetin ilk adımından geliyor.
O duvarın dibinde
bizimkilerin
Eyfeller gibi kemikleri yükseliyor.
O duvarın bir ucu:
tahta sapanlı sarı önde.

Öbür ucu:
Çelikleri elektrikli Nevyorkun içinde
Her bankada hisse senetleri var
onun.

O duvar
lordlar kamarasından lord Gürzon'un
noktaları imparator armalı bir nutku gibi geçiyor.
Eyfelin tepesinden avlarını seçiyor,
ve dayanarak Hindenburg'un altın çivili heykeline
topluyor Berlin sokaklarını eline.
O duvarın taşlarına sürterek dilini
kara gömlekli Musolini
bekliyor nöbet,

İtalyanın çizmesi
yüzüyor kanda.

O duvar
ikinci bir balkan gibi yükseliyor Balkanda.

O duvar
o duvar
o duvar...

O duvarın dibinde

bizimkiler kurşunlanıyorlar.

O duvar,

o duvar kadar

uzun bir destanı var

o duvarın dibindeki her bir karış yerin.

O duvarın dibinde ölenlerin

koparıyorlar erkekliğini

gençlik aşısı yapmak için

milyonerlerin

kibrit çöpünden frengili iskeletlerine!

Milyonerler

gömülüp orospuların etlerine

bir radyo konseri gibi dinliyorlar

o duvarın dibinde verilen

kurşun sesiyle yere serilen

idâm emirlerini!....

O duvar,

o duvarın dibinde seferberlik var:

1914 — den daha büyük

daha mel'un

bir seferberlik...

Karanlıklar

güneş altında nasıl kaçarsa bir deliğe,

koşuyor burjuvalar bu seferberliğe;

Britanya dretnotlarının Cemiyeti Akvamı,

beyaz eldivenleri barut kokan diplomat,

çürümüş insan eti müstahsili general,

İkinci enternasyonal,

zehirli çiçeklerini toplamak için,

dinin toprağını gübreleyen, kazan,

eserlerini bankonotlara yazan

filozof,

permanganatın âşıkı şair.

Ölüm şuaı satan kimyager,

hepsi seferber
seferber

o duvarın bayrağı altında.

O duvar

o duvar

o duvar...

O duvarın dibinde

bizimkiler kurşunlanıyorlar.

O D U V A R A C E V A P

O duvar,

o duvarınız

vız gelir bize, vız!

Bizim kuvvetimizdeki hız

ne bir din adamının dumanlı vâadinden,

ne de bir hülyanın gönlü yakışındandır.

O yalnız

tarihin o durdurulmaz akışındandır.

Bize karşı koyanlar,

karşı koymuş demektir:

madde de hareketin,

yürüyen cemiyetin

ezeli kanunlarına.

Sükûn yok,

hareket var!

Bugün yarına çıkar,

yarın bugünü yıkar,

ve bu durmadan akar,

akar,

akar.

Biz bugünün kahramanı,

yarının

münâdisiyiz.

Bu durmadan akan

yıkıp,

yapan,

akışın

çizgilenmiş sesiyiz.

Komünist demek
adımlarını tarihin akışına uyduran
temelleri çöken bugüne vuran,
yarını kuran,
kahraman
demektir

O duvar,
o duvarınız
vız gelir bize vız!

1925

Ş A R K L I V E S S S R

Şarktan geliyorum!

Şarkın isyanını

haykırarak gelıyorum!

Şimale akan rüzgârlarla aştım

Asyanın yollarını!

Ulaştım

sana!

Haydi uzat kollarını

beni kucaklasan a!

Ey!

gönülde onu,

görmek arzusunu,

sıla hasreti gibi derinlediğim.

Ey! Kıvrımları kalbi saran türkülerini

Annemin sesi gibi dinlediğim.

Ey!

Asya güneşleri gibi kırmızı sıcak bayrakları

sıtmalı rüyama giren!

Kahramanlarının adı

kan içinde şâha kalkan yılları yâdâ getiren,

Ey beni bir ihtilâl gibi feryada getiren diyar!

Gözümde bir pul etmez artık ne yer, ne yâr!

Şimale akan rüzgârlarla aşmışım

Asyanın yollarını,

ulaşmışım

Sana!

Haydi uzat kollarını,

Beni kucaklasan a!
Ben şarktan geliyorum,
şarkın isyanını
haykıraraktan geliyorum!
Şarklıyım!
İsyanda haklıyım!
Gözlerini ver bana,
fıtıl nerde göster bana;
ateşlemesi benden!...
Ben 24 saatte 24 saat çalışan,
sarı kemikli sırtında
kırbaç izleri nasırlaşan
milyonların
evlâdıyım!
Ben onların
dolu-dizgin feryadıyım!...
geldi m senin eşiğine,
ihtilâlin beşiğine,
gözlerime nur istiyorum,
şuur isti yorum!

Asyanın,
Sonsuz, sıtmal, sarı
bataklıkları vardır.
Bunlar, yemyeşil havasında,
yekpare demirden
fabrikalar yükselen
bataklıklardır!...

Gece, gündüz,
bu yemyeşil düm-düz
havalara
Kara dağlar gibi dumanlar boşalır!
bataklıklar nefes alır,
Çarklar döner
döner, döner!
Gözlerimizde canımız
söner, söner!

Sarı sıtmal  kanımız
parça parça ışıklı altın olur.
Kara toprak ufuklarında Asyanın
77 katlı bankalar,
bir masal hayvanı gibi solur,
solur, solur!
Orada, o bataklıklarda, kardeşlerimin vebalı, sarı
karınları
sinekli et parçaları gibi sürünürken;
o bataklıklar
köylülere
Cehennemin rüyası gibi görünürken;
ben
seni görmek arzusunu
bir sıla hasreti gibi derinledim,
ve sanma ki, orada a  bir köpek gibi inledim.
Hayır!
şimale akan rüzgârlarla aştım
Asyanın yollarını,
ulaştım
sana!
Haydi, tez ol! durmasan a!
gözlerime nur ver!
Kafama şuur ver!
ordakiler
bekliyor beni!
Oraya tez dönmeli-yim,
Orda kızıl g mleğimle g r nmeliyim.

İstanbul, 1925

S A N' A T T E L Ā K K İ S İ

Bazan ben de gönül ahlarımı
çekerim birer birer
kan kırmızı yakut bir tespih gibi,
ve bu kızıl pırıltılı tespihin ipi
sırma saç tellerindendir...

Fakat
benim
şiiime ilhâm veren perimin
omuzlarında açılan kanat:
asma köprülerimin
demir putrellerindendir!...

Dinlenir,
dinlenmez değil
bülbulün güle karşı feryadları...
Fakat asıl
benim anladığım dil:
Bakır, demir, tahta, kemik ve kırışlarla çalınan
Bethovenin sonatları...

Sen istediğin kadar
tozu dumana katar
sürebilirsin atını!...
Ben değişmem
en hal s-üd-dem
arap atına;
saatte 150 kilometrelik sür'atını
demir raylarda koşan
demir beygirimin!...
İri şaşkın bir sinek gibi takılır bazan gözüm
odamın köşesindeki usta örümcek ağlarına...

Lâkin asıl hayranım ben:—
hâlikleri mavi gömlekli mimarlarım olan
77 katlı betonarme dağlarına!

Erkek güzeli
"Biblos ilâhı genç Adonis"
köprü başında karşıma çıksa,
belki bakmadan geçerim de;
Filozofumun yuvarlak gözlüklü gözüne,
ve ateşçimin
dört köşe terli bir güneş gibi yanan yüzüne
bakmadan geçemem!...

Ben
elektrikli tezgâhlarımda doldurulan
üçüncü nevi hazır cıgara içerim de,
isterse Samsunun olsun
tütünü kâğıda elimle sarıp içemem!...
Değişmedim
değişemem

Havvanın çırıl çıplaklığına
meşin kasketli meşin ceketli karımı!...
Belki benim "tab'ı şairanem" yok?!
Neyleyim!

Toprak anamın çocuklarından çok
seviyorum: —
kendi çocuklarımı!

1926

B E R K L E Y

Behey

Berkley!

Behey on sekizinci asrın filozof piskoposu

Felsefeden tüten günlük kokusu

başımızı döndürmek içindir

Hayat kavgasında bizi

dizüstü süründürmek içindir.

Behey

Berkley!

Behey Allahın

Cebrail şeklindeki Azraili,

Behey on sekizinci asrın en filozof katili!

Hâlâ geziyor İskoçya köylerinde

adımlarının sesi

Hâlâ uluyor adımlarının sesine

tüyleri kanlı bir köpek

Hâlâ

her gece titriyerek

görüyor gölgeni İskoçya köylüleri

evlerinin

camlarında!

Hâlâ

kanlı beş parmağının izi var

o beyaz buzlu camlar gibi şimal akşamlarında!

Behey

Berkley!

Behey meyhane kızlarının kara cübbeli kavalyesi,

Kıralın şovalyesi,

sermayenin altın sesi

ve Allahın piskoposu!

Felsefeden tüten günlük kokusu

başımızı döndürmek içindir.

Hayat kavgasında bizi
dizüstü süründürmek içindir!

Her kelimen

kelepçelerken
bileklerimizi,

kıvrılan

bir yılan

gibi satırların

sokmak istiyor yüreklerimizi.

Beli hançerli bir İsaya benziyor resmin.

Sivriliyor kitaplarından ismin

sivri yosunlu ucundan

kızıl kan

damlıyan

yeşil bir dış gibi.

Her kitabın

diz çökmüş önünde Rabbin

kara kuşaklı bir keşiş gibi...

Sen bu kıyafetle mi bizi kandıracaktın,

inandıracaktın?

Biz İsanın vüslatını bekleyen

bir rahibe değiliz ki!.

Behey

Berkley!

Behey tilkilerin şahı tilki!

Çalarken satırların zafer düdüğü,

küçük bir taş parçasının en küçüğü

imparatorların imparatoru gibi çıkınca karşına

hemen anlamak için

bir kapı açıyorsun,

binip allahının sırtına soldan geri kaçıyorsun!

Kaçma dur!.

Her yol Romaya gider

— belki doğrudur —

fakat

fikri evvel gören her felsefenin

safsata iklimidir yelken açtığı yer!

Bu bir hakikat
— hem de mutlak cinsinden —
İşte sen,
İşte senin felsefen!
Sen o sarı kırmızı rengini gördüğün
cılâlı derisine parmaklarını sürdüğün
parlak
yuvarlak
elmaya:
"Fikirleri n bir
terkibidir"
diyorsun.
Dışımızda bize bağlanmadan
var olan
varlığı
inkâr ediyorsun!
Şu mavi deniz,
şu mavi denizde yüzen beyaz yelkenli gemi,
kendi kendinden aldığı fikirlerdir, öyle mi?
Mademki kendi fikrindir yüzen gemi,
mademki kendi fikrindir umman,
ne zaman var,
ne mekân?!
Ne senin haricinde bir vücut,
ne senden evvel kimse mevcut,
ne senden sonra kâinat baki
bir sen
bir de Allah hakikî.
Lâkin ey kara meyhanelerin sarhoş papazı!
Senin dışında değil midir
kıllı kollarında kıvranan meyhanecinin kızı?
Yoksa kendi altında sen
kendinle mi yattın?
Diyelim ki senden evvel baban yok,
İsa gibi.
Yine fakat bacakları arasından çıktığın
Meryem gibi bir anan da mı yok?
Diyelim ki yapılmızsın

Turu Sinada Musa gibi,
ne yazık! Tevratını okuyan da mı yok?
Çok yalan söylemişsin çok.
Sen emin ol ki Berkley,
— olmasan da zarar yok —
bu şi're benzer yazıda hissene düşen şey:
biraz alay
biraz şaka
ve bir kaç tokat,
— eldivensiz cinsinden —

Neyleyim?
Neş'e kavganın musikisidir.
Kavgada kuvvetini kaybetmiş gibidir biraz
neş'enin çelik ahengini duymayan adam;
neş'e... iyi şeydir vesselâm,
— baş döndürmezse eğer —
Ve işte bizimkiler
güldüler mi,
ağız dolusu gülüyorlar.
Kabahat onların kuvvetinde:
yoksa ne sende,
ne de bendel.

Dinle Berkley!
— Dinlemesen de olur — .
Biz dinleyelim:
Beynimiz bal yoğuran
bir kovan,
Ona balı dolduran
arıdır hayat.
Aldığımız hislerin
sonsuz derin
pınarıdır kâinat!
Kâinat geniş,
kâinat derin,
kâinat uçsuz bucaksız!
Biz onun parçaları,
biz ondan doğan bir sürü bacaksız!
Biz o bacaksızların

— anasını inkâr etmeyen cinsi —
Çünkü biz
 emredenlere emir verenlerden değiliz!
Bağlıyız toprağa
 kalın halatlar gibi kollarımızla!
Çelik dişleri şi mşekli çarklılar
 koparıırken kara toprağın esrarını,
biz
seyretmedeyiz
 cihan içinden cihanların
 doğuşunu
 kehkeşanların
 gümüş aydınlığında!
Görmüşüz,
 görmedeyiz
 yılların yollarında toprak oluşunu
 kızıl kadife dudaklı kızların
Çiziyor hareketi gözlerimize
 sonsuz maviliklerde
 kuyruklu yıldızların
 sırma saçlarından kalan izler.
Her habbe koynunda bir kubbeyi gizler!!!
Şu denizler,
şu denizlerin üstünde denizler gibi esen
 rüzgârların uğultusu
Şu ipi kopmuş
 inci bir gerdanlık gibi damlıyan su,
uzaklaştıkça, yaklaşılan
 hakitati gizler...
Her yeri ummanla beraber
 bir yeni imkân.
Kâinat geniş
 kâinat derin
 kâinat uçsuz, bucaksız!
Behey
Berkley!
Behey bir karış boyuna bakmadan
 Karpatları inkâr eden cüce!

oradan bir taş gönder
süslemek için Allahının kafasını!
fakat buradan

Haraç mezat!

götür pazara bir pula sat

göğe çıkan tahtını!.

tabiattan gayri kuvvet!...

tabiat derin

tabiat uçsuz bucaksız!...

115

TEBAHHUR SURESİ

Pehlivanlar cümle libastan sounmuş, üryan
idiler.

Her biri aşı kâr etmişti zâmirin.

Gök kubbe sıcaktı ve kan kokuyordu
encam,

tavı gelmişti demirin.

Vâdenin erişip çattığını bildiler,

kavaklar titreşip yere eğildiler.

ve çınar ağaçları

gördüler haykıraraktan,

köklerinin yılan ölüleri gibi

koptuğunu topraktan.

Pehlivanlar cümle libastan soyunmuş üryan

idiler.

Kızıl kanatlı kuşlar kayalarda,

hazırdı atlamağa...

Vâdenin erişip çattığını bildiler,

kabardı, köpüklendi dalgalar

başladılar çatlamağa...

Gök kubbe sıcaktı ve kan kokuyordu.

Ve rüzgâr

yükseldi ağır ağır, çoğaldı git gide,

birikti, birikti ve âni vakitte

"Ah edildi derinden"

Yer oynadı yerinden

yıkıldı körpüler kemerlerinden,

yazılı taşlar kapandı yüzü koyun...

Bu dem kıyamet demidir,

bu, buhara inkılâbıdır kaynayan suyun...

1926

N E F T E D O Ğ R U

Düşünen beyni Moskovaysa ülkemizin,
taze kan dağıtan kalbidir Bakü!...

1

K a l k ı ş

Çaldı birinci kampana,
koşuşmalarla doldu istasyon.
Çaldı ikinci kampana,
sarsıldı penceresinden baktığım vagon.
İkinci kampana, son kampana, son!...
Götürmüyor beni,
bu Kafkas tireni

Kislovotskun mâden sularına.
Gidiyorum petrolün diyarına,
kafamda petrol hayran mısraların yükü,
biletim: "Rostov" üstünden "Moskova — Bakü".

2

Y o l d a

"B i r i n c i a k ş a m"
Tıkırdıyor tirenin rayda tekerlekleri,
devrilerek geçiyor telgraf direkleri.
Yarı belime kadar uzandım pencereden
suya girmiş gibi serinledim,
tiren sesiyle dolan havaları dinledim.
Havalar yaz denizleri gibi mavi,
yaz denizleri gibi serin...
Arkamızda kalan şehrin
çizgileri karışıyor birbirine,
renkleri siliniyor,
Batan bir gemi gibi ağır ağır iniyor,
inıyor ağır ağır altına ufkun,

ufkun kızıl şeridine gölgelerle çıkan Moskova.
Önümüz, arkamız, dört yanımız ova,
ova dümdüz,
uçsuz bucaksız ova...
Birdenbire bir baş uzandı omuzumdan pencereye,
sarı saçlı, mavi gözlü bir komsomolka başı...
Sırtımda sert ve sıcak teması geniş göğsünün,
çapırıyor gözlerime çırpınan ucu örtüsünün
kızıl bir kuş kanadı gibi...
İçimde âşık olmak arzusunun tadı var
taze, mayhoş bir yemiş tadı gibi...
Tıkırıyor tirenin rayda tekerlekleri,
devrilerek geçiyor telgraf direkleri...
Düşüyor altımızdan kaçan toprağın üstüne
sarı, parlak ışıkları sıra sıra camların...
Yürüyen bir ışık kervanınız koynunda beyaz akşamların...

3

"İ k i n c i g ü n"
Bu gün ikinci günü yolculuğumuzun,
menzile bir gün daha yaklaştık,
menzile yaklaştıkça, bana
yollar uzun geliyor, günler uzun...
Okuyor yüksek sesle birbirini yolcular
meraklı bir kitap gibi.
İki günde dost oldular
kırk yıllık ahbap gibi.
Belki tesiridir bu
aynı yolda gitmenin,
aynı sulardan içip
aynı ufku seyretmenin...
Her yoldaşlık gibi fakat
bu dostluğun da bakası var:
yollar ayrılana kadar...

Bir bıçak gibi girip çıkıyoruz
çam ormanlarının içine,

gömlüklerimiz reçine kokuyor
reçine...

Akıyor tarlalar iki yandan
suları altın ışıklı bir nehir gibi,
bu altın sular da yükseliyor zaman zaman
fabrikalar yekpare bir şehir gibi...

4

Beyaz duvarlı, saman damlı köyleri geçiyoruz.
Toprak çanaklarda kaynamış süt içiyoruz.
Köylü çocuklar bağrışarak düşüyor peşimize:
"Day gazet! Day gazet! Day gazet! Day!..."
Bu ses yalvarmıyor, emrediyor bize:
"Day gazet! Day!..."

Bu ses Isanın köşesine

Leninin resmini asan

Rus köylüsünün sesi!

Bu ses, kara toprağın üstünde nefes alan, dirilen,
sarı saçlı, mavi gözlü dev ölüsünün sesi!..

Bugün ikinci günü yolculuğumuzun.

Menzile bir gün daha yaklaştık.

Menzile yaklaştıkça, bana

günler uzun geliyor, yollar uzun...

"Ü ç ü n c ü g ü n"

Geçmedeyiz yanından bugün:

kızgın güneşte

zenci bir pehlivan gibi parlıyan Donbasın!

Donbasta kara giyim delili değil yasın!

Sağımız kömür, solumuz kömür,

kömür ilerimiz, gerimiz.

Kömür tozuyla sürmelendi gözlerimiz!..

Gördük kömür paytahtı Rostov şehrini,

asma köprülerden atladık Don nehrini,

Şimâli Kafkasyadayız!..

Kuban kazakları traktörlerle ekin biçiyor.

Traktörlerin üstünde "Samagonka" içiyor...

"D ö r d ü n c ü g ü n "

Bugün son günü yolculuğun, son.
 Bu dört gün içinde vagon
 kaç kere doldu, boşaldı;
 kaç yolcuyu yolda bıraktık,
 gidenlerin ardından gülümseyip baktık.
 Gidenlerin yerini gelenler aldı...
 Vagonumuz bugün
 muazzam kuzu kalpaklarının altında
 yanık tahta heykeller gibi oturan,
 ince parmaklarıyla kara kaytan bıyıklarını buran
 Kafkas köylüleriyle dolu!..
 Yan gözle pencereden dışarı bakıyorlar,
 ölçmek istiyorlarmış gibi geçtiğimiz yolu...
 Dışarda,
 uzaklarda,
 yükseliyor dumanlı başı karlı Kazbekin!
 Bol ağaçlı tarlalarda biçilmiş ekin.
 İnce belli kısraklar kokluyor çayırları.
 Yeşil rengin çeşidiyle işlenmiş
 ipekli bir halı gibi Kafkas kırları...
 Geçtik yanından uçsuz bucaksız petrol vagonlarının,
 içtik çamurlu sularını Dağıstan istasyonlarının.
 Sıcak, sıcak, sıcak!
 Kumun ufkunda erimiş kurşun gibi Hazer denizi!
 Sıcak, sıcak, sıcak!
 Beyaz kıvılcımlar yakıyor gözlerimizi!

"D ö r d ü n c ü v e s o n g e c e"

Birden bire durdu tiren
 karanlığın ortasında.
 Sıcak
 ve yumuşak
 kumun üstüne indim,

oturmaktan uyuşan

vücudumla gerindim...

Gök yüzü renkli rüyalarla dolu bir uyku gibi,
durgun ışıklı, koyu mavi bir su gibi.

İçimde bir ses diyor ki, bak bu suya,
yıldızların altında yat uykuya!

Yükseldikçe fakat kumların üzerinden
yağlı bir nefis kokusu,
dağılıyor gözlerimden
bu yorgun yaz uykusu!...

"— Neye durduk"

— Ne bekliyoruz?

— Karşıdan gelecek Bakü postasını..."

Birden

tutuştı siyah ipekli bir kumaş gibi
karanlıklar alt ucundan.

Kum kızardı.

Yandı raylar.

Karşıdan gelen tiren

kızıl sırma surgucundan

havalara ateş parçaları bırakıp geçti...

Sırtı pul pul ışıldayan bir yılan

hışırdayarak kumun üstünden akıp geçti...

"— Saat kaç!

— Sekiz!

— Üç saat sonra Baküdeyiz!

— Hayır iki saat!

— Hayır bir saat sonra!..."

Kanat takmak kabil olsaydı saatlara!...

7

V a r ı ş

Geldik!...

Bizi nefte getiren

bu uzun boylu tiren,

neft yakarak yüreğinde

aştı dört aylık yolu dört günde...

Geldik!...

Pırıl pırıl yanan Bakünün karşısında ben
bir dağın dibinden

dağı seyir eder gibi hayranım,
yıldızların altında tek başıma gider gibi hayranım.
İçimde hiç durmadan koşmak,
yüksek sesle konuşmak,
haykırmak arzusu var!...

Yağlı paltarlı, kara gözlü işçilerle öpüşüp,
Bakünün mukaddes toprağına yüz üstü düşüp,
avuçlayıp petrol siyah şarap gibi içmek istiyorum!

N e f t i n c e v a b ı

Ilık

ve aydınlık

bir güney gecesi...

Havalarda iri taşlı billûr avizeler yanıyor...

Her tanesi içinden aydınlanan

şeffaf üzüm salkımları sallanıyor

havalardan...

Adım adım

dolaşmadayım

neft buruklarının arasında.

Süzüyor ışıklı gözlerle yukardan beni,

bu kara, sivri ve dar

ehramlar...

Evlerinde devler oturan bir şehirdeyim!

Biz çağır dık yer altından bu şehrin devlerini,

biz kurmuşuz elimizle devlerin evlerini...

Şimdi devler

uyuklarken

derin yataklarında,

birer birer

dolaşarak

ben bu şehrin sokaklarında,

evlerinin kapısını çalmıya geldim...

Nefte bir sualım var.

Cevap almıya geldim...

Dinle neft!

Yedi kat yerin altından işit beni:

— Sen bilirsin ki, biz

alnımızın teriyle,

ve ölen ustamızın

ölmiyen gözleriyle

yeni bir dünya kurmak isteriz!

İsteriz ki, kanınla sen

bereketli bir rahmet gibi besleyesin,

demir dağlara tırmanan azmimizin

yeşil filizli sarmaşıklarını...

İsteriz ki, uzak Sibirya köylerinin ışıklarını,

karlı gecelerde kızıl lâleler gibi yakasın kanınla.

İsteriz ki, gençlik iksiri gibi aksın kanın,

yüz elli milyonun damarında!

İsteriz ki, dinliyelim barışın musikisini

fıskıran fontanlarında!

İsteriz ki, okşyalım dizimizin üstünde seni

ışıklı kara saçları gibi Azer kızlarının.

İsteriz ki...

Fakat

eğer,

sivrilirse sınırın ufkunda düşman süngüler

tel direkli gemilerin yağlı gölgesi

düşerse yeşil sularında altın balıklar yüzen

denizlere

duyulursa şehirlerin üstünde hırıldıyan sesi

kara kanatları İngiliz bayraklı katil çelik kuşların,

Çökerse güneşli tarlalara

koyu beyaz

bir karanlık

zehirli gaz

bulutlarından.

Britanya lordu ortaçağın deli papası gibi

toplarsa bayrağına ehlihalibi.

kan akarsa eğer,

söyle petrol!

Cevap ver!

Korumak için sosyalist vatanını
hazır mısın akıtmıya kanını?"

Birden

geldi petrolün cevabı dev evlerinden.

yer oynadı yerinden,

— Hazırım, beli!

Petrolün dili — kuvvetin dili!..

1927

Moskova — Bakü yolu

SAKKO İLE VANSETTI

Ö n s ö z

Yuvarlanıyor, iri, sıcak damlalar
bakır yanaklarımızdan!
Yuvarlanıyor iri, sıcak damlalar
Kalbimize!
Kalbimiz artık dar geliyor bize!
Kopararak
kanlı sargıları
yaramızdan,
sokaklarda haykırmadayız
hep bir ağızdan!
Dişi bir kaplanız ki biz,
kara saplı bir hançer deldi yavrularımızın göğsünü!
Dişi bir kaplanız ki biz,
dişlerimizde taşıyoruz altın başlı yavrularımızın
ölüsünü.

Kin'in kızıl gözlü sarı alnına
sardık sevginin beyaz çiçekli örgüsünü!..
Kan geliyor kâinatın rengi bize!
Yuvarlanıyor iri sıcak damlalar
bakır yanaklarımızdan
kalbimize!.

— H i k â y e —

Onların cebinde fırkamızın bileti yoktu.
Onlar, kurtuluşun kapısına varmayı,
ferdin cesur hamlelerinden uman
iki saf ve namuslu çocuktu!
Ne milyonların rehberiydi onlar,

ne de inzibatlı bir inkılâp ordusunun askeri!
İhtilâlin sıra neferiydi onlar,
ihtilâlin namuslu iki neferi.
Yanıyordu kanlarında şavkı İtalya güneşlerinin
Koştular temiz esmer alınlarla hayatın sesine,
dövüştüler yanında dövüşen kardeşlerinin.
Yeni dünyada düştüler eski zulmün pençesine!
Yedi yıl ölümün karşısında gülerek durdular.
Elektrikli iskemleye

kadife bir koltukmuş gibi oturdular,
Yürekleri dört bin volta yedi dakika dayandı,
yandı yürekleri
yedi dakika yandı!..

Câni değildiler, kurban gittiler bir cinayete,
kurban gittiler dolarların emrindeki adâlete!
Hayatlarında olmadılsa da kitlelerin rehberi,
ölümleriyle şâhâ kaldırdı kitleleri
bu iki ihtilâl neferi!..

K ı s s a d a n h i s s e

Burjuvazi,
katletti içimizden ikimizi
bu iki ölü ölmeyen iki ölümüzdür!
Burjuvazi,
kavgaya dâvet etti bizi
dâvetleri kabulümüzdür!
Biz nasıl bilirsek hep bir ağızdan gülmesini,
biliriz öylece yaşamasını ölmesini
hepimiz — birimiz için,
birimiz — hepimiz için!...

Moskova, 12 Ağustos, 1927

MAKSİM GORKİ'YE AÇIK MEKTUP

"Benim için Lenin... Büyük Petro, Lomonosov ve saireleri gibi Rus tarihinde her zaman âni bir surette doğan adı korkunç ve biraz efsanevi insanlardan biridir... Benim için Lenin bir efsane kahramanıdır...

...Lenin haricen tıpkı balığın pullarla olduğu gibi kelimelerle muhattır...

...Lenin bir akşam Moskova'da Madam Peşkova'nın evinde Bethoven'in sonatlarını dinlerken...

...Kapri balıkçıları Lenin'e bir ehemmiyeti mahsuse atfetmişlerdi"...

(Maksim Gorki'nin "Aydınlık" mecmuasının 18 Şubat 1925 tarihli 21 'ci nüshasında Burhan Aset tarafından nakledilen "Bir insan" adlı makalesinden).

Hayır!

Maksim Gorki, hayır!

Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir değiliz!.....

Lenin

senin

gözlerinde,

ruhu keskin azabın çarmihına gerilen,
zaman — zaman dirilen,
ak gömleği kanlı bir ölü.
"Balığın pullarla örtüldüğü gibi
kelimelerle örtülü!"

Sen!

Görüyorsun onu bazen
el yazma bir Incil sayfasında,

ve bazen
ufuklarında sarı nakışlı kızıl çizmeler gezen
Ural akşamlarının arkasında!...

Bazen Lenin
senin

sözlerinde:

İri mavi gözlü
uzun yüzlü
bir nebi
gibi!

Ve bazen
kalın enseli korkunç
ve adil
bir "Bogatir"!...

Hayır!

Maksim Gorki, hayır!

Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir degiliz!...

Biliriz:

beraber dinlediniz 'Peşkova'nın evinde
Bethoven'in sonatlarını!
Duydu Lenin
yükselen seslerin
yüreğinde
serin

kanatlarını!

Biliriz:

beraberdiniz
Kapri sahillerinde!
Kamışsız oltalarla beraber balık avladınız.
O gökyüzü gibi mavi,
gökyüzü gibi şeffaf
suların üzerinde!

Biliriz

Lenin'i
sevdiğini
biliriz!

Biliriz bunu ihtiyar usta!
Bak bu hususta
hemfikiriz!
(Fakat sevmek
anlamak
demek
değil!
Şuurun
çok uzun
bir köprüsü var
duymakla anlamanın arasında.
Sen de sevdin onu,
onu duydun,
fakat anlamadın!
Öldü,
ağladın fakat
bizim gibi ağlamadın!
Onu sen anlamadın!
Anlamadın!
Anlamadın! . . .
Lenin'i anlamak demek
inkılâbı Lenin gibi anlamak demektir!...
Sen inkılâbı anlamadın!...
Bırak!
Maksim Gorki bırak!
Onu anlıyarak
sevenler anlatsın!...
Bırak!
Onu bizden dinlesin
Kapri balıkçıları!...

Moskova, 1927

H A S R E T

Denize dönmek istiyorum!
Mavi aynasında suların
boy verip görünmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Gemiler gider aydın ufuklara, gemiler gider!
Gergin beyaz yelkenleri doldurmaz keder.
Elbet ömrüm gemilerde bir gün olsun nöbete yeter.
Ve mademki bir gün ölüm mukadder:
ben sularda batan bir ışıık gibi
sularda sönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!

1927

S A L K I M S Ö Ğ Ü T

Akıyordu su
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını.
Salkım söğütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere
koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yere!
Birden-
bir kuş gibi
vurulmuş gibi
kanadından
yaralı bir atlı yuvarlandı atından!
Bağırmadı,
gidenleri geri çağırmadı,
baktı yalnız dolu gözlerle
uzaklaşan atlıların pırıldayan nallarına!
Ah ne yazık,
ne yazık ki ona,
dört nal giden atların köpüklü boynuna bir daha
yatmayacak,
beyaz orduların ardında kılıç oynatmayacak!

Nal sesleri sönüyor perde perde,
atlılar kayboluyor güneşin battığı yerde!
A t l ı l a r a t l ı l a r k ı z ı l a t l ı l a r ,
A t l a r ı r ü z g â r k a n a t l ı l a r !
Atları rüzgâr kanat!..
Atları rüzgâr
Atları...
At...
Rüzgâr kanatlı atlılar gibi geçti hayat!
Akar suyun sesi dindi.
Gölgeler gölgelendi

renkler silindi.
Siyah örtüler indi
mavi gözlerine,
sarktı salkım söğütler
sarı saçlarının
üzerine!
Ağlama salkım söğüt
ağlama,
kara suyun aynasında el bağlama!
el bağlama!
ağlama!

1928

H A Z E R D E N İ Z İ

Ufuklardan ufuklara
ordu ordu köpüklü mor dalgalar koşuyordu;
Hazer rüzgârların dilini konuşuyor balam,
konuşup coşuyordu!
Kim demiş "çort vazmi"!
Hazer ölü bir göle benzer!
Uçsuz bucaksız başı boş tuzlu bir sudur Hazer!
Hazerde dost gèzer, e ...y!...
düşman gezer!

Dalga bir dağdır
kayık bir geyik!
Dalga bir kuyu
kayık bir kova!
Qkıyor kayık
iniyor kayık,
devrilen
bir atın
sırtından inip,
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

Ve türkmen kayıkçı
dümenin yanında bağdaş kurup oturmuş.
Başında kocaman kara bir papak;
bu papak değil:
tüylü bir koyunu karnından yarıp
geçirmiş başına!
Koyunun tüyleri düşmüş kaşına!
Qkıyor kayık

iniyor kayık.

Ve kayıkçı

"Türkmenistanlı bir buda heykeli" gibi
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş,
fakat, sanma ki Hazerin karşısında elpençe divan
durmuş!

O bir Buda heykelinin
taştan sükûnu gibi kendinden emin
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş.
Bakmıyor

kayığa

sarılan

sulara;

bakmıyor

çatlayıp

yarılan

sulara!

Çıkıyor kayık

iniyor kayık

devrilen

bir atın

sırtından inip

şahlanan

bir ata

biniyor kayık!

— Yaman esiyor be karayel yaman!

Sakın özünü Hazerin hilesinden aman,

aman oyun oynamasın sana rüzgâr!

— Aldırma, anam, ne çıkar?

ne çıkar

kudursun

karayel

suları,

Hazerde doğanın

Hazerdir mezarı!

Oluyor kayık

iniyor kayak
Qkıyor ka...
 iniyor ka...
Qk...
 in...
 çık...

1928

ARPA ÇAYININ İKİ YANI

Parlayan bir bıçak gibi bölmüştür ortasından.
Arpa çayı iki düşman medeniyeti.
Bir yanda kan sızıyor işçilerin
parçalanan kafa tasından
öbür yanda fâhlelerin hâkimiyeti.
Arpa çayı ayırmış ortasından
iki düşman medeniyeti.
Bir yanda kuru bir çınar gibi toprağından
sökülen köylülerin
sarı paslı dişlerinde ölüm kenetlidir!
Öbür yanda toprağın efendisi
fakir kentlidir.
Arpa çayın bir yanı
çöken bir Karadağ gibi içinden çatlamada,
öbür yanı
mavi göklerinde taze ve genç güneşler
yüzten ufuklara atlamada.
Parlayan bir bıçak gibi bölmüştür ortasından
Arpa çayı iki düşman medeniyeti!
Bugün kan yüzüyorsa da bir yanda işçilerin
kafatasından
doğacaktır orada yarın
Şuralar İttihadının
yeni bir cumhuriyeti.

Moskova, 1928

HOPA MAHPUSANESİ NOTLARINDAN

KIZ KAPAN OĞLU VEHPİ
VE ÇOCUK MUHİTTİNE DAİR

Bir gaz lâmbası...
Çvilenmiş duvara...
Çvi, kuyruğunu kıvıra kıvıra
bir defter kâadının
kalbini delip deçmiştir.

Kâat bembeyaz,
kâat sapsarı...
Çvi kâadın kanını içmiştir.
Lâmba, yağmurlu bir sabah güneşi gibi yanıyor.
Ve defter kâadı sallanıyor
asılmış bir adamın
beyaz gömleği gibi...
Beyaz gömleğin göğsünde yazılar
var:

"Yedi günlük
su, sidik
ve temizlik
nöbeti:

İsmail — Cuma
Nuri — Cumartesi
Kız kapan Vehpi — Pazar."

Dar yalakta aptes alan ihtiyar
Kız kapan Oğlu Vehpidir.
Hindistan cevizinden yüzü
ve uzun kollarıyla o,
Okalıptos dalından yeni inmiş
kıllı bir maymun gibidir.

Kız kapan su vuruyor
ensesine...
Omuzundan mendili düştü
sidik tenekesine.

Vehpi şaşırdı
arıyor sağını solunu.
Uzattı kolunu,
Kalın bir yılan gibi tenekeye girdi kol,
çıkardı mendili.
Açıldı Kız kapanın dili:
"— Mendil bir karış bezdir amma
beş karışı bir arşın olur.
Arşın arşını doğurur..."
Kesildi Kız kapanın sesi.
Anlaşıldı Vehpinin kerrakesi!

"Nâzım — Pazartesi
Ali — Salı
Topal oğlu - Çarşamba
Muhittin - Perşembe."

Muhittin 13 yaşındadır...
Zorla çıkarılmazsa çıkmaz
bir fare gibi girdiği köşesinden.
Saklar kendini pençesinden
yılan gözlü bir kedinin...
Cinayetle Rizeye sevkedecekler
cürmü büyüktür Muhittinin.
Nasıl sevketmesinler ki
bir gece bir kanca alıp yanına
damından inmiş
dedesinin
dükkânına...

Çok sürecek çok
Muhittinin acısı,
kurtuluş yok
dedesi dâvacısı.

Ses kesildi.
Ses yükseldi haykırarak
— Vurma bana
kırıldı ateş tarak!

Deli şimdi yüz üstü yerededir,
Ve beyaz donlu bir adam,
 çiğneyip bıyığını,
 bu et yığınının
 polis palaskasıyla dövmededir...
Hasan dayı bağırıyor yanımdan
 sarılıp demir parmaklığa.
— Dövmeyin be deliyi...
yol vergimi arttırın iki misli.
Yatarım doksan gün daha! ! !
Sarardı Yusuf oğlu:
gözleri bir mavzer namlusu gibi
 kurşunla dolu...

Hopa Mapushanesi, 1928

B A Y R A M O Ğ L U

Mapushanedeyim.

Mapushanede kalbimin

kanayan çıplak ayakları
ne zaman çok uzun bulsa yolunu,
hatırlarım bilmem neden
Äzer yoldaşım Bayram oğlunu:

"Baki.

Gece saat iki
sularında...

Karaşehrîn kara damlalarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında...

Yıldızların altında kara nef t buruğları
hışırıyor servilikler gibi derinden.

Bakıyor uykulu sarı gözler
kara topraktaki yağlı nef birikintilerinden,

Gök kara, yıldızlar sarı.

Tek katlı, düz damlı, dört köşe taş dükkânların
kapalı kara kapıları.

Karaşehrîn kara damlalarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında.

Baki,

gece saat iki
sularında,

Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri.

Seslerde seslenen sesler...

İşte bir fayton geçiyor,
geçmede,
geçti:
son evlerin yakınından,
uzağından,
ırağından...

Kara bir lânettir ki, bu,
kompuş geliyor gecenin dudağından...
Bu faytonun okunda iki at değil
iki at iskeleti var.

Bu faytonun fenerlerinde dehşeti var:
hançerle oyulmuş

kör ve derin
gözlerin...

Taşlarda yuvarlanan

nal ve tekerlek sesleri,
gittikçe uzaklaşan,

gittikçe alçalan sesler...

Ortada demiryolu,

sağ yanda Karaşehir;
solda fabrikaların
duvarları yükselir.

Karşıdan fayton gelir,

içinde Bayram oğlu,

Bağlanmış kolu

Bayram oğlunun...

Karşıdan fayton gelir.

içinde Bayram oğlu.

Candarma sağ,

candarma solu

Bayram oğlunun...

Kolunu bağlamışlar

kanadı kırık değil,

gözünde toplanan

hıçkırık değil,

gözleri ışıık dolu

Bayram oğlunun.

Karşıdan fayton gelir,

içinde Bayram oğlu.

Ölümdür yolu

Bayram oğlunun

Bayram oğlunun...

Kalbimi bunaltan bu dört duvar mı?

Ölümden öteye köy var mı ? ? ?

1928

Ç O C U K L A R I M I Z A Ö Ğ Ü T

Hakkındır yaramazlık.
Dik duvarlara tırman,
yüksek ağaçlara çık...
Usta bir kaptan gibi kullansın elin
yerde yıldırım gibi giden bisikletini...
Ve dindersleri hocasının resmini yapan
kurşun kaləminle yık
Mızraklı ilmihalın
yeşil sarıklı iskeletini...
Sen kendi cennetini
kara toprağın üstünde kur.
Coğrafya kitabıyla sustur,
seni "Hilkati Ademle" aldatanı...
Sen sade toprağı tanı,
toprağı inan.
Ayırdetme öz anandan
toprak ananı.
Toprağı sev
anan kadar...

1928

DEMİR KAFESTE DOLAŞAN
ASLAN

Demir kafeste dolaşan aslana bak.

Bak onun gözlerine:

çelik çıplak

iki hançer gibi taşır sarı gözlerinde kinini.

Kaybetmeden temkinini

yaklaşır

uzaklaşır

gelir

gider.

Bulamazsın tasma asmağa yer.

tüylü kalın boynunda onun.

Yanarken sarı sırtında kırbaç izleri

gerilir bakır pençeler taşıyan dizleri

yelesi diken diken dikilir mağrur kafasında...

Yalkaşır

uzaklaşır

gelir, gider

gider, gelir...

Zindanın duvarında kardeşi min gölgesi

kâh iner, kâh yükselir...

1928

S Ü K Û T

Dışarda,

kara zıpkasında sırmalar yanan

bir eşkiya hali var

başabaş çakmak çalan havalarda...

Dışarda,

karakulak bıçaklarla horon oynuyor

Askeroz deresinden yirmi hovarda.

Dışarda...

Biz içerde susuyoruz.

Sükûtumuzun boynuna saplı değil

kara bir kartalın kanadından kopan bir ok...

Dışarda...

Biz içerde susuyoruz.

Sükûtumuzun sırtında düğmeleri ilikli

eski bir redingot yok...

Dışarda,

yüzüyor ateş gemiler gibi rüzgârda

sarı zafranların kokuları...

Dışarda...

biz içerde susuyoruz,

bir fişek yatağında kurşun nasıl susarsa,

Haykırınsın sıkıysa sükûtumuzdan hızlı

gök kubbenin altında öyle bir sada varsa! ! !

Dışarda..

Karanlıklarda

çatırdıyor deniz böğründen vurulmuş bir orman gibi.

K A B L E T T A R I H

Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kulaklarımızda hâlâ
şimşekli sesi var sapan taşlarının.
Ormanlarında yabani aygırlar kişniyen
dağ başlarının
Kanlı hayvan kemikleriyle çevrilen sınırları
geldiğimiz yolun ucudur.
Yine fakat
geniş kalçalı genç bir ananın
gergin gebe karnı gibi doğurucudur
mataralarımızda çalkalanan su.
Çok uzaklardan geliyoruz.
Tütüyor yanık bir et kokusu
çizmelerimizin kösesinden...
Ürkerek
adımlarımızın sesinden
kanlı karanlık yıllar
kanatlı hayvanlar gibi havalanıyor...
V e k a r a n l ı k l a r d a y a n ı y o r
e n ö n d e g i d e n i n
a t e ş b i r o k g i b i g e r i l e n
k o l u.
Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kaybetmedik bağımızı çok uzaklarla...
Bize hâlâ
Konduğumuz mirası hatırlatır
Simavnalı Bedreddinin boynuna geçen urgan.
Engürülü esnaf Ahılarla beraberdik.
Biliriz

hangi pir aşkına biz
Sultan ordularına kıllı göğüslerimizi gerdik...

Çok uzaklardan geliyoruz.
Alevi bir fanus gibi taşıyoruz ellerimizde
ihrak binnar edilen Galilenin
dönen küre gibi yuvarlak kafasını
Ve ancak
bizim kartal burunlarımızda buluyor
lâyık olduğu yeri
materyalist camcı İspinozanın
gözlükleri

Çok uzaklardan geliyoruz
Çok uzaklardan

Ve artık
Saçlarımızı tutuşturarak
gecenin evinde yangın çıkaracağız;
Çocuklarımızın başlarıyla kıracağız
Karanlık camlarını!...

Ve bizden sonra gelenler
demir parmaklıklardan değil,
asma bahçelerden seyredecek
bahar gecelerini, yaz akşamlarını...

1929

P R O M E T E, P I P O M U Z, G Ü L,
B Ü L B Ü L v. s.

Kalbimizin ensesinde kıvrılan
yağlı uzun saçlarımız yok.
Güle, bülbüle, ruha, mehtaba, falân filân
karnımız tok.

Ve şimdilik
gönül işlerine vermiyoruz metelik...
Sen bizer hiç korkmadan
emanet et karını.

Biz
Prometenin çılgınlıklarını
doldurup pipomuza
kaba kıyım tütün gibi içiyoruz.
Yangın kulesile verip
omuz omuza
ufuklarda kızaran gözleri seçiyoruz.

1929

HER KİTABIMIN SON SÖZÜ

Sen sanma ki sanatın
damağında tadı var
acı bir hıyar
lezzeti gibi...
Mısralarımda yok benim
gözyaşlarımın tadı,
Şiirlerim içilmez
ingiliz tuzu gibi

1929

Y A R I D A K A L A N B İ R B A H A R Y A Z I S I

Vurdu gergin kalın parmaklar
yazı makinamın dişlerine.
Kâğıtta her harfi majeskülle dizilmiş
üç kelime var:

B a h a r

B a h a r

B a h a r ...

Ve ben şair musahhih,
ve ben her gün
iki liraya

2000 kötü satır okumıya
mecbur olan adam,

ve ben

neden

bahar geldi de hâlâ
muşambası kopuk
kara bir koltuk
gibi oturmaktayım?

Kasketini kendi kendine giydi kafam,
fırladım matbaadan
sokaktayım.

Yüzümde mürettiphanenin
kurşunlu kiri,
cebimde 75 kuruşum var.

H a v a d a B a h a r ...

Berberlerde pudralanıyor,
Babîâli paryasının

sarı
yanakları.

Ve güneşli aynalar gibi yanıyor
kitapçı camekânlarında

üç renkli kitap kapakları.
Fakat benim
bu caddede yaşayan,
kapusunda ismimi taşıyan
bir formalık "ALFABE"m bile yok!
Adam sen de ne çıkar!
Başım dönmüyor geri,
yüzümde mürettiphanenin
kurşunlu kiri
cebimde 75 kuruşum var.
H a v a d a B a h a r ...

*

Bu yazı yarıda kaldı.
Yağmur yağdı satırları sel aldı.
Halbuki ben neler yazacaktım neler...
3000 sayfalık 3 cildinin üstünde
aç oturan muharrir
bakmıyacaktı da camına kebabçının,
tombul esmer kızını ermeni kitapçının
ışıklı gözleriyle taşıyacaktı...
Deniz kokmıya başlayacaktı.
Terli kızıl bir kısrak gibi
şahlanacaktı bahar,
ve ben onun çıplak sırtına atlar
atlamaz
sürecektim sulara.

Sonra
her adımda peşimden gelecekti
yazı makinam.

Ona diyecektim:
Etme anam

beni bırak bir saat
rahat..

Sonra,
saçları düşmeğe başlayan başım
haykıracaktı uzaklara:
— Ä ş ı k ı m ...

27 benin yaşıım
onun yaşı 17.
Kör şeytan
topal şeytan
kör topal şeytan
gel bu kızı sev, dedi,

diyecektim;
diyemedim,
derim yine!

Ama yağmurmuş
yağıyormuş,
yazdığım satırları sel almışmış
cebimde 25 kuruşum kalmışmış
ne çıkar...

Bahar geldi bahar geldi bahar
bahar geldi ulan
Tomurcuklandı içimde kan!!!!

1929

P R O V A K A T Ö R

Bu adam
sattı arkadaşını;
sattı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını ...
Bu adamın ayaklarında dolaşüyor
korku,
gölgesi gibi...
Karanlık bir su gibi yaşıyor
bu adam.
Güneş batınca her akşam,
kaldırımlarda karısının donunu sürüyerek,
parmaklarının ucuna basıp yürüyerek
size doğru yaklaşan odur.
Siz tanıyın onu
kalbinin boynunda sallanarak seslenen
mel'un çingırağından,
ve bilin ki onun
döküyor parça parça cüzam illeti
ruhunun
etini ...
Bu adam bugün açtır.
Açtır ama,
kaybetti bu adamda
kudretli ve büyük açlık bile kudsietini...
A dostlar, bu adam
güneş batınca bir akşam
sattı arkadaşını;
sattı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını ...

Y Ü R Ü Y E N A D A M

Alnı yukarda

kırmızı boyun atkısı rüzgârda,
yürüyor.

Yürüyor adım adım,
yürüyor ağır ağır
yürüyor.

Rüzgâr deniz gibi köpürüyor,
esiyor deniz rüzgâr gibi.

Akıyor iki yandan ışıklar
düşen yıldızlar gibi.

Sesler geliyor derinden
kalbin uzak sahillerinden:

— Nereye gigiyorsun yavrum benim, nereye?

Dön sevgilim,
dön kardeşim,
dön evimin erkeği, dön geriye!

Yürüyor o,
ısıklıkla kızgın bir ölüm marşı çalarak.

Yürüyor o,
gövdesi bir gemi gibi yükselerek, alçalarak.

Yürüyor adım adım
yürüyor ağır ağır
yürüyor...

Kimbilir,
belki bir daha sokmıyacak parmaklarını
dizi dibinde dikiş diken kardeşinin
sarı saçlarına,

ve belki bir daha altında yatıp
güneşe giden yeşil bir yola bakar gibi
bakmıyacak
gürgen ağaçlarına.

Yürüyor o, yürüyor.

Açık geniş adımlarla arşınıyor yolları.

Ağır iki balyoz gibi sallanıyor kolları.

Kıllı göğüsü bir kalkan gibi kabarık...

İşitmiyor artık

hep aynı tahta masanın başında akşamliyan

hasta topal dostearın

kalbe karanfil ruhu gibi damlıyan

sözlerini.

Qplak

iki bıçak

gibi çekmiş yüzünde gözlerini,

yürüyor düşmana doğru.

Yürüyor adım adım

Yürüyor ağır ağır

yürüyor ...

1929

C E V A P — 1

Behey!

Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam.

Behey!

Kara maça bey!
Sen şiirin asıl kamusuyla konuşuyorsun,
Ben asaletten anlamam.
Şapka çıkarmam konuştuğun dile,
düşmanıyım asaletin
kelimelerde bile.

Behey!

Kara maça bey!
Ben bilirim
Bu tehevvür bu şikâyaat niçin!
Bilirim
beni uykuda boğmak için
bekliyorsun geceyi...

Ben ki, bileklerimde tel kelepçeyi
bir altın bilezik gibi taşımışım,
ben ki ilmikleri sabunlu iplere bakıp
kıllı kalın enseme kaşımışım,
tehdidine papuç
bırakır mıyım hiç?

Behey!

Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam,

Behey!

Kara maça bey,
behey, yüzü kara
Ruhunu zenci bir esir gibi çıkardın pazara,

bir orospu odası yaptın kafa tasını...

Hâki ceketli ölülerin ceplerinden

çalarak parasını

satın aldın kendine

İsviçre dağlarının havasını. }

Ve işte bundandır ki, bu gün

allak sarı sırtında senin

kanlı altınların kızılığı var...

Acayip rüzgârlar esmiyegörsün başımdan

yoksa musahhih maaşımdan

haftada üç papel taksite bağlayıp seni

bir şamar oğlanı gibi kullanırım.

Beyimin böyle işlerle ülfeti var sanırım,

mükemmel yapar vazifesini...

(Behey!

Kara maça bey!

Halka ahmak diyen sensin

Halkın soyulmuş derisinden

sırtına frak giyen sensin

yala bal tutan beş parmağını

beş çürük muz gibi,

homurdanarak dolaş besili bir domuz gibi.

Meydan senin....

mi dersin?

Hata edersin,

Bizde o göz var mı baksana!

Ben içirmek için sana

kendi kara kanını

Bir ateş çemberle çevirdim dört yanını!

Sağa git

yok geçit.

Sola git yok,

ileri

geri

yok.

Kıvrır kuyruk kalemini kalbine sok

bir akrep gibi intihar et... }

1929

M U K A D D E S K A R I N

Sen ey kırmızı gözlü ana,
Sen ey kahredip yaratan,
Sen ey körpü altında sularla yan yana
yatan.

Sen ey yangınlı meydanların sesi...
Sen ey şiirlerin şiiri, bestelerin bestesi...
Sen ey kardeşim,
sen ey kahrolası,
sen ey darağaçlık,

Sen ey
her şey,
Sen ey a ç l ı k !!!
Ç iplak yakalarına alnımı koyar
andederim ki,
derim ki:

D ö ğ ü ş e c e ğ i m,
Benim, bizim, onun, onların değil
S e n i n mukaddes karnın doyana kadar...

1929

K O R S A N T Ü R K Ü S Ü

İşte,
geniş ağızlı palalar gibi pırıldıyor güneşte,
kulakları altın küpeli korsanların türküsü:
Donna Madonnanın yuvarlak
kalçaları gibi oynak
fıçılardan
içtik ispanyol şarabını!
Karıştı Madrit orospularının kanı
kanımıza!
Beş yüz baş zenciye zincire vurduk,
üç direkli kadirgayı doldurduk,
aldık yükü
geliyoruz!
Taze balık gibi çıktık denizden;
Korkma bizden
tombul, esmer kollarını aç Madonna!
Afrikada gözü kanlı korsanız amma
Lizbonda namuslu bezirgânız!
Kaçıyor kara çıplak derilerin sürüsü!
kaçırma vur bir yandan,
durma doldur öbür yandan,
Donna Madonnanın yuvarlak
kalçaları gibi oynak
fıçılardan
erimiş altın gibi akan
ispanyol şarabını!
Karışsın Madrit orospularının kanı
kanımıza!

1929

IHTİLÂLİ KEBİR

Dördü de önümdeydi.
Kan içindeydiler.

Severim kanı:
anarın rahminde olduğu
ve giyotin sepetine dolduğu
için...

Dördü de önümdeydiler.
Kan içindeydiler.
yetiştirm onlara
omzuma deydiler:
Kahrol Danton.
Ölmelisin Robespiyerim...
Yaşasın Marat!
Ben Baböfle beraberim -
dedim.
ve geçtim onları...
Robespiyer Danton,
Baböf Marat...
Ne başlangıç, ne son,
doğan, ölen, be anaç kom
doğan, ölen doğan hayat...

Mayıs, 1930

K E R E M G İ B İ

Hava kurşun gibi ağır.

Bağır

bağır

bağır

bağırıyorum.

Koşun

kurşun

erit -

- meğе

çağırıyorum...

O, diyor ki, bana:

- Sen kendi sesinle kül olursun ey!

Kerem

gibi

yana

yana...

"Deeeert

çok,

hemdert

yok"

Yürek-

-lerin

kulak-

-ları

sağır...

Hava kurşun gibi ağır..."

Ben diyorum ki ona:

- Kül olayım

Kerem

gibi

yana

yana.

Ben yanmasam

sen yanmasan

biz yanmasak,

nasıl

çıkar

karan-

-lıklar

aydın-

-lığa...

Hava toprak gibi gebe.

Hava kurşun gibi ağır.

Bağır

bağır

bağırıyorum.

Koşun

kurşun

erit-

-meğe

çağırıyorum...

Mayıs, 1930

Ş Ü P H E

Karısı tarafından satılan arkadaşa

Şüpheliyim karımdan:

satıyor bizi
satıyor işimizi
diye...

Şüpheliyim karımdan.

Sabahtan beri
cığaramı düşürdüğüm yok
dudaklarımdan...

Şüpheliyim.

Şüphedeyiz..

Şüphe:

Ç ıplak ayaklı bir gece gibi
ilerliyor içimde.

Ve yarın

yıldızlar, üflenene mumlar gibi
birer birer sönünce,
gece içimde çırılçıplak,
simsiyah

görününce

yeniden doğacağım...

Bir kadife gibi okşadığım boğazına
sarılıp
karımı boğacağım...

Mayıs 1930

A R I F E

Bu gece değilse
yarın
gece
gireceğim kodese.
İçimde yaprak kımıldamıyor...
Deliksiz uyku gibi rahat
geniş
içim...

Rahat
geniş
içim...
havalarda mavilikleri
yeni doğmuş bir çocuk gibi
seyredişim -
-den...

Dün
ben
şehrin meydanına gidip:
" — Onlar için
kardeşlerimizi öldürmiyelim
ölmeyelim"
dedim.

Ve bu gece değilse
yarın
gece
gireceğim kodese...
İçimde yaprak kımıldamıyor...
Ellerimi başımın altına koyurorum...
Denizi duyuyorum...
uyuyorum...

Haziran, 1930

MOR MENEKŞE, AÇ DOSTLAR
VE ALTIN GÖZLÜ ÇOCUK

Abe şair
bizim de bir çift sözümüz var
"aşka dair".
O meretten biz de çıkarız
biraz!
Deli çılgınlık atıp avaz avaz
burnumun dibinden gelip geçti yaz
sarı
tahta vagonları
ter, tütün ve ot kokan
bir tren gibi
Halbuki ben
istiyordum ki gelsin o
kırmızı bakır bakracında bana
sıcak süt getiren gibi
Fakat neylersin,
yaz böyle gelmedi,
yaz böyle gelmiyor,
böyle gelmiyor, hay anasını... şey!
E e e e e e e y,
kızım, annem, karım, kardeşim,
sen
başında güneşler esen
altın gözlü çocuk,
altın gözlü çocuğum benim;
deli çılgınlık atıp avaz avaz
burnumun dibinden gelip geçti de yaz
ben, bir demet mor menekşe olsun
getiremedim
sana!
Ne halte dek,
dostların karnı açtı
kıydık menekşe parasına!

1930

S İ R A D A K İ

Başladı işe
Bitirdi işi.

Başlarken avaz avaz bağırmadı.
Bitirdi ve:

— Gelin seyredin, diye
dört yanı çağırmadı.

O milyonların milyonda biridir.
O bir sıra neferidir.
Damarlarındaki bilmem hangi soyun kanı değil.
O bir yarış hayvanı değil.
Yüzü herkesin yüzüne benzer.
Su içer ağzıyla
ayaklarıyla gezer.

Onun için; başlıyan, biten, başlıyan iş var,
sorgu soruş yok.
Gidiş var.
Duruş yok...

O milyonların milyonda biridir.
o bir sıra neferidir.

1930

SIRADAKİNİN Ö L Ü M Ü

O, ne önde

ne arkada

sırada

sıramızdaydı...

Ve yanındakinin kanlı başı onun omuzuna eğilince

ona sıra gelince

sayısını saydı...

Söz istemez

yaşlı göz istemez.

Ç elenk melenk lâzım değil...

S u s u n!

Sıra neferi uyusun...

1930

Y A N M A M I Ş C I G A R A

O bu gece ölebilir
ceketinin göğsünde bir kurşun yanığıyla.
O bu gece gitti ölüme
kendi ayağıyla...
— Cıgaran var mı? dedi...
— Var
dedim.
— Kibrit?
— Yok,
cıgaranı kurşun yakar,
dedim.
Aldı cıgarayı
gitti...
Belki şimdi upuzun yatıyor
dudaklarında yanmamış bir cıgara,
döğsünde bir yara...
Gitti.
Darp işareti.
Bitti...

1930

CE V A P N U M A R A İ K İ

İki serseri var:

Birinci serseri

köprü altında yatar,
sularda yıldızları sayar geceleri...

İki serseri var:

İkinci serseri

atlas yakalı sarhoş sofralarında
Bağdatlı bir dilencinin çaldığı sazdır.
Fransız emperyalizminin
idare meclisinde ayvazdır...

Ben:

ne köprü altında yatan,
ne de atlas yakalı sarhoş sofralarında
saz çalıp Arabistan fıstığı satan-

-ların

şairiyim;

topraktan, ateşten ve demirden

hayatı yaratan-

-ların

şairiyim

ben.

İki serseri var:

İkinci serseri

yolumun üstünde duruyor
ve soruyor

bana:

"P r o l e t e r

dediğimin
ne biçim kuş
olduğunu?"

Anlaşılan

Bağdadî şaklaban
unutmuş,

Mösyö bilmem kimle beraber

Adana — Mersin hattında o kuşu yolduğunu...

İki serseri var:

Birinci serseri

pencerelerden bir gölge gibi girer
geceleri...

İki serseri var:

İkinci serseri

halkın alınterinden altın yapanlara
kendi kafatasında hurma rakısı sunar.

Ben hızımı asırlardan almışım,

bende her mısra bir yanardağı hatırlatır.

Ben ne halkın alınterinden on para çalmışım
ne bir şairin cebinden bir satır...

İki serseri var:

İkinci serseri,

meydana dört topaç gibi saldıgım dört eseri
sanmış ki yazmışım kendileri
için.

Halbuki benim

bir serseriye hitap eden

ikinci yazım işte budur:

Atlas yakalı sarhoş sofralarının sazi,

Fransız sermayesinin hacı ayvazı,

bu yazdığım yazı

örse balyoz salanların şimşekli yumruğudur
katmerli kat kat yağlı ensende.

Ve sen o kemik yaladığın

sofranın altına girsen de,

— dostun K a r a m a ç a b e y gibi —
kaldırıp kaldırıp yere çaaal-

-mak için

canını burnundan aaal-

-mak için

bulacağım seni.

Koca göbeklerin r u s e l kuşsağı sen,

sen uşşak murabbai,

sen uşşak mik'abı,

satılmış uşşakların uşşsağı sen !!!

1930

B İ R Ş E H İ R B E R B E R İ

Ben ne tarih hocasıyım
ne de coğrafya.

Beni ancak
dört köşe taş bir ambar
kadar
alâkadar
eder
Ayasofya!

Beni Şişlide yalnız
bıraksanız
Maçkanın yolunu bulup gidemem,
yani demem
o demek ki,
sanmayın ki elinize
ala Bedeker
bir rehber
vereceğim.

Hayır
ben
size
dört başlı bir şehrin içinden
Haber
vereceğim.

Bu şehrin
basılır hep aynı şekilde
coğrafya kitaplarında resmi.
Dört çeşit yazılır fakat
bu resmin altına ismi:
K o n s t a n t i n i y e , K o n s t a n t i n o p o l
D e r s a a d e t , İ s t a n b u l .
Çalsın Maksimbarın cazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu,
anlatayım K o n s t a n t i n o p o l u .

Yüzük, bilezik, gerdanlık, küpe,
muslin, krepeşin, tül,
ipek

— Şu herif te karıma sersemce kur yapıyor pek!
Pudra, lavanta, lavanta, pudra, kozmatik,
tarak

— Kocam bakıyor beni bırak
— Haniya

Şampanya? !

— Kuzum kızım bir daha iç!..
Bakara, poker, bakara, poker
briç

Bir
ki
üç.

Bir
ki
üç.

Bir
ki
üç!

Vaaaals... Vals...

Sinyorina kara gözlü Sinyorina!
gözlerinden yanağına düşen beni
görmiyelim ört yüzüne yelpazeni!
Sinyorina

kara gözlü
Sinyorina
gelelim mi
kollarına

Sinyorina!...

Sinyorina! Sinyorina! Sinyorina!
Çalsın Maksimbarın çazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu
anlatayım

Konstantinopolu ! ! !

Sonu var.

1930

N İ K B İ N L İ K

Güzel günler göreceğiz çocuklar,
güneşli günler
göre-

ceğiz...

Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar,
ışıklı maviliklere
süreceğiz...

Açtık mıydı hele bir
son vitesi,
adedi devir.

Motorun sesi.

Uuuuuuuy! Çocuklar kim bilir
ne harikulâdedir

160 kilometre giderken öpüşmesi...

Hani şimdi bize
cumaları, pazarları çiçekli bahçeler vardır,
yalnız cumaları
yalnız pazarları...

Hani şimdi biz
bir peri masalı dinler gibi seyrederez
ışıklı caddelerde mağazaları,
hani bunlar

77 katlı yekpare camdan mağazalardır.

Hani şimdi biz haykırırız

Cevap:

açılır kara kaplı kitap:

zından...

Kayış kapar kolumuzu
kırılan kemik

kan.

Hani şimdi bizim soframıza

haftada bir et gelir.

Ve

çocuklarımız işten eve
sapsarı iskelet gelir...

Hani şimdi biz...

İnanın:

güzel günler göreceğiz çocuklar
güneşli günler
göre-

-ceğiz.

Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar
ışıklı maviliklere
süre-

-ceğiz.....

1930

D Ö R T K İ Ş İ V E D Ö R T Ş İ Ş E

Yuvarlak
bir masa.
Dört şişe.
Dört kişi
ve dört bardak şarap.

Şarabın
markası
Medok.

Bardakta
şarap var,
şarap yok
şarap var.
Şarap içiyorlar...

Boşaldı bir şişe,
Dedi ki bir kişi:
"Yarın iddiam müthüştür,
ilk sözümde işi bitmiştir:
mutlak
asılacak!.."

Boşaldı üç şişe,
cevap verdi üç kişi,
cevap verdi üç ağız:
"Mutlak
asacağız!.."

Yuvarlak
bir masa,
boşalmış dört şişe
ve dört kişi...

1930

G Ü N E Ş İ N S O F R A S I N D A
S Ö Y L E N E N T Ü R K Ü

Dalgaları karşılayan gemiler gibi
gövdelerimizle karanlıkları yara yara
çıktık rüzgârları en serin,
uçurumları en derin,
havaaları en ışıklı sıra dağlara.
Arkamızda bir düşman gözü gibi karanlığın yolu.
Önümüzde bakır taslar güneş dolu
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!
Dağlarda gölgeniz göklere vursun,
göz göze
yan yana
durun çocuklar!
Tasları birbirine vurun çocuklar.
Doldurun çocuklar,
doldurun
doldurun
doldur içelim.
Başları
göklere
atalım
serden geçelim...
He e e y nerden geçelim?
Yalnayak
koşarak
devlerin
geçtiği
yerden geçelim.
He e e y
hop

heeeeey

hep

birden geçelim.

Doldurun çocuklar

doldurun

doldurun

doldur içelim...

Dostların arasındayız!

Güneşin sofrasındayız!

1930

19 YAŞIM

Benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım,
19 yaşıım,

Sana anam gibi hürmet ediyorum,
edeceğim.

Senin ilk arşınladığın yoldan gidiyorum,
gideceğim.

Benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşıım...

Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım.

Oturuyor 19 yaşıım
yatağıımın başucunda.

Ellerim avucunda

bana diyor ki:

— "Kafamızda getirelim geri
O delikanlı günleri cancağazım,
o dehşetli, güzel günleri...

.....
.....
.....

Köpüklü şahlanışların dönüm yeri...

Dünyanın altıda biri:

kan içinde doğuran

ana...

Istasyondan istasyona

yalnayak

tankları kovalıyarak

açlıkla yarış...

Şarklıların boyu kilometre kilometre

ölümün boyu bir karış...

Kafkas:

güneş

Sibirya:

kar...

Seslene bildiğiniz kadar

ses-

-lenin...

24 saatte 24 saat Lenin,

24 saat Marks,

24 saat Engels,

yüz dirhem kara ekmek,

20 ton kitap

ve 20 dakika şey!

Ne günlerdi heheheeeey

onlar, ne günlerdi ahbap!..."

Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım.

Duruyor karanlıkta 19 yaşıml.

Lambayı yakıyorum,

ona hayretle,

muhabbetle,

hürmetle

ve daha bilmem neyle bakıyorum

b a k ı ş ı y o r u z...

Yılların arkasından çırpıtı kanadını

"Strasnoy Ploşcad"ın saat kulesi.

Yaşıyor her hangi bir 24 saatını

vatandaş kavgasının darülfünün talebesi:

Balık çorbası, tüfek talimi, tiyatro, balet,

k i t a p . . .

Patates kamyonu başında süngü tak bekle nöbet,

k i t a p , k i t a p .

Madde, şuur, istismar, fazlakıymet,

k i t a p . . . k i t a p . . . k i t a p . . .

Manükür:

hayır,

diş fırçası:

evet,

k i t a p . . . k i t a p . . . k i t a p . . .

Bu ne 24 saat,

bu ne 24 saattir ahbap!

Aşk:

yoldaş.

Profesör:

yoldaş.

Zenci

Coni,

Alman

Telman,

Çnli

Li,

ve 19 yaşı

yoldaş da, yoldaş da, yoldaş da,

yoldaşım...

Yılların arkasından yuvarlanıyor başım

başım yuvarlanıyor.

Uzun saçlarından tutuştu yıllar,

yıllar yanıyor,

yanıyor da yanıyor...

Oku,

yaz,

boz,

bağır,

çağır!

Bütün kuvvetinle nefes'al...

Kafanda,

kalbinde,

etinde,

iskeletinde ihtilâl...

Ihtilâl:

gündüz-gece...

Gece ormanda çam dalları yakarak,

bembeyaz,

yusyuvarlak,

aya bakarak,

hep bir ağızdan şarkılar söyleniyor...

Ve bu anda,

kuvvetli dinç

bir ağrıdan gelen deli bir sevinç

sıçrar, atlar, köpüklenir, çatlar
kafanda.

Haaaaayda,

beyaz orduları dumanlı ufuklar gibi önüne katan
bir kızıl suvarisin,
bir kızıl suvariyim,
bir kızıl suvariyiz,
bir kızıl , . . .

Geçti dokuz yıl.

ey benim 19 yaşıım,
ormanda çam dalları yaktığımız,
hep bir ağızdan şarkılar söyleyerek
aya baktığımız
gecelerin üstünden...

Ben

yine söylüyorum aynı şarkıları.
Döndürmedi rüzgâr beni havada yaprağa,
ben kattım önüme rüzgârı...
Ve sen ki en yıkılmazları yıkabilirsin,
gözüme bakabilir
elimi sıkabilirsin...

Ve sen ki

Sen,
benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşıım.

1930

V E D A

Hoşça kalın
dostlarım benim
hoşça kalın!
Sizi canımda
canımın içinde,
kavgamı kafamda götürüyorum.
Hoşça kalın
dostlarım benim
hoşça kalın...
Resimlerdeki kuşlar gibi
dizilip üstüne kumsalın,
mendil sallamayın bana.
İstemez...
Ben dostların gözünde kendimi
boylu boyunca görüyorum...
A dostlar
a kavga dostu
iş kardeşi
a yoldaşlar a . . . !!!
Tek hecesiz elveda . . .
Geceler sürececek kapımın sürgüsünü,
pencerelerde yıllar örececek örgüsünü.
Ve ben bir kavga şarkısı gibi haykıracağım
mapusane türküsünü.
Yine görüşürüz
dostlarım benim
yine görüşürüz . . .
Beraber güneşe güler,
beraber dövüşürüz . . .
A dostlar
a kavga dostu
iş kardeşi
a yoldaşlara . . . !
e l v e d a . . . !!! . . .

1930

MAVİ GÖZLÜ DEV,
MİNNACIK KADIN VE
HANİMELLERİ

O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Kadının hayali minnacık bir evdi,
 bahçesinde ebrulii
 hanımeli
 açan bir ev.

Bir dev gibi seviyordu dev.
Ve elleri öyle büyük işler için
 hazırlanmıştı ki devin,
yapamazdı yapısını
 çalamazdı kapısını
bahçesinde erbuliiii
 hanımeli
 açan evin.

O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Mini minnacıktı kadın.
Rahata acıktı kadın
 yoruldu devin büyük yolunda
ve "elveda!" deyip mavi gözlü deve,
girdi zengin bir cücenin kolunda
 bahçesinde ebruliii
 hanımeli
 açan eve.

Şimdi anlıyor ki mavi gözlü dev,
dev gibi sevdalara mezar bile olamaz,
Bahçesinde ebruliii
 hanımeli
 açan ev . . .

1930

A L A R G A G Ö N Ü L

Alarga gönül
Demir al.
Kırmızı bir amiral
gibi kaptan köprüsüne çık.
Karşında deniz
kaşı çatık
sana bakan
kocaman
bir mavi göz . . .

Alarga gönül
palamarı çöz.
Amiral
demir al
Gönül kaptan köprüsüne çık . . .
Ç ayır kokusu alan
bir tay gibi kokla açık denizleri
Ç evirmesin senin kafanı geri
geride kalanlara doğru giden
dümen suyunun köpüklü izleri . .

Alarga gönül
palamarı çöz.
Amiral
demir al.
Sür gemiyi dalgaların gözüne
kulak asma Fikretin sözüne . . .
Çocuğun anan
olan:
denize inan.

Alarga gönül.
Daha alarga
daha alarga
daha
daha!

Alarga gönül
alarga . . .

1930

B E L K İ B E N

Belki ben

o günden

çok daha evvel,
köprü başında sallanarak
bir sabah vakti gölgemi asfalta salacağım.

Belki ben

o günden

çok daha sonra,
matruş çenemde ak bir sakalın izi
sağ kalacağım . . .

Ve ben

o günden

çok daha sonra:
sağ kalırsam eğer,
şehrin meydan kenarlarında yaslanıp
duvarlara,
son kavgadan benim gibi sağ kalan
ihtiyarlara,
bayram akşamlarında keman
çalacağım . . .
Etrafta mükemmel bir gecenin
ışıklı kaldırımları
ve yeni şarkılar söyleyen
yeni insanların
adımları . . . ,

1930

H A B E R

Onlardan haber geldi.

Oradan

onlardan.

Gömlekleri kirli değil

çatık değilmiş kaşları.

Yalnız biraz

uzamış tıraşları.

"Yandık!"

dememişler.

Dayanmışlar biliyorum.

"Dayandık!"

dememişler.

Gözleri gülerek

bakıyorlarmış adama.

Şakaklarında taze bir yara yeri varmış ama,

çatık değilmiş kaşları.

Yalnız biraz

uzamış tıraşları . . .

1931

TOPRAKTAN, ATEŞ TEN VE DEMİ RDEN

Topraktan ateşten ve demirden
doğ anların
en mükemmeli doğacak bizden . . .

.....

.....

..... ve insanlar ellerini
korkmadan

düşünmeden

birbirlerinin ellerine bırakarak
yıldızlara bakarak:

— "Yaşamak ne güzel şey!"

diyecekler;

bir insan gözü gibi derin,

bir salkım üzüm gibi serin,

bir ferah,

bir rahat,

bir işildilmemiş türkü söyleyecekler . . .

Hiçbir ağaç

böyle hârikulâde bir yemiş vermemiş

olacaktır. .

Ve en vâdedici bir yaz gecesi bile

böyle sesler,

böyle inanılmaz renklerle

sabaha ermemiş olacaktır.

Topraktan

ateşten

ve demirden

doğ anların

en mükemmeli doğacak bizden . .

1931

G E C E G E L E N T E L G R A F

Gece gelen telgraf
dört heceden ibaretti:
"V e f a t e t t i"
İmza yok.
Bu dört hece bile çok.

Bakıyorum duvara:
duvarda bir yara —
duvarda bir resim —
vefat edenin,
elimle çizmişim.

Saat bir.
Saat üç.
Saat beş.
Polis düdükleri, saatlar . . .
Yatağım bozulmamış.
Çekmecemde kâatlar:
bazıları
onun el yazıları.
Gece gelen telgraf,
dört heceden ibaret . . .
Şafak söküyor —
Odam
geceden ibaret.
Avuçlarımda
ellerinin gölgesi dolaşan adam
demir parmaklıklardan gördü don sündüzünü.
Mahpusane doktoru
örterek paltosuyla upuzun yatanın yüzünü:
— Tamam!

dedi.
Bunu belki evvelki akşam
dedi.
Evvelki akşam
ben . . .

Satıcılar geçiyor mahalleden.
Bakıyorum
gece gelen
telgırafa.
O mükemmel bir kafa
mükemmel bir yürek,
yumruklarıyla erkek
gözleriyle çocuktu.
Hudutsuz ve Allahsız bir baştı o.
Yoldaştı o.

Düşmanlar kına yaksın
dostlar girsin saflara.
Sen gözyaşı göstermeden ağlıyacaksın
gece gelen telgıraflara . . .

1931

S E S İ N İ K A Y B E D E N Ş E H İ R
(Ü ç a d a m)

Adedi devir

sıfır.

Şehir

sustu.

Kenetlendi nokta nokta şehrinin

asfalt — beton çenesi:

bin dokuz yüz nokta nokta senesi

nokta nokta ayında...

Cadde boş.

Bir uçtan bir uca koş.

Cadde boş

bomboş

cebim gibi...

Kesildi akıyor su...

Ne bir motor uğultusu

ne dönen bir tekerlek var.

Rüzgâr:

sürüklüyor asfaltta mister Fordun adını:

duvardan kopan renkli bir ilân kâadını!...

Kaldırımında savuruyor...

Üç adam.

Üç adam duruyor.

Birincinin kolunda kırık bir

keman var,

ikincinin başında silindir

sırtında frak,

üçüncü kıllı bir maymun gibi çıplak...

Sokak.

Sokakta ısıklık çalarak
 ensenî kaşıya kaşıya
 geç karşıdan karşıya,
 yok ezilmek korkusu...

Ne bir motor uğultusu
 ne dönen bir tekerlek var...

Rüzgâr:
 çatıyor git gide kara kaşlarını.
 Kesmiş düdük sesleri köşe başlarını.

Üç adam...
Üç adam duruyor
Ve bir sarhoş türküsünü söyliyerek
 topuklarını yere vuruyor...

Caddenin ortasında bağırıp durmayın,
topukları yere vurmayın.
 N a f i l e
asfaltı getiremezsiniz dile!
N a f i l e
Konuşmaz sesini kaybeden şehir
 okşamazsa eğer
 O n l a r ı n
 ceplerinde kilitlenen elleri
 bakır telleri...

Üç adam
Üç adam duruyor:
birincinin kolunda kırık bir
 keman var, ..
ikincinin başında silindir
 sırtında frak,
üçüncü kılı bir maymun gibi çıplak...
Üç adam,
 kayboluyor karanlıkta sallanarak...

1931

G Ö M L E K, P A N T O L O N,
K A S K E T V E F Ö T R E D A İ R

Bana

"temiz gömlek

giymek

düşmanıdır," diyenler

varsa eğer,

muazzam hocamın resmine baksın.

Ustalarımın ustası Marks'ın

ceketi rehindeydi,

belki bir övün yemek yerdı dört günde;

dalgalanırdı fakat

heybetli sakalı,

bembeyaz,

tertemiz,

kolalı

bir gömleğin üstünde...

Ütülü pantolona idâm hükmü kim verdi?

Tosunlar,

şu bizim tarihi de okusunlar:

"1848-de kurşunlar

demir bir tarak gibi geçerken başından;

hâlis İngiliz kumaşında

hâlis İngiliz modasıyla,

ütülü mum gibi pantolon giyerdi

— alânglez —

İnsanların en büyüğü Engels...

Vladimir İliç Ulyanof Lenin,

ateşten bir dev gibi çıktığı zaman barikada,

yakalığı da vardı,

kıravatı da...

Bana gelince:
Ben ki, herhangi bir proleter şairiyim,
Marksist — Leninist şuur,
30 kilo kemik,
7 litre kan,
bir iki kilometre kadar
damar,
adale, et, sinir ve deriyim;
ne kafamın dışındaki kasket
içindekine delâlet
eder,
ne de biricik fôtrüm beni
geçmişte olan geçmişe âlet
eder...

Buna rağmen
ben:
haftada altı gün kasketliysem eğer,
haftada bir gün
sevgilimle seyrana giderken
biricik fôtrümü
tertemiz
giymek içindir bu...

Fakat,
neden benim iki fôtrüm yok?
Ne dersin üstat?
Tenbel miyim?
Hayır!
Günde 12 saat
sayfa bağlamak,
ayakta dikilip
anası ağlamak
sapına kadar çalışmaktır...

Kapkara cahil miyiz?

Hayır!

Meselâ:

"Sat — Sin" bey kadar cahilü cühelâ
olmasam gerek...

Budala mıyım?

Eh,

pek

değil...

Belki biraz derbederim...

Lâkin hep

asıl sebep:

proleterim,

be birader,

proleter! !...

Ve benim iki fötrüm, ancak

her

proleter

gibi,

Borsalino — Habik — Mosan — Mançester

tezgâhlarının sahibi

olursam — olursak — olacak!...

ve illââââââââ,

Lââââââââ !! !...

5 Şubat, 1931

C E V A P 3

B i r k o m i k â d e m

Gözleri, kulakları, elleri ayaklarıyla
han, hamam, apartıman ve konaklarıyla,
16 sayfaları, baskı makinaları — tanklarıyla,
çatal, bıçak, tabak ve bardaklarıyla,
yamak ve yordaklarıyla
hücuma kalktılar!...
Hele içlerinde öyle bir tanesi var,
öyle bir tanesi var ki,
İnsanın yüzüne öyle bakar,
öyle melül bakar ki,
toka edersin eline hemen pepelini.
Ve sıkar sıkırmaz onun elini
sivri dilli, zilli bir bebek gibi çırpıp elini...
O bir komik âdemdir
Portakal oğlu zâdemdir.

Han, hamam, apartıman ve konaklarınızla,
Çatal, bıçak, tabak ve bardaklarınızla
yamak ve yordaklarınızla
hücuma kalkınız!

Hak varsa eğer,
hücuma kalkmak hakkınız...

Efendiler
İkinizle teker, teker
paylaştık kozumuzu!
Şimdi sıra onun,
gelsin o !

Gel.

Sen:

itlerini öne itip

karanlıkta yol kesen

hatip!...

1931

C E V A P D Ö R T

Bu yazı gizli din halinde bir nevi
Neo-faşist bir ideoloji yaptıkları
halde bunu ikrardan sakınanlara
aittir. Böyle bir halt karıştırmıyo-
ruz, diyenler üzerlerine alınmıya-
bilirler.

Onlar istiyorlar ki
çift ağızlı baltalarıyla
yuvarlansın kafalarımız önüne yarın —
o kara gömlekleri beyaz kordonlu
golf pantolonlu
kadroların...

K a r d e ş l e r !
Onlara sokakta rastlarsanız eğer
ölümü görmüş gibi çevirin başınızı.
Kirpiksiz sarı gözler gözünüze bakarken
arkadan sırtınıza bir
bıçak girebilir...

Onlar istiyorlar ki
kara toprağın kalbi durana kadar
Biz pazarda kelepir bir mal gibi satalım
kafamızın ışığını, gücünü kolumuzun.
Ve dumanlanmağa başlayınca
gözümüzün bakışı,
yavaşlayınca
damarlarımızda kanın akışı
karaya vurmuş balıklar gibi
köprü altlarında yatalım...
K a r d e ş l e r !

Onlara elleriniz dokunmuşsa eğer
yedi tas su dökün ellerinize.
Yırtarak bayramlık gömleğimi ben
peşkir yaparım size...

Biz

ayrı dillerde aynı şarkıyı okuyanlar,

Biz

aynı yastıkta yatar gibi

toprağa başlarını yan yana koyanlar,

Biz,

yüzümüzün derisi koyu açık yanmış diye,
saçlarımız ayrı ayrı boyanmış diye
barsaklarımızı birbirimizin avucuna dökerek
birbirimizin gırtlığını dişimizle sökerek
gebereceğiz.

Ve kadrolar

parlatarak

kara gömleklerinin beyaz kordonlarını

gömecekler kadife koltuklara

golf pantolonlarını...

K a r d e ş l e r !

Onların adına benziyorsa adınız eğer

adınızı değiştirin.

Vebanın girdiği kapıdan girin

onların evine atmayın ayak...

Onlar istiyorlar ki

çift ağızlı baltalarıyla

yuvarlansın kafalarımız önüne yarin —

o kara gömlekleri beyaz kordonlu

golf pantolonlu

kadroların...

1932

ORADA TANIDIKLARIM

I

Bir kafes.
Bir kanarya kuşu.
Sarı kanatların
 tellere vuruşu.
Kitaplar, kitaplar,
Puşkinden Mayakovskiye kadar
 şiiir kitapları...
Kitaplar, kitaplar,
Felsefe: Diyalektik-Materyalizm.
İktisad: Dört cilt "Kapital".
Bir keman
 yeni doğmuş bir çocuk gibi yatıyor kutusunda.
Pencere açık.
Dışarda şehir
 ayışıklı uykusunda...
Gözler.
Berrak, iri,
İki mavi damla gibi gözleri...
Kumral
 kıvrıkcık
 bir sakal.
Yüzü beyaz...
Pencere açık.
Gece
Yaz...
Odada ikimiz.
Konuşuyor o:

– "İsterim ki ben,
Şarkılarımı söylesin benim
elele tutuşup dönerken
çocuk bahçelerinde çocuklarımız...

Duyduğum seslerin en güzelidir:
bir yaz gecesi,
dizimde yatan bir çocuğun
bana yıldızları soruşu...

Bir kafes.

Bir kanarya kuşu.

Bir keman:

yeni doğmuş bir çocuk gibi yatıyor kutusunda.

Pencere açık.

Dışarda şehir:

ayışıklı uykusunda.

Odada ikimiz.

Konuşuyor o:

– "İsterim ki ben

bir kitap bekçisi olayım

camları güneşli bir kitap evinde.

duyduğum zevklerin en doyulmazdır:

yıldızlı cenup denizlerinin alevinde

Seneler

sabahlar gibi

sevilen bir kitap başında sabahlamak..."

Kitaplar, kitaplar,

Puşkinden Mayakovskiye kadar

şiir kitapları.

Felsefe: Diyalektik-Materyalizm.

İktisat: Dört cilt "Kapital".

Gözler.

Berrak, iri,

İki mavi damla gibi gözleri.

Duvarda bir tabanca:

N a g a n t...

Pencere açık.

Dışarda yaz.

Gözler.

Yüzü beyaz.

İkimiz.

Konuşuyor o:

– "Kalbini, kellesini, bağrını
– t e k k e l i m e –
inkılâba verenler
taşırılar bizde yükün en ağırını.

Yüzü beyaz.

Pencere açık.

Gece.

Yaz...

1932

ORADA TANIDIKLARIM

II

" — Nâzım yoldaş
benim kızım
beş yaşında.
Benim kızımın annesi!
1922 senesi.
Benim kızım
dinledi ilk duvarcı türküsünü
kurduğumuz yapının.

Yapı yükseldi
yapı büyüdü.
Yeni yapıda yeni dokumacılar
yeni renklerle yeni kumaşlar dokuyor.
Benim kızım büyüdü,
benim kızım alfade okuyor.
Ben büyüdüm,
felsefe okuyorum..."

Bir masa.
Başında masanın,
beyaz keten elbiseli
tavariş Marusa.
Duvarlarda fotoğraflar,
bakıyorlar insana rüya görür gibi.
Duvarlarda fotoğraflar —
bir fabrika avlusunda çekilmiş bazıları,
üzerinde bazısının

Mogol, Uygur, Qn, Lâtin, Rus, Tatar, yazıları...

Bir masa.

Masanın üstünde

mavi bir Ukrayna kâsesi.

Karanfiller.

Marusanın sesi:

— "Sene 918.

Zırlı trenle Kiyefe gitmedeyiz.

Kış.

Gece.

Kar.

Ayın içinden bir manzaraya benziyor.

Karın altında Ukrayna stepleri.

Havada tek bir insan sesi yok.

Dünyanın üstünde donmuş bir dünya gibi

susan havada

yalnız tekerleklerin şarkısı.

Kış.

Gece.

Kar.

Vagonda bizimkiler uyuyor.

Kapı açık.

Yıldızlar düşüyor içeriye.

İpekli bir kumaş yırtar gibi yırtıyor geceyi tren.

Uyuyor bizimkiler.

Bekliyorum ben

Mahnodan esir alınan

iki köylü neferi.

Yıldızlar düşüyor içeriye.

Gözlerime yalvarıyor

esirlerin gözleri:

— "Bırak bizi

bırak bizi

bırak...

Aç gözlerle aç öküzler
bekliyor bizi.

Bekliyor bizi toprak.
Bırak bizi
bırak..."

Kapı açık.
Yıldızlar düşüyor içeriye.
Öldürebilirim,
yalvaran gözlere bakamam.
Başımı çevirdim geriye...
Ve

tekrar baktığım zaman
karın üstünde iki korkuydu kaçan.
Diz бүktüm.

Mavzer.
Geçti bir saniye...
"Bırak bizi"

Üç saniye...
"Aç gözlerle aç öküzler"
Dört saniye...
"Bekliyor bizi toprak"
Beş, altı, yedi...
Namluda

arpacık
titredi.

Geçiyor saniyeler.
Mavzer.

Kaçanların peşinden altı fişek yaktım.
ve hiçbirini
değmedi

hedefe.

Nasıl oldu bu?

Gökte uçan turnayı gözünden vuran kadın,
vuramadın...

Vurmalıydım ama...

Kavgada düşmanın
aile ismi sorulmaz.

İnkılâbın nöbetinde

dolaşık yumak gibi bir yürekle durulmaz...

.....

.....

Kış.

Gece.

Kar.

Hâtıralar...

Hâtıralar...

.....

.....

Köyden yoldaşlar göndermiş

Ukrayna ekmeği yemez misiniz?

Beyaz keten bir örtü.

Tombul esmer bir Ukrayna ekmeği.

Çavdarlı bir yaz kokusu esmer ekmekte...

Masa.

Başında masanın

beyaz keten elbiseli

tavariş Marusa...

1932

BU YAZI UZUN SENELER
DÜNYA EMPERYALİZMİNİN
ŞARKTA KANLI
BEKÇİLİĞİNİ YAPAN
ÇARLIK RUSYASININ NE
SURETLE ÖLDÜĞÜNE
DAIRDİR

Bin dokuz yüz on yedi
ikinciteşrin idi...
Yumuşak ve derin
sesiyle Lenin:
"Dün erkendi, yarın geç,
zaman tamam bugün" dedi...
Yağlı çarıklılarla yağlı işçiler:
"bugün!" dedi.
Ölümü açlıktan öldüren siper:
"bugün!" dedi.
Ağır,
çelik,
kara,
Toplarıyla A v r o r a:
"B u g ü n!" dedi,
"B u g ü n!" dedi...

.....

.....

.....

.....

Artık

ne kışlık sarayda

sarhoş eteklerin ipekli sesi,

ne paskalya çanlarında deli duası çarın,

ne Sibirya yollarında zincir iniltisi...

Artırk

votka kadehlerinde ıslanmıyacak

sarı sarkık bıyıkları pomeşçiklerin.

Kara toprağın üstünde bir avuç kan gibi

yanmıyacak,

bakır sakalları

açlıktan ölen mujiklerin.

Artık

kararmıyacaktır karlı sokaklar

kara bir rüzgâr gibi geçen

çarın kazaklarından.

Sarkmıyacaktır işçi kadınların kanlı saçları:

kara kalpaklı kazakların mızraklarından.

Yandı kanatları iki başlı kara kartalın,

düştü yere,

öldü.

Buzlu baltık denizinin kıyısında

bir pencere örtüldü.

Açıldı bir pencere...

Bin dokuz yüz on yedi

ikinciteşrin idi...

1932

H O Ş G E L D İ N

Hoş geldin!
Kesilmiş bir kol gibi
omuz başımızdaydı boşluğun...
Hoş geldin!
Ayrılık uzun sürdü.
Özledik.
Gözledik...
Hoş geldin!
Biz
bıraktığın gibiyiz.
Yalnız ustalaştık biraz daha
taşı kırmakta,
dostu düşmandan ayırmakta...
Hoş geldin,
Yerin hazır.
Hoş geldin.
Dinleyip diyecek çok.
Fakat uzun söze vaktimiz yok.

Y ü r ü y e l i m...

1932 Birinciteşrin 5
Çarşamba gecesi.

Lâmbayı yakma, bırak,
sarı bir insan başı
düşmesin pencereden kara.
Kar yağıyor
karanlıklara.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum,

Kar...
Üflenlen bir mum gibi söndü
koskocaman ışıklar...
Ve şehir
kör bir insan gibi kaldı
altında yağan karın.

Lâmbayı yakma bırak!

Kalbe bir bıçak gibi giren hâtıraların
dilsiz olduklarını anlıyorum.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

1932

BİR AYRILIŞ HİKÂYESİ

Erkek kadına dedi ki:

— Seni seviyorum.

Ama nasıl,
avuçlarımda camdan bir şey gibi kalbimi sıkıp
parmaklarımı kanatarak

kırasıya,
çıldırasıya...

Erkek kadına dedi ki:

— Seni seviyorum,

ama nasıl,
kilometrelerle derin, kilometrelerle dümdüz,
yüzde yüz, yüzde binbeşyüz,
yüzde hudutsuz kere yüz...

Kadın erkeğe dedi ki:

— Baktım

dudağımla, yüreğimle, kafamla:
severek, korkarak, eğilerek,
dudağına, yüreğine, kafana.
Şimdi ne söylüyorsam
karanlıkta bir fısıltı gibi sen öğrettin bana...
Ve ben artık

biliyorum:

Toprağın —
yüzü güneşli bir ana gibi —
En son en güzel çoğunu emzirliğini..
Fakat neyleyim
saçlarım dolanmış
ölmekte olanın parmaklarına
başımı kurtarmam kabil
değil!

Sen
yürümelisin,
yeni doğan çocuğun
gözlerine bakarak...

Sen
yürümelisin,
beni bırakarak...

Kadın sustu.
S a r ı l d ı l a r.

Bir kitap düştü yere...
Kapandı bir pencere...

A y r ı l d ı l a r...

1932

Ü Ç S E L V İ

Kapının önünde üç selvi vardı.

Üç selvi.

Kökleri yerde, başları yıldızlarda,

Üç selvi.

Selviler sallanırdı rüzgârda.

Üç selvi.

Bir gece düşman bastı evi.

Üç selvi.

Yatağında öldürüldüm ben.

Üç selvi.

Kesildi selviler köklerinden.

Üç selvi.

Artık ne kökleri yerde, başları yıldızlarda,

üç selvi.

Selviler sallanmıyor rüzgârda.

Üç selvi.

Mermer bir ocakta parçalanmış yatıyor

üç selvi.

Kanlı bir baltayı aydınlatıyor

üç selvi.

1932

P O R T A T İ F K A R Y O L A

Bu onun karyolası,
portatif bir karyola.
O her sabah
burdan çıkardı yola.
Ve her akşam
burda çözerdi ıslak ayakkaplarını.

Karyolanın baş ucunda kitaplar...
Açıyorum
bির birer
kitaplarını.

Satırların
üzerinde
ellerinin izi var.
Pencerenin içindeki
bu beyaz diş fırçası, bu bembeyaz sabun
onun...

Elsiz kolları göğsünde,
yatıyor karyolanın üstünde
lâcivert gemici fanilâsı...

Bu onun karyolası
portatif bir karyola.
Duvarda kül rengi bayramlık kasketi
Yerde bir üçüncü mevki tren bileti...

1932

T Ü R K Ü L E R İ M İ Z

Türkülerimiz,
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır.
Türkülerimiz,
evlerimizin önünde durmalı,
camlara vurmali,
kapıların ellérini sıkmalıdır,
sıkmalıdır
acıtana kadar,
kapılar
bağlı kollarını açana kadar...

Biz anlamayız
tek ağzın türküsünü.
Her matem gecesi
her bayram günü.
Türkülerimiz,
bir gaz sandığını yere yıkarak
sandığın üstüne çıkararak
kocaman elleriyle tempo tutmalıdır.
Türkülerimiz,
çam ormanlarında rüzgâr gibi
bize kendini hep bir ağızdan okutmalıdır!!
Türkülerimiz,
ön safta en önde saldırmalıdır düşmana.
Bizden önce boyanmalıdır
Türkülerimizin yüzü kana...
Türkülerimiz,
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır!
Türkülerimiz,

bir tek yüreğin
perdeleri inik
kapısı kilitli evinde oturamaz!
Türkülerimiz,
rüzgâra çıkmalıdır.

1932

G İ D E N

Camların üstünde gece ve kar.
Bembeyaz karanlıkta parlıyan raylar —
uzaklaşıp kavuşulmamayı hatırlatıyor.
İstasyonun

 üçüncü mevki bekleme salonunda
siyah başörtülü,
 çıplak ayaklı bir kadın yatıyor.

Ben dolaşıyorum...

Gece ve kar — pencerelerde.
Bir şarkı söylüyorlar içerde.
Bu, giden kardeşimin en sevdiği şarkıydı.
En sevdiği şarkı...
En sevdiği...
En.....

Kardeşler, bakmayın gözlerime
ağlamak geliyor içimden...
Bembeyaz karanlıkta parlıyan raylar —
uzaklaşıp kavuşulmamayı hatırlatıyor.
İstasyonun

 üçüncü mevki bekleme salonunda
siyah başörtülü,
 çıplak ayaklı bir kadın yatıyor...

Gece ve kar pencerelerde.
Bir şarkı söylüyorlar içerde!...

1932

HICIV VADISİNDE BİR TECRÜBEİ KALEMİYE

Bir varmış
bir yokmuş.
Develer tellâlık edip satarken develeri,
bir benim babam varmış,
bir de bir zatımuhteremin pederi.
Benim babam,
dazlak kafalı ufak tefek bir adam.
O bir zatımuhteremin pederi
ikinci sultan Hamidin
meşhur hırsız seraskeri.
Benim babam,
dolu koymuş
boş çıkmış,
bütün ömrünce çevirmiş simsiyah defterleri.
O, bir zatımuhteremin pederi —
Yemen çöllerinde açlıktan ölenlerin
suyundan, ekmeğinden çalarak,
kumun üstünde akan kandan
yüzde yüz komisyon alarak
han, hamam, apartıman yapmış...
Ey zatımuhterem:
Şaire, "kısa kes, diyelim, sözlerini!"
Ölmüş sizin serasker
peder.
Benim de babam öldü.
Ve dünyaya yummadan evvel
ışıklı çocuk gözlerini
siz onun yanındaydınız.
Son beş papelin hesabını vermeden ölmesin, diye

kalbinin atışını saydınız.
Tutmuyordu babamın öpülesi elleri.
O eller...
Babamın gözleri artık
 simsiyah defterleri göremiyordu...
Fakat yine siz haklısınız:
o gündü hesap günü.
Taktınız tezezzülen kendi elinizle siz
bir ölünün burnuna gözlüğünü,
beş papelin hesabını istediniz.
İşte o hesabı şimdi ben veriyorum.
Size bir tokat
 borcum vardı.

Dikkat!
Kolumu geriyorum.
İkimiz karşı karşıyayız.
Sizin peder ölmüş.
Öldü benim babam.
Karşı karşıya kaldık iki meşhur adam.
Benim şöhretim nerden gelir,
ben neyimle meşhurum —
 — M a l û m!

Size gelince:
sizi meşhur eden şey:
hırsız bir babanın kanlı altınlarını çalan
hırsız bir oğlun parasıdır.
Sizin şöhretiniz:
lânetle dolu bir yükün
 çuval darasıdır.

Şöhretiniz:
kıvrak çengiler, büyük kemancılar veren
çingene çadırlarının yüz karasıdır.
İnanmazsanız eğer,
karıştırsın âlim efendiler
kalın yapraklı kitaplar gibi seneleri:
anlarsınız ki, Edirne boyu
 çingeneleri,
görmemiştir soyunuz gibi soyu...

Bir varmış,
bir yokmuş.
Develer tellâllık edip satarken develeri,
bir benim babam varmış,
bir de bir zatımuhteremin pederi.
Ey zatımuhterem!
Ölmüş sizin serasker
peder.
Öldü benim babam.
karşı karşıya kaldık
iki meşhur adam...

1932

S E N

En güzel günlerimin
 üç mel'un adamı var:
Ben sokakta râslasam bile tanıyayım diye
en güzel günlerimin bu üç mel'un adamını
yer yer tırnaklarımla kazırım
 hâtıralarımın camını...
En güzel günlerimin
 üç mel'un adamı var:
Biri sensin,
 biri o,
 biri ötekisi...
Düşmanımdır ikisi...
Sana gelince...
Yazıyorsun...
Okuyorum...
Kanlı bıçaklı düşmanım bile olsa,
insanın
 bu rütbe alçaladilmesinden korkuyorum...
Ne yazıkl!.
Ne kadar
 beraber geçmiş günlerimiz var;
senin
 ve benim
 en güzel günlerimiz...
Kalbimin kanıyla götüreceğim
 ebediyete
 ben o günleri...
Sana gelince, sen o günleri —
kendi oğluyla yatan,

kızlarının körpe etini satan
bir ana gibi satıyorsun!...

Satıyorsun:
günde on kâat,
bir çift rugan pabuç,
sıcak bir döşek
ve üç yüz papellik rahat
için...

En güzel günlerimin
üç mel'un adamı var:

Biri sensin,
biri o,
biri ötekisi..

Kanlı bıçaklı düşmanımdır ikisi...

Sana gelince...

Ne ben Sezarım,
ne de sen Brütüs'sün...

Ne ben sana kızarım,
ne de zatın zahmet edip bana küssün...

Artık seninle biz,
düşman bile değiliz...

1932

K A R I M A M E K T U P

33/XI/11

Bursa

Hapisane

Bir tanem,
Son mektubunda,
"Başım sızlıyor
yüreğim sersem!"
diyorsun.

"Seni asarlarsa
seni kaybedersem"
diyorsun;

"yaşıyamam!"

Yaşarsın karıcığım,
kara bir duman gibi dağlır hâtıram rüzgârda;
yaşarsın, kalbimin kızıl saçlı bacısı,
en fazla bir yıl sürer
yirminci asırlılarda
ölüm acısı.

Ölüm ,
bir ip te sallanan bir ölü.
Bu ölüme bir türlü
razı olmuyor gönlüm.

Fakat,
emin ol ki sevgili;
zavallı bir çingenenin
kıllı, siyah bir örümceğe benziyen eli
geçirecekse eğer
ipi boğazıma,

mavi gözlerimde korkuyu görmek için
boşuna bakacaklar
Nâzıma!

Ben,
alaca karanlığında son sabahımın
dostlarımı ve seni göreceğim,
ve yalnız
yarı kalmış bir türkünün acısını
toprağa götüreceğim...

Karım benim,
iyi yürekli,
altın renkli,
gözleri baldan tatlı arım benim;
ne diye yazdım sana
istendiğini idâmımın,
daha dâva ilk adımında
ve bir şalgam gibi koparmıyorlar henüz
kellesini adamın.

Haydi bunlara boş ver.
Bunlar uzak bir ihtimâl.
Paran varsa eğer
bana fanilâ bir don al,
tuttu bacağımın siyatik ağrısı.
Ve unutma ki
daima iyi şeyler düşünmeli
bir mahpusun karısı.

1933

S E S İ M İ Z

Çeneni avuçlarının içine alıp,
duvara dalıp
kalma!
Çeneni avuçlarının içine alma!...
Kalk!
Pencereye gel!
Bak!
Dışarda gece bir cenup denizi gibi güzel,
çarpmıyor pencereye dalgaları...
Gel!
Dinle havaları:
havalar seslerin yoludur,
havalar seslerle doludur:
toprağın, suyun, yıldızların
ve bizim seslerimizle...
Pencereye gel!
Havaları dinle bir:
Sesimiz yanındadır,
sesimiz sizinledir...

1933

A F

Bin bir gece kitabını bıraktım
Bir cıgara yaktım.
Baktım
 demirlerin arasından.
Sihirli bir ayna gibi ışıldamakta
 yıldızların
 her bir tanesi.
Gece.
Bursa mahpushanesi...
Kuş uçmaz
kervan geçmez
karanlık bir gölün
 dalgalandı suyu.
Heyecanda, alt
 kat
 Birinci Cinayet malta boyu;
sivri siyah
 külâhlılar
 heyecanda.
Dudaklar bembeyaz
 alınlar karışık.
Bir duvar çatlağından
 sızdı bir damla ışık.
Körlerin şehri
 homurtularla ileri!
Körler
karanlıklarındaki rüyada gidiyorlar!
"Af var!"
 diyorlar.
Çkacağız

şapkayı yana
yıkacağız.
Toprak
güneş,
kadın
hava...
Vapura bin, trene bin
bin tramvaya!
Kelepçesiz
jandarmasız
tek başına
yapayalnız
gezin
dolaş!
Ormanda yat, dağları aş!
Dolaş, dolaşabildiğin kadar!
Heyecanda sivri siyah külâhlılar
Hapislik olmuyor dalga geçmeden...
Halbuki ben...
Baktım ki, elimde bitmiş cıgaram
bir nefes içmeden.

1933 — 22 — 10

ORHAN SELİM

Benim sıska
benim cılız
benim zavallı çocuğum Orhan Selim!

Sen,
benim,
ne gözüm
ne kolum
ne kafamsın!

Sen
benim
bir kurşun balyası gibi sıska sırtına bindiğim
ve alnının teriyle geçindiğim
ilk

ve son adamsın!

Sana sevgi
sana saygı
sana minnetle uzanıyor elim.

Sen
yaptığı iyiliği yüze vuran değilsin
ve ben
nankör değilim...

Benim sıska
benim cılız
ve üstüne üstlük
bir yudumluk soluğuna bakmadan
şişirilmiş davulların arasında
türkü söylemeğe kalkan
benim sersem çocuğum Orhan Selim!
Kalmasın
hatırın

ama,
yok okumağa
değer
bir tek satırın!
Böyle hiç
Bu kadar hoş
bundan daha kötü verim verilmez!
Deme ki, gösterilmez
daha usta bir marifet iki papele!...
Bak:
içleri boş kalıpları fırlatarak, tutarak
cümlelerde senden iyi hokkabazlık yapıyor
delikanlı doçentlerin en cahili bile!...
Benim sıska
benim cılız
benim zavallı çocuğum Orhan Selim!
Bu sözlerim
yüregini ters taraftan sarmasın,
yüzün kızarimasın!
Boş ver, aldırma pek!
Kötünün kötüsü yazman gerek!
Bu
bence daha doğru
daha iyi!...
yalnız unutma bir şeyi...
yorulur da
ayağın kayarsa eğer
seni herkesten önce ben
taşlarım!
Fakat bugün
sende beni sattığını gösteren
bir tek satır bulanın
alnını kurşunlarım!

1934

BİR PROVAKATÖR ÜSTÜNE HİCİV DENEMELERİ

"Sen ölmedin, seni öldürdüler
zavallı kadın"

T. Fikret

Sen çıkmadın
Ökardılar karşıma seni!
Kıllı, kara elleriyle tutup enseni
Gövdeni yerden bir karış kaldırdılar,
Sonra birdenbire
Bırakıp yere
Seni pantolonumun paçasına saldılar.
Bir düşün oğlum,
Bir düşün ey yetimi Safa,
Bir düşün ki, son defa

anlıyabilesin:

Sen bu kavgada
Bir nokta bile değil,
Bir küşük eğri virgül,
Bir zavallı vesilesin!...
Ben kızabilir miyim sana?
Sen de bilirsin ki, benim âdetim değildir
Bir posta tatarına
bir emir kuluna sövmek,
efendisine kızıp
uşağını dövmek!
Sen de bilirsin ki, jüenal esnafı, senin gibiler
tutulup kulaklarından birer birer
teşhir edilirler...

Ben, sadece söküp
bir fitnenin otuz iki dişini,
ve Babîâli kaldırımlarına döküp
geleceğini geçmişini
Aldım omuzuma işte bu teşhir işini...
Bir düşün oğlum,
Bir düşün ve inkâr etme ki;
Keteon matbaasında ut çalıp
Ayak şarkıcılarına beste talim eylemek.
Ve o biçare Zarus'un ırzına geçip
Zatıhı âlim eylemek,
sana pek
zor geldi ki, demek;
Aranızda dolaşır görünce
Benim — Orhan Selim adlı dilsiz
ve kolu bağlı gölgemi,
Hemen aزیya alıp gemi
Faşisto — demokrate — liberal
bir jurnal
yazıp
delikanlıyı yere çalmak
ve bir miktarı minasip elden almak
istedin!
Elden alıp almamana
karışmam ama,
Biz,
gölgemizi bile çignetmeyiz adama!
Bir düşün oğlum,
Bir düşün, ey, göbekli patron veletlerinin
doğru yol göstericisi,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve hatırla ki, son defa!
O, takma aslan yeleli Namık Kemal üstadın senin;
abanoz illerinden
zenci kölesinin
som altın taslarla şarap içerek
ev dıdari hürriyetin dizinde
kendi kendinden geçerek:

— yüksel ki, yerin
bu yer değildir,
Dünyaya geliş,
Hüner değildir!
demiş...
Sen de yükseldin uyup
onun sesine
..."La dam o kamelyanın" fesli figüranlığından
Ahmet Haşimin "Degüstasyon" daki iskemlesine...
Bir düşün oğlum!
Bir düşün ve mezarların hududunu aşma!
Kendine güven üstat,
babana değil,
Bir ölüyü koluna takıp dolaşma!
Öyle zart zurt eşilmez toprağı gidenlerin!
Rahat bırak oğlum
Rahat bırak uyusun
O muhterem "şehidi hürriyet" bey pederin!
Hem böyle daha iyi.
Çünkü bak ortada
Ne yeni bir İngiliz — Boet
harbi var,
ne de tebrik istiyen bir ingiliz elçiliğı...
Ölüleri rahat bırak oğlum.
Rahat bırak uyusun benim de gidenlerim!
Sen de bilirsin ki ben
ne dedemden
miras bekledim,
ne de babamdan şeref, şan!
Hasep, nesep, kan, soy sop işinde yoğunum.
Çünkü ne soyu sicilli bir buldoğum
ne de tecrübelik bir tavşan.
Ben sadece ölen babamdan ileri,
doğacak çocuğumdan geriyim,
ve bir kavganın adsız neferiyim...
Ey ihtisas mahkemeleri kaçığı
ve Despinis kokunun aftosu,

ey marka malı kör

provakatör.

ve ey zavallı yetim...

yoktur şimşiri kahır inkâra niyyetim...

Kokla, çek ve iç,

üzülme hiç...

yalnız, arasına

bakıp aynalara

bir deve derisinden beli değnekli Hacivat düşün,

Bir düşün oğlum:

müdahin, çelebi hazreti Hacivatın

giyerek harb ilâhı göbekli Marsın üniformasını

Kahramanane bir dalkavuklukla hesap sormasını.

Bir düşün oğlum,

bir düşün ey sayın provakatör...

Her dövüşen sersemdir senin için

Her anlayıp inanan kör.

Ve sen ki, bir fikre bağlanışın

azılı düşmanısın;

Anlat bana nasıl oldu şu,

Anlat bana nasıl oldu da sen,

yanarak boynu müselleşi bir mason imanıyla

boyamak istedin Süleymanın çift sütununu

o biçare "hürriyeti efkâr" ın kanıyla?

Hem, ne derin bir inanışmış ki, bu,

ne müthiş bir ateşle yanıışmış ki, bu,

göze aldırılmış sana

fenafil—maşırıkî âzam olmayı...

mason localarına üç defa baş vurup

mason localarından üç defa kovulmayı.

Bir düşün oğlum,

Bir düşün ve inkâr etme ki;

gizli gece yolculuklarından kalmadır senin

alınterin.

Sen her gece

el ayak çekilince

"Nuvel Literer" in

bir arşınlık duvarından aşarak

ve parmaklarının ucuna basıp dolaşarak
yapraklarında onun,
apartırsın satırlarını birer, birer
dostun Cingöz'le beraber,

fakat her duvar
bir karıs değildir.

Her duvardan atlamayı kesmez senin gözün
Ve her fikrin açılmaz kapıları
maymuncuğuyla Cingözün...
Okuman lâzım evlât.

Evirip çevirmeyi, göze girmeyi, falan filân
bırakıp
okuman...

Bir düşün oğlum,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve benden öğren ki son defa:
F i k i r dediğin
şeyin

Karapet ustanın uduna benzemez suratı.
O, ne şapırtılarla çığnemen bir sakız,
ne "Vatan — silistre" de Abdullah çavuşun tiradı,
ne de "Bir akşamdı" da müteverrim bir bayan
ilâcıdır.

O, şahlanmış bir kavga atı,
kalın kabzalı bir savaş kılıcıdır.
Bu ata atlıyacak yürek
ve bu kabzaya bilek
gerek...

1935

K E M A L A H M E D

Kafası

yüzde yüz uygun mıydı kafama
bilmiyorum ama
o benim soyumdandı,

Etiyle kanıyla değil,
belki de heyecanıyla değil,
batırıp parmaklarını kaynayan yarasına
beyninin ışığını sattığı için
bir ekmek parasına.

Fakat ne yazık ki, o,
namludan kopan bir kurşun gibi haykırıp,
karanlık acılarının camını kırıp
güneşi dolu dizgin gözlerine dolduramadı!
Gün geldi ağrıdan ayakta duramadı.

Ve işte o zaman
çocuğunu boğan
aç bir ana gibi,
bir çözülmez çemberin kıvranarak içinde,
boğdu kendi elleriyle yüreğini
bir rakı kadehinde.

Tutunmak istedi, kaçtılar,
çalıştı, kırbaçladılar,
Susadı, kendi kanını içti ol
Parça parça insan kafası satılan,
Kaldırımlarında aç yatılan
bir caddeden
mukaddes bir ıstırap şarkısı gibi gelip
geçti ol...

1935

S İ İ R İ M E D A İ R

Ne binecek sırma palanlı bir atım,
ne bilmem nerden gelirâtım,
ne mülküm, ne malın var.
Sade bir çanak balım var.
Rengi ateşten al,
bir çanak bal!

Balım her şeyim benim...
Ben
mülkümü ve malımı
yani bir çanak balımı
koruyorum haşarattan.
Bekle kardeşim bekle...
Çanağımda
Balım olsun,
gelir arısı
Bağdattan...

1935

K A R A N L I K T A K A R Y A Ğ I Y O R

Ne mâveradan ses duymak;
ne satırların nescine koymak o "anlaşılmıyan şeyi",
ne bir kuyumcu merakıyla işlemek kafiyeyi;
ne güzel lâf, ne derin kelâm,
çok şükür

hepsinin,

hepsinin üstündeyim bu akşam.

Bu akşam
bir sokak şarkıcısıyım hünersiz bir sesim var,
sana,
senin işitemiyeceğin bir şarkıyı söyleyen bir ses.
Karanlıkta kar yağıyor.

Sen Madrid kapısındasın.

Karşında en güzel şeylerimizi:

ümidi, hasreti, hürriyeti

ve çocukları öldüren bir ordu.

Kar yağıyor

ve belki bu akşam

ıslak ayakların üşüyordur?

Kar yağıyor

ve ben şimdi düşünürken seni

şurana bir kurşun saplanabilir,

ve artık bir daha

ne kar, ne rüzgâr, ne gece...

Kar yağıyor

ve sen böyle "Non passaran" deyip

Madrid kapısına dikilmeden önce

her halde vardın.

Kimdin, nerden geldin, ne yapardın?

Ne bileyim.

meselâ:

Astorya kömür ocaklarından gelmiş olabilirsiniz.

Belki alnında kanlı bir sargı vardır ki,

Kuzeyde aldığın yarayı saklamaktadır.

Ve belki varoşlarda son kurşunu atan sendin

"Yunkers" motorları yakarten Bilbao'yu.

Veyahut her hangi bir

Kont Fernando Valaskeros de Kortobanın çifliğinde
ırgatlık etmişindir.

Belki "Plasa de Sol" da küçük bir dükkânın vardı,
renkli İspanyol yemişleri satardın.

Belki hiçbir hünerin yoktu, belki gayet güzeldi sesin,
belki felsefe talebesi, belki hukuk fakültesindensin.

Ve parçalandı üniversite mahallesinde

bir İtalyan tankının tekerlekleri altında kitapların.

Belki dinsizsin,

belki boynunda bir sicim, bir küçük haç?

Yüzünü hiç görmedim ve görmeyeceğim.

Belki yüzün hatırlatır

Sibirya'da Kolçak'ı yenenleri;

belki yüzünün bir tarafı biraz

bizim Dumlupınarda yatana benziyordur

ve belki bir parça hatırlatıyorsun Robespiyeri?

Adımı duymadın ve hiç duymıyacaksın;

aramızda denizler, dağlar,

benim kahrolası açzım

ve "Ademi müdahale komitesi" var.

Ben ne senin yanına gelebilir,

ne sana bir kasa kurşun,

bir sandık taze yumurta,

bir çift yün çorap gönderebilirim.

Halbuki biliyorum,

bu soğuk karlı havalarda

iki çıplak çocuk gibi üşümektedir

Madrid kapısını bekliyen ıslak ayakların.

Biliyorum,

ne kadar büyük, ne kadar güzel şey varsa,

insan oğulları daha ne kadar büyük
ne kadar güzel şey yaratacaklarsa,
yani o korkunç hasreti, daüssılâsı içimin,
güzel gözlerindedir,
Madrid kapısındaki nöbetçimin.
Ve ben ne yarın, ne dün, ne bu akşam
onu sevmekten başka bir şey yapamam.

1937

I Ç E R D E B A H A R

Dışarda bahar geldi karıcığım
bahar.

Dışarda
bozkırın üstünde birden bire
taze toprak kokusu, kuş sesleri ve saire.
Dışarda bahar geldi karıcığım
bahar.

Dışarda bozkırın üstünde pırıltılar...
Fakat sanma ki seviniyorum.

Malûm

faslı bahar
bir mevsimi aşûfte edâ,
Bir mevsimi dilküşadır ama
neyleyim ki bir hayli kötü, olmaz işler düşündürür
düşünmekten başka yapacak işi
düşünmekten başka hürriyeti olmıyan adama.

Gün ikindiye geçer,
gölgeler dökülür duvarlarına,
sen yattığın yerde, kulaklarında sesler,
"ben nerdeyim?" dersin "buradaysa da kendim?"
derken efendim

başlar tutuşmağa demirli pencereamin camı
yani dışarda akşam olur,
bulutsuz bir bahar akşamı
ve içerde baharın en kötü saati budur asıl.

Velhasıl

pul pul ışıltılı derisi, ateşten gözleriyle
bilhassa faslı baharda ram eder kendine içerdeki adamı

hürriyet denen ifrit...
bu bittacrübe sabit karıcığım,
bittacrübe sabit.

1939

T Ü R K K Ö Y L Ü S Ü

O, topraktan öğrenip
kitapsız bilendir.
Hoca Nasreddin gibi ağlayan
Bayburtlu Zihni gibî gülendir.

Ferhattır,

Keremdir

ve Keloğlandır...

**Yol görünür onun garip serine,
analar, babalar umudu keser,
kahpe felek ona eder oyunu.**

Çarşambayı sel alır,
bir yar sever,
el alır,

kanadı kırılır

çöllerde kalır,

ölmeden mezara koyarlar onu...

O "Yunusu biçaredir"

"Baştan ayağa yaredir."

Ağu içer su yerine.

**Fakat bir kere bir dert anlıyan düşmesin önlerine
ve bir kere vakt erişip**

— Gayrık yeter! —

demesinler.

Ve bir kere dediler mi,

"İsrafil surunu urur,-

mahlûkat yerinde durur!"

toprağın kalbi başlar

onun nabızlarında atmağa.

Ne kendi nefisini korur
ne düşmanı kayırır.
"Dağları yırtıp ayırır
kayalar kesip yol eyler abuhayat akıtmağa"

1939

DÜNYA, DOSTLARIM, DÜŞMANLARIM, SEN VE TOPRAK

Fevkalâde memnunum dünyaya geldiğime.
Toprağını, aydınlığını, kavgasını ve ekmeğini seviyorum.
Kutrunun ölçüsünü santimine kadar bildiğim halde
ve meçhulüm değilken güneşin yanında oyuncaklığı,
dünya inanılmıyacak kadar büyüktür benim için.
Dünyayı dolaşmak,
görmediğim balıkları, yemişleri ve yıldızları görmek
isterdim.

Halbuki yalnız yazılarda ve resimlerde yaptım
Avrupa yolculuğumu,
bütün ömrümce, mavi pulu Asyada damgalanmış
bir tek mektup almadım.

Ben ve bizim mahalle bakkalı,
ikimiz de kuvvetle meçhulüz Amerikada.
Buna rağmen,
Çinden İspanyaya, Ümit burnundan Alâskaya kadar,
her millî bahride, her kilometrede dostum ve düşmanım

var.

Dostlar, ki bir kere bile selâmlaşmadık
aynı ekmek, aynı hürriyet, aynı hasret için ölebiliriz.
Düşmanlar, ki kanlarına susamışım, kanıma susamışlar.
Benim kuvvetim,
bu büyük dünyada yalnız olmayışımdır.
Dünya ve insanları, yüreğimde sır,
ilimimde muamma değildir.
Büyük kavgada
açık ve endişesiz
girdim safıma.
Ve dışında bu safın

toprakla sen
bana yetmiyorsunuz.
Halbuki sen harikulâde güzelsin,
toprak sıcak ve güzeldir.

1939

H A P İ S A N E M U K A Y Y I D I

Yanarak

Yanarak parmakları şerarelerden

İnsan yüreklerine dokundu bu elleri

Yirmi beş senedir

Yani bir rubu asır

hapisane kaleminde mukayyit kulunuzun.

İnsan oğlunun ömrü

belki lüzumundan fazla kısa

belki lüzumundan fazla uzun.

Bir tek daha içelim.

"Ağlamaktan!...

ağlamaktan yine zehir oldu şarabım bu gece".

Kalktı Bebek tramvayı Eminönünden:

zifiri karanlık Balık pazarı.

Meyhanenin camlarına yağmur yağıyor.

"Ruhum,

havada yaprağa döndürdü rüzgâr beni!..."

Muallim Naci merhum!

"Bu hayı huy

bu hayı huy neden?...

Ve insanlar neden dolayı

şu tabakta yatan uskumru gibi mahzun".

Kıyamet günü

Kıyamet günü bir suali var Azraile

hapisane kaleminde mukayyit kulunuzun

Bir tek daha içelim...

Hiç adam asılırken gördünüz mü?...

Yarın bir tane asacağız

şafakla beraber.

Abdulhamit

atardı tıbbiye talebelerini Sarayburnundan.

Akıntı götürmüş çuvalları bulamadılar.

Çok adam

Çok adam asıldı hürriyette.

Eskiden köprübaşında asarlardı,

bugün Sultanahmette.

Bir tek daha içelim.

"İstanbul şehrinin yoktur menendi,

ademin canlar katar abu havası canına."

Demiş

demiş şair Nedim efendi.

1940

ÇANKIRI HAPİSANESİNDEN MEKTUPLAR

1.

Saat dört,
yoksun.
Saat beş,
yok.
Altı, yedi,
ertesi gün,
ve belki...
kim bilir...

Hapisane avlusunda
bir bahçemiz vardı.
Sıcak bir duvar dibinde
on beş adım kadardı.
Gelirdin,
yan yana otururduk,
kırmızı ve kocaman
muşamda torban
dizlerinde...

Kelleci Memedi hatırlıyor musun?
Sübyan koğuşundan.
Başı dört köşe,
bacakları kısa ve kalın
ve elleri ayaklarından büyük.
Kovanından bal çaldığı adamın
taşla ezmiş kafasını.
"Hanım abla" derdi sana.

Bizim bahçemizden küçük bir bahçesi vardı,
tepemizde, yukarda,
güneşe yakın,
bir konserve kutusunun içinde...

Bir Cumartesi gününü,
hapisane çeşmesiyle ıslanan
bir ikindi vaktini hatırlıyor musun?

Bir türkü söylediği kalaycı Şaban usta,
aklında mı:

"Beypazarı meskenimiz, ilimiz,
kim bilir nerde kalır ölümüz...?"

O kadar resmini yaptım senin
bana birini bırakmadın.

Bende yalnız bir fotoğrafın var:
bir başka bahçede

çok rahat

çok bahtiyar

yem verip tavuklara

gölüyorsun.

Hapisane bahçesinde tavuklar yoktu,
fakat pek âlâ gülebildik

ve bahtiyar olmadık değil.

Nasıl haberler aldık

en güzel hürriyete dair,

nasıl dinledik ayak seslerini

yaklaşan müjdelerin,

ne güzel şeyler konuştuk

hapishane bahçesinde...

2.

Bir akşam üstü

oturup

hapishane kapısında

rubailer okuduk Gazaliden:

"Gece:

büyük lâciverdi bahçe.

Altın pırıltılarla devranı rakkaselerin.

Ve tahta kutularda upuzun yatan ölümler."

Bir gün eğer,
benden uzak,
karanlık bir yağmur gibi,
canını sıkarsa yaşamak
tekrar Gazaliyi oku.

Ve Pirâyemden benim.
ben eminim
sen sadece merhamet duyacaksın
ölümün karşısında onun
ümitsiz yalnızlığı
ve muhteşem korkusuna.

Bir akar su getirsin Gazaliyi sana:

"— Toprak bir kâsedir
çömlekçinin rafında tâcılar,
ve zafer yazıları
yıkılmış duvarlarında Keyhüsrev'in..."
Birikip sıçramalar.
Soğuk
sıcak

serin.

Ve büyük lâciverdî bahçede
başsız ve sonsuz
ve durup dinlenmeden
devranı rakkaselerin...

Bilmiyorum, neden —

aklımda hep
ilkönce senden duyduğum

Çankırılı bir cümle var:

"Pamukladı mıydı kavaklar
kiraz gelir ardından."

Kavaklar pamukluyor Gazalîde,
fakat

görmüyor, üstat,
kirazın geldiğini.

Ölüme ibadeti bundandır.

Şeker Ali yukarda, koğuştta bağlama çalıyor.
Akşam.

Dışarda çocuklar bağrışıyorlar.
Çeşmeden akıyor su.
Ve jandarma karakolunun ışığında
akasyalara bağlı üç kurt yavrusu.
Açıldı demirlerin dışında
büyük, lâciverdî bahçem.
Aslolan hayattır...
Beni unutma Hatçem...

3.

Bugün çarşamda:
— biliyorsun —
Çankırının pazarı.
Demir kapımızdan geçip
kamış sepetimizde bize kadar gelecek
yumurtası, bulguru,
yaldızlı, mor patlıcanları...

Dün
köylerden inenleri seyrettim:
yorgundular.
Kurnaz
ve şüpheli,
ve kaşlarının altında keder.
Erkekler eşeklerde,
kadınlar çıplak ayaklarının üstünde geçtiler.
Her halde içlerinde senin bildiklerin vardı.
Her halde iki çarşambadır pazarda:
kırmızı başörtülü
"Kibirsiz" İstanbulluyu aramışlardır...

20. 7. 940

4.

Sıcaklar bildiğin gibi değil
ve ben ki yalı uşağıyım,

deniz ne kadar uzak...
İkiyle beş arası
cibinliğin altına uzanarak
ter içinde —
kımıldamadan
gözlerim açık
dinliyorum sineklerin uğultusunu.
Biliyorum:
şimdi avluda
duvarlara çarpıyorlardır suyu,
kızgın, kırmızı taşlar tütüyordur.
Ve dışarda, otları yanmış kalenin eteğinde
bir kezzap aydınlığı içindedir
simsiyah kiremitleriyle şehir...
Geceleri birdenbire rüzgâr çıkıyor.
Sonra kayboluyor birdenbire.
Ve karanlıkta canlı bir mahlûk gibi soluyup,
yumuşak, tüylü ayaklarıyla dolaşarak
bizi bir şeylerle tehdit ediyor sıcak.
Ve zaman zaman
ürpermelerle duyuyoruz derimizin üstünde
bir korku halinde tabiatı...
Bir zelzele olabilir. Zaten üç günlük yere geldi,
salladı Çapanoğlu Yozgadı.,
Ve yerlilerin kaylince:
altı tek mil tuz madeni olduğundan
yıkılacak Çankırı şehri
kıyametten kırk gün önce.

Yatıp bir gece,
başın bir kalasla ezilmiş,
çıkmamak sabaha.
Ölümün bu kadar körü ve mendeburu.
Ben yaşamak istiyorum biraz daha,
daha bir hayli yaşamak.
Bunu birçok şey için istiyorum,
birçok

çok mühim şeyler.

12. 8. 940

5.

Saat beşte akşam oluyor:
insanın üstüne doğru yürüyen bulutlarda.
Yağmur taşıdıkları belli.
Birçoğu
elle tutulacak kadar alçaktan geçiyorlar...

Bizim odanın yüz mumluğu,
terzilerin gaz lâmbası yandı,
terziler ıhlamur içiyorlar...
Kış geldi demektir...
Üşüyorum.
Fakat kederli değilim.
Yalnız bize mahsus bir imtiyazdır:
kış günleri hapisanede
sade hapisanede değil,
bu kocaman
 bu ısınası
 bu ısınacak dünyada
 üşüyüp
 kederli olmamak...

26. 10. 940

CEVİZ AĞACI İLE TOPAL YUNUSUN HİKAYESİ

Burda bir dostumuz var
 Çerkeşin
 Kavuk köyünden.
Büyük kitaplar gibi
 içinde bir şeyler saklı.
Akıllı adamlara,
 ajans haberlerine,
 bilmeceye meraklı.
Adı — Yunus.
Ateşimizi yakıp
 suyumuzu veriyor.
Ağaçlardan,
 günlerden konuşuyoruz.
Her hal ilerdedir
 yaşanacak günlerin
 en güzelleri,
Şimdilik
 sohbetimizde kederi
 kesilip
 satılmış
 bir ceviz ağacının.
Onu tanıyoruz:
avlunun içinde
 kapının solundaydı.
Altı yaşında dalından düştü Yunus,
topallığı ondandır.
Öküzler topalları sever,
çünkü topallar ağır yürür.
Öküzler topalları sever,

ceviz ağaçları sevmez topalları:
çünkü topallar sıçrıyamaz yemişlere,
çünkü üstüne çıkıp

silkelileyemez dalları.

Ceviz ağaçları sevmez topalları.

Bir acayıptır muhabbet bahsi,
mutlaka kendini dereye atmaz

sevilmeyenlerin hepsi.

İnsanların hüneri çoktur,
insanlar

sevilmeden de sevmesini bilir.

Bir acayıptır muhabbet bahsi,
bir acayıptır

ceviz ağacı ile

Topal Yunusun hikâyesi...

Cevizlerini Eylölde döker,
yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar
ve Çerkeş yolu üzerinden

sabah namazı ısıyıp geldiği zamam

kadınlardan önce uyanırdı dalları.

Düşünürdü altından geçerken Yunus.

....Düşünmek,

ne mukaddes bir iş,

ne felâket,

ne de bahtiyarlıktı

ve ölüm

mutlaka varılıp dönölmiyen

ama üzerinde düşünölmiyen

bir köydü Yunus için.

....Cevizlerini Eylölde döker

yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar.

Güneşte gölgesi hayın olurdu,

rüzgârda konuşurdu kendi kendine,

dalları yukardan Yunusa bakar.

...Gündüzleri yıldızların niye söndüğünü,

dünyanın yuvarlak olduğunu

ve güneşin etrafında döndüğünü

bilmiyordu Yunus.

Bunları biz anlattık ona,

şasıp kalmadı.

....Cevizlerini Eylölde döker,
yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar.
Yüksekti, genişti alabildiğine,
üç kişi el ele versen
kütüğünü çeviremezdin.
Otururdu her gece altında Yunus.

....Çnli müslümanlara,
burunları tek boynuzlu gergedanlara,
ve bir damla suda bir milyon mikroba dair
fikri yoktu Yunusun.
Bunları bizden öğrendiği gün
şasıp kalmadı.

....cevizlerini Eylölde döker,
yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar.
Toprağın içinde gider kökleri,
karanlık bir sudur tepende akar.
Her akşam altından geçerdi Yunus.
...Bir gün, ateşimizi yakıp

verirken suyumuzu,

— Biz hizmetkârınız senin,
sen efendimizsin, dedik.

Şasıp kaldı Yunus.

....cevizlerini Eylölde döker,
yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar.
Rüzgârda konuşurdu kendi kendine.
Yüksekti, genişti alabildiğine,
gece, altında oturdun muydu
yıldızları göremezdin.

Karanlık bir sudur tepende akar,
toprağın içinde gider kökleri,
dalları yukardan Yunusa bakar.

"— Köy işi zordur katiyen,

vücut ezilir bir defa.

Belâ hangi inde pusmuş
bilinir mi?

Mümkünü yok ezilirsin.
Vurmuş belâ ciğerinden Yunusu.

"— Biz hiç dünyada yaşamış değiliz.

Geldik gidiyoruz öylesine.

Tevatür güzelmış İstanbul şehri,
varıp görülmesi nasibolmadı.

Velâkin niye tiftiği yok
altmış haneden otuzunun?"

Tiftiği yoktu Yunusun.

"— Attığın taş
dediğin kuşu vurmuyor.

Dünya tirene dindi,
gayrı dünya öküzün boynuzunda durmuyor.

Elimiz ayağımız: öküz,

Çok zor olur öküzü satmak
yarı ölümdür yani.

Öküz gitti mi korkulursun".

Sattılar öküzünü Yunusun.

"— Her hâl yolların sonu göründü.

Bu olan işleri akıl almaz.

Toprak sabuna döndü
kayar insanın elinden.

Cümle mahlûkatın mekânı vardır,
kurdun mekânı olmaz

Toprağın elinden kaydı mıydı
bir mekânsız kurt olursan."

Kaydı toprağı elinden Yunusun.

Cevizlerini Eylülde döker,
yaprakları yeşil dururdu Kasıma kadar.

Güneşte gölgesi hayın olurdu.

Yunus durmadan,

Yunus itirdikçe onu düşünür,

o, bir şey isteyip bir şey sormadan
rüzgârda konuşurdu kendi kendine.

.....Çocuklara ana,
tohumlara toprak,
ve de karı lâzımdır erkek kısmına."

Bir kız kaçırdı Yunus,
çünkü düğün pahalı
kız kaçırmak ucuz.

Fakirin karısı kavi olmaz.
Ve bir gün
Çerkeş yolu üzerinden
sabah namazı ısıyıp geldiği zaman
Yunusun peşinde yuvarlandı yere,
kırmızı peştemalın içinde ölüverdi.

Topraksız, öküzsüz, kadınsız,
kaldılar dünyada bir başlarına
ceviz ağacı ile Yunus.
Yalnızlık koydukça koydu Yunusa,
el toprağında ter döker oldu.

Cevizi, karanlıkta kaybolur sanıp
uyumaz beklerdi sabaha kadar.
Yalnızlık umrunda değil cevizin,
toprağın içinde gider kökleri
dalları yukardan Yunusa bakar.

Cevizden konsol yaparlar.
topal Yunus ne işe yarar?

Zemherirler geldi barınamazsın.
Cevizden konsol yaparlar.
Gayrı daha fazla sürünemezsin.
Sat Yunus cevizini.
Yün yorgan değil bu sarınamazsın.

Cevizden konsol yaparlar.
Bir cansız ağaçtır yaranamazsın.
Sat Yunus cevizini.

Varlılar yoksula dokur mu kilim?
Vay cevizin hâli vay benim hâlim.

Mekânsız kurda mekândı.
Cevizden konsol yaparlar.
Yarı ağaç yarı insandı.
Sat Yunus cevizini.
Qrçıplak cenaze kara uzandı.
Cevizden konsol yaparlar.
Kesildi dalları, dallar budandı.
Sattı Yunus cevizini.

Varlılar yoksula dokur mu kilim?
Vay cevizin hali vay benim halim.

Sabahın sahibi vardır.
Gün daima bulutta kalmaz.
Her hal ilerdedir
yaşanacak günlerin
en güzelleri
Şimdilik sohbetimizde kederi
kesilip
satılmış
bir ceviz ağacının.

Çankırı Hapisanesi.
1940

Z A F E R E D A İ R

Korkunç ellerinle bastırıp yaranı
dudaklarını kanatarak
dayanılmakta ağrıya.
Şimdi çıplak ve merhametsiz
bir çılgılık oldu ümit.

Ve zafet
artık hiçbir şey affetmiyecek kadar
tırnakla sökölüp koparılacaktır.

Günler ağır,
günler ölüm haberleriyle geliyor.
Düşman haşın, zalim ve kurnaz.
Ölüyor çarpışarak insanlarımız,
— Halbuki nasıl haketmişlerdi yaşamayı —
ölüyor insanlarımız
— ne kadar çok —
sanki şarkılar ve bayraklarla
bir bayram günü nümayışe çıktılar
öyle genç
öyle fütursuz...

Günler ağır,
günler ölüm haberleriyle geliyor.
En güzel dünyaları yaktık ellerimizle
ve kaybettik gözümüzde ağlamayı,
bizi bir parça hazin ve dimdik bırakıp
gitti gözyaşlarımız
ve bundan dolayı
biz unuttuk bağışlamayı...
Varılacak yere
kan içinde varılacaktır,

Ve zafer artık hiçbir şeyi affetmiyecek kadar
tırnakla sökölüp
koparılacaktır.

1941

Ne güzel şey hatırlamak seni:
ölüm ve zafer haberleri içinden,
hapiste
ve yaşıım kırkı geçmiş iken...

Ne güzel şey hatırlamak seni:
bir mavi kumaşın üstünde unutulmuş olan elin
ve saçlarında
vakur yumuşaklığı canımın içi İstanbul toprağının...
İçimde ikinci bir insan gibidir
seni sevmek saadeti...

Parmakların ucunda kalan kokusu sardunya
yaprağının,
güneşli bir rahatlık
ve etin daveti:
kıpkızıl çizgilerle bölünmüş
sıcak
koyu bir karanlık...

Ne güzel şey hatırlamak seni,
yazmak sana dair,
hapiste sırtüstü yatıp seni düşünmek:
filânca gün, falanca yerde söylediğin söz,
kendisi değil
edasındaki dünya....

Ne güzel şey hatırlamak seni.
Sana tahtadan bir şeyler oymalıyım yine:
bir çekmece
bir yüzük,
ve üç metre kadar ince ipekli dokumalıyım.

Ve hemen

fırlayarak yerimden
penceremde demirlere yapışarak
hürriyetin sütbeyaz maviliğine
sana yazdıklarımı bağıra bağıra okumalıyım...
Ne güzel şey hatırlamak seni:
ölüm ve zafer haberleri içinden,
hapiste
ve yaşıım kırkı geçmiş iken...

1945

Ağaçlar ovada son bir gayretle pırıldamakta:
pul pul altın
bakır
tunç ve tahta...
Öküzlerin ayakları yaş toprağa gömülüyor
yumuşacak.

Ve dağlar dumana batık
kurşunî, sıırıslıklam...

Tamam,
sonbahar belki bugün bitti artık.
Yaban kazları hızla gelip geçti demin
her hal İznik gölüne gidiyorlar.

Havada serin
havada is kokusu gibi bir şey:
havada kar kokusu var...
Şimdi dışarda olmak,
dört nala sürmek dağlara doğru atı.
"— Ata binmesini de bilmezsin," — diyeceksin ama
şakayı bırak ve kıskanma,
yeni bir huy edindim hapiste:
seni sevdiğim kadar değilse de
hemen hemen ona yakın seviyorum tabiatı...
Ve ikiniz de uzaktasınız...

12 Aralık 1945

Gece kar birdenbire bastırılmış.
Bembeyaz dallardan dağılan kargalarla başladı
sabah.

Göz alabildiğine Bursa ovasında kış:
başsızlık ve sonsuzluk geliyor akla.
Sevgilim,
değişti mevsim
çekişen gelişmelerden sonra bir sıçramakla.
Ve karın altında mağrur
hamarat
sürüp gidiyor hayat...

13 Aralık 1945

Hay aksi lânet, fena bastırdı kış...
Sen ve ~~manuslu~~ İstanbulum ne haldesiniz kim bilir?
Kömürün var mı?
Odun alabildin mi?
Camların kıyısına gazete kâadı yapıştır.
Gece erkenden yatağa gir.
Evde de satılacak bir şey kalmamıştır.
Yarı aç, yarı tok üşümek:
dünyada, memleketimizde ve şehrimizde
bu işte de çoğunluk bizde...

14 Aralık 1945

Bu geç vakit
bu sonbahar gecesinde
kelimelerinle doluyum;
zaman gibi, madde gibi ebedî,
göz gibi çıplak,
el gibi ağır
ve yıldızlar gibi pırıl pırıl
kelimeler.

Kelimelerin geldiler bana,
yüreğinden, kafandan, etindendiler.
Kelimelerin getirdiler seni,

onlar: ana,

onlar: kadın

ve yoldaş olan...

Mahzundular, acıydılar, sevinçli, umutlu,
kahramandılar,
kelimelerin insandılar...

20 Eylül 1945

Oğlumuz hasta,
babası hapiste,
senin yorgun ellerinde ağır başın,
dünyanın hali gibi halimiz...

İnsanlar, daha güzel günlere insanları taşır,
oğlumuz iyileşir,
babası çıkar hapisten,
gülür senin altın gözlerinin içi,
dünyanın hali gibi halimiz...

21 Eylül 1945

Kitap okurum:

içinde sen varsın,

şarkı dinlerim:

içinde sen.

Oturdum ekmegiimi yerim:

karşımda sen oturursun,

çalışırım:

karşımda sen

Sen ki, her yerde "hâzır nâzır" ımsın,

konuşamayız seninde,

duyamayız sesini birbirimizin:

sen benim sekiz yıldır bul karımsın...

22 Eylül 1945

O şimdi ne yapıyor,
 şu anda, şimdi, şimdi?
Evde mi, sokakta mı,
çalışıyor mu, uzanmış mı, ayakta mı?
kolunu kaldırmış olabilir,
— hey gülüm,
 beyaz, kalın bileğini nasıl da çıırçıplak eder bu
hareketi!.. —

O şimdi ne yapıyor,
 şu anda, şimdi, şimdi?
Belki dizinde bir kedi yavrusu var,
 okşuyor.
Belki de yürüyordur, adımını atmak üzredir,
— her kara günümde onu bana tıpış tıpış getiren
 sevgili, canımın içi ayaklar!.. —
Ve ne düşünüyor,
 beni mi?
Yoksa ne bileyim
 fasulyanın neden bir türlü pişmediğini mi?
Yahut, insanların çoğunun
 neden böyle bedbaht olduğunu mu?...

O şimdi ne düşünüyor,
 şu anda, şimdi, şimdi?...

23 Eylül 1945

Bizi esir ettiler,
bizi hapse attılar:
 beni duvarların içinde,
 seni duvarların dışında.
Ufak iş bizimkisi.
Asıl en kötüsü:

bilerek, bilmeyerek
hapisaneyi insanın kendi içinde taşıması...
İnsanların birçoğu bu hale düşürülmüş,
namuslu, çalışkan, iyi insanlar
ve seni sevdiğim kadar sevmeye lâayık...

26 Eylül 1945

Dağın üstünde:
akşam güneşiyile yüklü olan bir bulut var dağın
üstünde.

Bugün de:
sensiz, yani yarı yarıya dünyasız geçti bugün de.
Birazdan açar
kırmızı kırmızı:
gece sefaları birazdan açar kırmızı kırmızı.
Taşır havamızda sessiz, cesur kanatlar
vatandan ayrılığa benzeyen ayrılığımızı...

1 Ekim 1945

SENİ KISKANIYORUM

Çekilmez bir adam oldum yine:
uykusuz, aksi, nâlet.
Bir bakıyorsun ki
ana-avrat söğür gibi
azgın bir hayvan döğür gibi;
bu gün çalışıyorum.
Sonra bir de bakıyorsun ki
ağzımda sönük bir cıgara gibi tenbel
bir türkü,
sabahtan akşama kadar sırt üstü
yatıyorum ertesi gün;
ve beni çileden çıkarıyor büsbütün
kendime karşı duyduğum nefret
ve merhamet...
Çekilmez bir adam oldum yine:
uykusuz, aksi, nâlet.
yine her seferki gibi haksızım.
Sebep yok,
olması da imkânsız.
Bu yaptığım iş ayıp
rezalet.
Fakat elimde değil
seni kıskanıyorum
beni affet...

2 Ekim, 1945

Rüzgâr akar gider,
aynı kiraz dalı bir kere bile

sallanmaz aynı rüzgârla.
Ağaçta kuşlar cıvıldaşır:
kanatlar uçmak ister.
Kapı kapalı:
zorlayıp açmak ister.
Ben seni isterim:
senin gibi güzel,
dost
ve sevgili olsun hayat...
Biliyorum henüz bitmedi
sefaletin ziyafeti...
Bitecek fakat...

4 Ekim 1945

İkimiz de biliyoruz, sevgilim,
öğrettiler:
aç kalmayı, üşümeyi,
yorgunluğu ölesiye
ve birbirimizden ayrı düşmeyi.
Henüz öldürmek zorunda bırakılmadık
ve öldürülmek işi geçmedi başımızdan.

İkimiz de biliyoruz, sevgilim,
öğretebiliriz:
dövüşmeyi insanlarımız için
ve her gün biraz daha candan
biraz daha iyi
sevmeyi...

5 Ekim 1945

Bulutlar geçiyor: haberlerle yüklü, ağır.
Buruşuyor hâlâ gelmeyen mektup avucumda.
Yürek kirpiklerin ucunda
uzayıp giden toprak uğurlanır.

Benim bağırasım gelir: — "P i r a y e,
P i r a y e!.." — diye...

6 Ekim 1945

İnsan çılgınlıkları geçti geceleyin açık denizleri
rüzgârlarla.

Dolaşmak tehlikeli hâlâ
geceleyin açık denizleri...

Altı yıldır sürülmedi bu tarla,
duruyor olduğu gibi tank paletlerinin izleri.
Tank paletlerinin izleri
kapanır bu kış karla.

Ah, gözümün nuru,
yine yalan söylüyor antenler:
Alın teri tacirleri kapatabilsin diye yüzde yüz kârla.
Fakat Azrailin sofrasından dönenler
döndüler verilmiş kararlarla...

7 Ekim 1945

Çekilmez bir adam oldum yine:
uykusuz, aksi, nâlet.

Bir bakıyorsun ki
ana avrat söver gibi, azgın bir hayvanı döver gibi
bugün çalışıyorum

sonra bir de bakıyorsun ki
ağzımda sönük bir cıgara gibi tembel bir türkü
sabahtan akşama kadar sırtüstü yatıyorum ertesi
gün.

Ve beni çileden çıkartıyor büsbütün
kendime karşı duyduğum nefret
ve merhamet...

Çekilmez bir adam oldum yine:
uykusuz, aksi, nâlet.
Yine her seferki gibi haksızım.

güneşli bir toprak kokusu vuruyor başıma,
bir buğday tarlasında, ekinlerin içinde
kayboluyorum...

Yeşil pırıltılarla uçsuz bucaksız bir uçurum,
durup dinlenmeden değişen ebedî madde gibi
gözlerin:

sırrını her gün bir parça veren
fakat hiçbir zaman
büsbütün teslim olmayacak olan...

10 Ekim 1945

Kale kapısından çıkarken ölümle buluşmak üze,
son defa dönüp baktığımızda şehre,
sevgilim, şu sözleri söyleyebileceğiz:

"— Pek de öyle güldürmedinse de yüzümüzü,
çalıştık gücümüzün yettiği kadar
seni bahtiyar
kılalım diye.

Devam ediyor bahtiyarlığa doğru gidişin,
devam ediyor hayat.

İçimiz rahat,
gönlümüzde hak edilmiş ekmeğine doymuşluk,
gözümüzde ışığından ayrılmanın kederi,
işte geldik gidiyoruz
şen olasın Halep şehri..."

18 Ekim 1945

Bir elmanın yarısı biz
yarısı bu koskoca dünya.
Bir elmanın yarısı biz
yarısı insanlarımız.
Bir elmanın yarısı sen
yarısı ben
ikimiz...

27 Ekim 1945

İtir saksısında artan koku,
denizlerde uğultular
ve işte dolgun bulutları ve akıllı toprağıyla
sonbahar...

Sevgilim,
yaş kemâlini buldu.
Bana öyle gelir ki
belki bin yıllık bir ömrün macerası geçti başımızdan.
Ama biz hâlâ
güneşin altında el ele yalnayak koşan
hayran gözlü çocuklarız...

28 Ekim 1945

Ççekli badem ağaçlarını unut.
Değmez,
bu bahiste
geri gelmesi mümkün olmayan hatırlanmamalı.
İslak saçlarını güneşte kurut:
olgun meyvelerin baygınlığıyla pırıldasın
nemli, ağır kızılıtlar...
Sevgilim, sevgilim,
mevsim
sonbahar...

5 Kasım 1945

Uzaktaki şehrimin damları üzerinden
ve Marmara denizinin dibinden geçip
sonbahar topraklarını aşarak
olgun ve ıslak
geldi sesin.

Bu, üç bakikalık bir zamandı.
Sonra, telefon simsiyah kapandı...

8 Kasım 1945

Damardan boşanan, kan gibi ılık ve uğultulu
son lodolar esmeye başladı.

Havayı dinliyorum:

nabız yavaşladı.

Uludağ'da, zirvede kar

ve Kirezli yaylada şahane ve şipşirin yatmış

uykudadır

kırmızı kestane yapraklarının üstünde ayılar.

Ovada kavaklar soyunuyor.

İpekboceği tohumları kışlaklarına gitti gibecek,
sonbahar bitti bitecek,

nerdeyse girecek gebe uykularına toprak.

Ve biz yine bir kış daha geçireceğiz:

büyük öfkemizin içinde

ve mukaddes ümidimizin ateşinde ısınarak...

12 Kasım 1945

Tarif kabul etmez, — diyorlar, — İstanbulun
sefaleti,

milleti, — diyorlar, — kırıp geçirdi açlık,

verem illeti, — diyorlar, — diz boyu.

Şu kadarcık kız çocuklarını, — diyorlar, —

yangın yerlerinde, sinema localarında...

.....

.....

Kara haberler geliyor uzaktaki şehrimden:

namuslu, çalışkan, fakir insanların şehri —

sahici İstanbulum,

sevgilim, senin mekânın olan

ve nereye sürülsem, hangi hapiste yatsam
sırtımda, torbamın içinde götürdüğüm
ve evlât acısı gibi yüreğimde,
senin hayalin gibi gözlerimde taşıdığım
şehir...

13 Kasım 1945

Y A Ş A M A K K A S İ D E L E R İ

Dağıldı birdenbire
alnına düşen saçlar.
Birdenbire toprakta bir şeyler kımıldadı:
Bir şeyler konuşuyor
karanlıkta ağaçlar.
Qplak kolların üşüyecek.
Uzaklarda
görmediğimiz bir yerde
ay doğuyor demek.
O daha yapraklardan inip
senin omuzunu aydınlatacak
gelmedi bize kadar.

Rüzgâr çıkar ay doğarken.
Ağaçlar konuşuyor.
Kolların üşüyecek.

Yukardan
karanlıkta kaybolan dallardan
bir şey düştü ayağının dibine.
Sokuldun bana.
Qplak etin tüylü bir yemiş kabuğu gibi elimin altında.
Ne bir yürek türküsü ne "aklıselim",
ağaçların, kuşların, böceklerin önünde,
karımın eti üstünde
düşünüyor elim.
Bu gece elimin
okuyup yazması yok.
Ne sevgisiz, ne sevgili...
Su başında bir parsın dili

bir asma yaprağı
bir kurt pençesi gibi o.
Kımıldamak, nefes almak, yemek, içmek.
Toprağın altında çatlıyan bir çekirdek
gibi elim.
Ne bir yürek türküsü, ne akliselim,
ne sevgisiz, ne sevgili.
Karımın eti üstünde düşünen:
ilk insanın eli.
Toprakta suyu bulan bir kök gibi o
diyor ki bana:
"Yemek, içmek, soğuk, sıcak, kavgâ, koku,
renk,
ölmek için yaşamak değil,
yaşamak için ölmek..."

Ve şimdi ben
yüzümde dolaşırken dişi kırmızı saçlar,
toprakta bir şeyler kımıldanır,
bir şeyler konuşurken karanlıkta ağaçlar
ve uzaklarda
görmediğimiz bir yerde ay doğarken,
elim, karımın eti üstünde,
ağaçların, kuşların, böceklerin önünde,
yaşamak denen şeyin,
su başındaki parsın, çatlıyan çekirdeğin,
ilk insanın hakkını istiyorum.

1937

Saksılarda hâlâ tek tük karanfil bulunursa da
ovada güz nadasları yapıldı çoktan,
tohum saçılıyor.
Ve zeytin devşirilmekte.
Bir yandan kışa girilmekte,
bir yandan bahar fidelerine yer açılıyor.
Bense hasretinle dolu

ve büyük yolculukların sabırsızlığıyla yüklü
yatıyorum demirli bir şilep gibi Bursada...

20 Kasım 1945

İlk göz göze geldiğimiz günlük elbiseni çıkar sandıktan,
giyin kuşan,
benze bahar ağaçlarına.
Hapisten

mektubun içinde yolladığım karanfili tak saçlarına,
kaldır, öpülesi çizgilerle kırıxık beyaz, geniş alnını,
böyle bir günde yılğın ve kederli değil

ne münasebet,
böyle bir günde bir isyan bayrağı gibi güzel olmalı
Nâzım Nikmetin karısı...

4 Aralık 1945

Delindi sintine,
esirler parçalamakta pırangaları.
Yıldız — poyrazdır esen,
tekneyi kayaların üstüne atacak.
Bu dünya, bu korsan gemisi batacaktır,
taş çatlasa batacak.
Ve senin alnın gibi hür, ferah ve ümitli bir âlem
kuracağız Pirâyem...

5 Aralık 1945

D Ü Ş M A N

1

Onlar ümidin düşmanıdır, sevgilim,
akar suyun,
meyve çağında ağacın,
serpilip gelişen hayatın düşmanı.
Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına:
— çürüyen diş, dökülen et —,
bir daha geri dönmemek üzere yıkılıp gidecekler.
Ve elbette ki, sevgilim, elbet,
dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya,
dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle: işçi tulumuyla
bu güzelim memlekette hürriyet...

6 Aralık 1945

D Ü Ş M A N

2

Bursada havlucu Recebe,
Karabük fabrikasında tesviyeci Hasana düşman,
fakir köylü Hatçe kadına,
ırgat Süleymana düşman,
sana düşman, bana düşman,
düşünen insana düşman,
vatan ki bu insanların evidir,
sevgilim, onlar vatana düşman...

7 Aralık 1945

R U B A İ L E R

"Bu bahçe, bu nemli toprak, bu yasemin kokusu, bu mehtaplı gece
pırıldamakta devam edecek ben basıp gidiince de,
çünkü o ben gelmeden, ben geldikten sonra da bana bağlı olmadan
vardı

ve xende bu aslın sureti çıktı sadece...

*

Bir gerçek âlemdi gördüğün, ey Celâleddin, heyulâ filân değil,
uçsuz bucaksız ve yaratılmadı ve ressamı illeti-utâ filân değil,
ve senin kızgın etinden kalan rubailerin en muhteşemi;
"suret hemi zillesi..." falan diye başlayan değil...

*

Yüklü yemiş dallarıdır kollarımız,
silkeler durur düşman, silkeler durur bizi,
ve yemişimizi daha rahat, daha kolay toplamak için
vurur prangayı ayağımıza değil, vurur prangayı kafamızın içine.

*

Annelerin ninnilerinden spikerin okuduğu habere kadar,
yürekte, kitapta ve sokakta yenebilmek yalanı,
anlamak sevgilim, o bir müthiş bahtiyarlık,
anlamak gideni ve gelmekte olanı.

*

Sarılıp yatmak mümkün değil bende senden kalan hayâle
halbuki sen orda, şehrimde gerçekten varsın etinle kemiğinle;

ve balından mahrum edildiğim kırmızı ağzın, kocaman gözlerin
gerçekten var,
ve âsi bir su gibi teslim oluşun ve beyazlığın ki dokunamıyorum
bile...

*

Öptü beni: "Bunlar kâinat gibi gerçek dudaklardır"! — dedi.
Bu ıtır senin icâdın değil, saçlarımdan uçan bahardır, — dedi.
İster dökyüzünde seyret, ister gözlerimde:
körler onları görmese de, yıldızlar vardır" — dedi...

*

Ayrılık yaklaşıyor her gün biraz daha,
güzelim dünya elveda
ve merhaba
kâinat...

*

İnsan
ya hayrandır sana, ya düşman.
Ya hiç yokmuşsun gibi unutulursun,
ya bir bakka bile çıkmazsın akıldan...

*

Gün iyiden iyiye ışıdı artık,
tortusu dibe çöken bir su duruldu, berraklaştı ortalık.
Sevgilim, sanki seninle yüz yüze geldim birdenbire:
aydınlık, alabildiğine aydınlık...

*

Ömür gelip geçiyor, vakti ganimet bil, uyanılmaz uykulara varmadan,
yâkut şarabı billûr kadehe doldur, seher vaktidir ey delikanlı uyan..
Perdesiz, buz gibi odasında uyandı delikanlı,

gecikmeği affetmeyen fabrikanın canavar-düdüğüydü uğuldıyan...

1945

"Şarapla doldur tasını, tasın toprakla dolmadan" - dedi Hayyam.

Yırtık pabuçlu adam:

"Ben, bu nimetlerin yıldızlarından çok olan dünyada açım", - dedi,

"Şaraba değil, ekmek almağa bile yetmiyor param..."

*

Ölümü, ömrün kısalığını tatlı bir kederle düşünerek

Şarap içmek lâle bahçesinde, ayın altında...

Bu tatlı keder doğduk doğalı nasibolmadı bize:

Bir kenar mahallede, simsiyah bir evde, zenim katında...

•

Ben, bir insan.

Ben, Türk şairi Nâzim Hikmet ben,

Tepeden tırnağa iman

Tepeden tırnağa kavga, hasret ve ümitten ibaret ben...

*

Ben, spiker, konuştum, -

Sesim bir rohum gibi ağır ve çıplak:

— Kalbimin saat ayarını veriyorum,

Gonga tam şafak vakti vurulacak...

•

Kimbilir belki bu kadar sevmezdik birbirimizi

uzaktan seyredemeseydik ruhunu birbirimizin.

Kimbilir felek ayırmasaydı bizi birbirimizden

belki bu kadar yakın olmazdık birbirimize...

1945

GECE 9 – 10 ŞİİRLERİ

1

En güzel deniz
henüz gidilmemiş olanıdır.
En güzel çocuk,
henüz büyümedi.
En güzel günlerimiz
henüz yaşamadıklarımız.
Ve sana söylemek istediğim en güzel söz
henüz söylememiş olduğum sözdür.

2

Çömeldim, bakıyorum toprağa,
otlara bakıyorum,
böceklere bakıyorum,
mavi mavi çiçek açmış dallara bakıyorum.
Sen bahar toprağı gibisin sevgilim
sana bakıyorum.
Sırtüstü uzandım görüyorum gökyüzünü.
ağacın dallarını görüyorum,
uçan leylekleri görüyorum.
Sen, bahar mevsiminde gökyüzü gibisin sevgilim,
seni görüyorum.
Gece kırdı ateş yaktım, ateşe dokunuyorum,
suya dokunuyorum,
kumaşa dokunuyorum.
gümüşe dokunuyorum.
Sen yıldızların altında yakılan ateş gibisin sevgilim,
sana dokunuyorum.

İnsanların içindeyim seviyorum insanları.
Hareketi seviyorum.
Düşünceyi seviyorum.
kavgamı seviyorum.
Sen kavgamın içinde bir insansın sevgilim,
seni seviyorum.

3

Saat 21
Meydan yerinde kampana vurdu,
nerdeyse koğuşların kapıları kapanır.
Bu safer hapislik uzun sürdü biraz
8 yıl.
Yaşamak ümitli bir iştir sevgilim,
yaşamak:
seni sevmek gibi ciddî bir iştir.

4

Seni düşünmek güzel şey,
ümitli şey,
dünyanın en güzel sesinden
en güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey...
Fakat artık ümit yetmiyor bana,
ben artık şarkı dinlemek değil,
şarkı söylemek istiyorum.

5

Geçmiş günün hasretini çekmem
—yalnız bir yaz gecesi bir yana—
ve gözümün son mavi pırıltısı bile
gelecek günlerin müjdesini verecek sana.

6

"Balla dolu petek",

yani, gözlerin güneşle dolu...
Gözlerin sevgilim, gözlerin toprak olacak yarın
bal başka petekleri doldurmakta devam edecek...

7

Paydos diyecek bize bir gün tabiat anamız:
"Gölmek, ağlamak bitti çocuğum"
ve tekrar uçsuz bucaksız başlıyacak
görmiyen, konuşmıyan, düşünmiyen hayat.

8

Çürüksüz, cam gibi, berrak bir kış günü
sımsıkı etini dişlemek sıhhatli bir elmanın.
Ey benim sevgilim, bir çam ormanında nefes almanın
bahtiyarlığına benzer seni sevmek.

1945

TEKİR'LE KAVAK

Esope La Fontaine
bir de ben
şöyle bir ortaya çıkalım
ibretli masal söylemekte bakalım
hangimiz ustaymış hangimizden?

Ev kedisinin biri
ne pek öyle yumuk yumuk, ne de pek öyle iri,
yani Pamuk değil, Samur değil, Tekir
hayatından hem memnundur, hem de memnun değildir
Memnundur bayan
mangalından mancasından mavi boncuğundan
fakat efendisinin okşayan elleri
artık onun sırtını kabartamıyor
yani kalmamış bu işin tuzu biberi.
Eh böyle sevdasız yaşamak da zor
tutar bir kavağa sevdalanır Tekir.
Kavak ihtiyar külüstür
fakat ne de olsa boylu boslu kavak
ürperir rüzgârda yaprak yaprak
hem de galiba tellidir
hem de başka bir dünyanın erkeği.
Tekir göze alır herşeyi
"Benim telli kavağım?" der,
"balık kavağa
çıkamaz ama
ben kedyim sana tırmanacağım" der,
"Açlıkmış sefaletmiş
kâr kıyametmiş
seninle olayım yeter"

Başlar kavak yelleri esmeye
ihtiyar kavağın da başında
duramaz olur yerinde
lâf, yerinde duramayıp ta ne yapacak
kavak yürüyemez a...
Bizimkiler bu haldeyken
Tekir'in efendisi işi çakarak
bir hile düşünür hemen:
Kediyi bir kış gecesi bırakır sokağa
"Haydi var git" der, "Seni bekliyen telli kavağa"
Gece ayazı yediği gibi
sabahı zor eder döner evine Tekir
aman çok şükür
mangalıyla mancası da onu beklemektedir.
Hani kendi haline bakarak ta
milletin dediği gibi
apışıp kalır kavak ta
Drâl dedenin düdüğü gibi.
Sen artık dinle neyden çün hikâyet mîkünet
ayrılıklardan şikâyet mîkünet.

İbret alın
ibretleri çoktur bu masalın.
İnsan başından büyük işe kalkışabilir
bu bir,
Tekir gibi olsun yeter ki,
bu iki,
Kırkından sonra azanı teneşir paklar
bu üç dört beş sekiz
sayı sayacak degiliz
çünkü bunun kırka kadar
yolu var.

1945

B İ R B A H A R M A N Z A R A S I

Dizleri ve dirsekleriyle sürünerek
tarlada dört ayaklı sakat bir hayvan gibi gidiyordu.
Otomatik silâhının kayışı çıkmıştı ensesine.
Elleri ve yüzü pisti.
Sırtı uzundu, ümitsizdi.

Buzlar çözüldü bir ay oluyor.
Müthiş gürültülerle kütleler ve pırıltılar
nehirlerin boyunca aktı sıcak denizlere doğru.
Sonra uzun yağmurlar yağmıştı onbeş gün kadar önce,
sonra, apansızın evvelki gece
bulutlar dağılmış,
yıldızlar ısınıvermiştiler,
öyle de yaklaşmışlardı ki insanlara
uzanıversen
cigaranı yakardın ateşlerinde.

Sürünüyordu ıslak toprağın üzerinde,
burnu kanıyordu.

Günün kavuşmasına bir saat kadar vardı,
fakat artık bir daha gece olmayacakmış gibi aydınlıktı hava.
Sudaki ve topraktaki tohumlar,
uzun uykularınıza elveda!
Yavruladı böcekler,
Yakında yabankazları cenuptan şimale geçecekler.

Uzamıştı tıraşı.
Öyle de nebatçasına bir ihtiyarlıktaydı ki ağır miğferinin altında başı
insanların yaşıyla ilgisizdi.

Yalnız, dişleri genç bir kurdunki gibi beyaz ve temizdi.

Vaatler vardı havada,
verilmiş sözlerle yüklüydü toprak.
Kurbağalar için bile bir bahtiyarlıktı yaşamak.

Kurbağalar yumuşak ve çevikti.
Kocaman ağızlarıyla ince bacaklarında sevinç,
yaş tarlanın üstünde sıçırıyordu kurbağalar.

Birdenbire öyle dört ayaklı, durdu,
sıçırıyan kurbağalara baktı.
Burnunun kanı aktı otomatik silâhının değirmi tablasına.

Bahardı, sevgilim, bahardı,
ve bahtiyar olabilmek için
toprakta, havada, suda her şey vardı, sevgilim,
her şey hâşırıldı,
her şey vardı.

1945

DİZBOYU KARLI BİR GECE

Dizboyu karlı bir gece
sofradan kaldırılıp,
polis otomobiline bindirilip,
bir tirele gönderilip,
bir odaya kapatılmakla başladı maceram.
Dokuzuncu yıl biteli üç gün oluyor.
Koridorda sedyede bir adam,
yüzünde uzun demirlerin kederi,
açık ağzıyla sırtüstü ölüyor.
Akla yalnızlık geliyor,

— iğrenç ve tam,
delilerin ve ölülerinkine yakın —

ilki yetmişaltı gün:

sessiz düşmanlığında üstüne kapanan kapının,
sonra saç bir geminin başaltında yedi hafta.
Lâkin yenilmedik,
kafam

ikinci bir insandı yanımda.

Çoğunun yüzünü unuttum büsbütün,
yalnız çok ince, çok uzun bir burundur aklımda kalan,
bir tek kaygıları vardı hakkımda hüküm okunurken:
heybetli olmak.
Değildiler.

Insandan çok eşyaya benziyorlardı.

Duvar saatları gibi ahmak,

kibirli,

ve kelepçe, zincir filân gibi hazin ve rezildiler.

Evsiz ve sokaksız bir şehir.

Tonla ümit, tonla keder,

dörtayaklı mahlûklardan yalnız kediler.

Yasaklar dünyasındayım:
yârin yanağını koklamak:

yasak.

Çocuklarımla yemek yiyebilmek aynı sofrada:

yasak.

Yazdığım mektubun kapatmak zarfını
ve zarfı yırtılmamış mektup almak:

yasak.

Yatarken lâmbayı söndürmek:

yasak.

Tavla oynamak:

yasak.

Ve yasak olmıyan değil,

yüreğinde gizleyip elde kalabilen şey:

sevmek, düşünmek, anlamak.

Koridorda sedyede öldü adam.

Götürdüler.

Artık ne ümit, ne keder,

ne ekmek, ne su,

ne hürriyet, ne hapislik,

ne kadınsızlık, ne gardiyan, ne tahtakurusu,

ve ne de karşında oturup yüzüne bakan kediler.

Bu iş bitti tamam.

Fakat devam ediyor bizimkisi,

sevmek, düşünmek ve anlamakta devam ediyor kafam.

Dövüşmemenin affetmiyen öfkesi devam ediyor.

Ve sabahtan beri kara ciğer sancımakta berdevam...

1946

Ö L Ü M E D A İ R

Buyurun oturun dostlar,
hoşgelip sefalar getirdiniz,
biliyorum
ben uyurken hücreme pencereden girdiniz,
ne ince boyunlu ilâç şişesini
ne kırmızı kutuyu devirdiniz.
Yüzünüzde yıldızların aydınlığı
elele verip başucumda durdunuz.

Ne tuhaf şey
ben sizi ölmüş sanıyordum.
ve inanmadığım için ne ahiret gününe ne allaha
ne yazık diyordum
onlara bir tutam tütün olsun ikram edemem bir
daha.

Ne tuhaf şey,
ben sizi ölmüş sanıyordum.
Hücreme pencereden girdiniz,
buyurun oturun dostlar,
hoş gelip sefalar getirdiniz.

Osman oğlu Hâşim,
neden öyle yüzüme bir tuhaf bakılıyor?
Siz ölmediniz miydi kardeşim
İstanbul limanında kömür yüklerken bir amerikan şilebine?
Düşmediniz miydi
kömür küfesiyle beraber ambarm dibine?
Geminin vinçi çıkarmıştı nâşınızı
ve büyük paydostan evvel
kırmızıya boyamıştı kanınız

simsiyah başınızı.
Kim bilir nasıl yanmıştır canınız?

Ayakta durmayın, oturun dostlar.
Ben sizi ölmüş zannediyordum,
hücreme pencereden girdiniz.
Yüzünüzde yıldızların aydınlığı,
hoş gelip sefalar getirdiniz.

Kayalar köylü Yâkup,
merhaba!
Siz de ölmediniz miydi?
Ve bir ikindi sıcaklığında
çocuklara sıtmayı ve açlığı bırakıp
ağaçsız kabristana gömülmediniz miydi?
Demek ki ölmemişsiniz?

Ya siz,
muharrir Ahmet Cemil?
Gözümle gördüm
tabutunuzun
toprağa indiğini,
hem de galiba tabut bir az kısaydı boyunuzdan.
Bırakın onu Ahmet Cemil,
—vazgeçmemişsiniz eski huyunuzdan—
o ilâç şişesidir
rakı şişesi değil.
Günde elli kuruşu tutabilmek için,
yalnızlığınızda dünyayı unutabilmek için
ne kadar çok içerdiniz.
Ben sizi ölmüş zannediyordum.
Başucumda durup elele verdiniz.
Buyurun oturun dostlar,
hoş gelip sefalar getirdiniz.
Bir acem şairi:
"Ölüm âdildir" diyor,
"Ayni haşmetle vurur şahı fakiri"

Niye şaştınız Osman oğlu Hâşim?
Yoksa hiç duymadınız mıydı kardeşim
bir şahın bir gemi anbarında
bir kömür küfesiyle öldüğünü?
Bir acem şairi

"Ölüm âdildir" diyor.
Yâkup ne güzel güldünüz iki gözüm!
Siz hayattayken hiç görmemiştim
yüzünüzün böyle güldüğünü.
Bir acem şairi

"Ölüm âdil..."
Bırakın şişeyi Ahmet Cemil.

Dostlar, boşuna hiddet ediyorsunuz.
Biliyorum:
ölümün âdil olması için
hayatın âdil olması lâzım, diyorsunuz.

1946

İBRAHİM'İN RÜYASI

Rüyada gördüm yâri,
açılmış memeleri,
şöyle belden yukarı,
bulutların arasında ay gibi gider.
O gider, ben giderim,
ben dururum, o durur,
ben ona bakarım, bakar o bana.
Gözyaşı tane tane
dökülür telgraf tellerine.
Telgraf teli: haber,
gözyaşı: sevinç.
Yeter ki rüyası hayırlı olsun
İbrahim hapiste daha on sene yatar.

1946

R Ü B A I

Yani övünmek gibi olmasın ama,
ben bir çırpıda bir kurşun gibi delip geçtim on
yılını esirliğimin.
Ve karaciğer sancısını bırakırsak bir tarafa,
gönül yine o gönül, kafa yine o kafa.

Sonu tatlıya bağlanan kitaplar yollayın bana.
Kanatları kırılan uçak
sağsalım inebilsin alana;
doktor gülerek çıksın ameliyattan,
kör çocuğun açılsın gözleri;
tam kurşuna dizilirken kurtarılsın partizan;
on yıl beklenen mektup
gelsin bir sabah kuşlarla beraber;
kapış kapış kapışılısın şairin eseri;
kavuşsun sevgililer
düğün dernek yapılsın hem de;
kimse hasret çekmesin artık
ekmeğe, güle, güneşe, hürriyete.
Sonu tatlıya bağlanan kitaplar yollayın bana,
çünkü inanıyorum,
kahraman maceramız,
tıpkı orda olduğu gibi,
tatlıya bağlanacak mutlaka.

1947

İBRAHİM BALABANIN BAHAR
TABLOSU ÜSTÜNE SÖYLENMIŞTİR

İşte seyreyle gözüm, hünerini Balabanın.

İşte şafak vakti mayıs ayındayız.

İşte aydınlık:

akıllı, cesur, taze, diri, insafsız.

İşte bulut:

kaymak gibi lüle lüle.

İşte dağlar;

hem de mavi, hem de serin.

İşte sabah seyranı tilkilerin

uzun kuyruklarında ılık,

sivri burunlarında telâşları...

İşte, seyreyle gözüm:

işte karnı aç
tüyleri diken diken

ağzı kırmızı

İste dağ başında kurdun biri

Kendinde hiç duymadın mı sen

aç kurdun öfkesini sabah vakitleri?

İşte seyreyle gözüm, kelekler, arılar,

işte kıvıl kıvıl devranı balıkların,

işte bir leylek

Mısırdan yeni gelmiş,

işte bir geyik

daha güzel bir dünyanın hayvanı.

İşte seyreyle gözüm:

inin önünde ayı

uyku sersemi henüz.

Sen aklından hiç geçirmedi mi hiç

toprağı koklayarak

ayılar gibi dalgın yaşamayı,
bala, armuda, yosunlu loşluğa yakın
insan sesinden, ateşten uzak?

İşte seyreyle gözüm, sincaplar, tavşanlar,
işte kertenkele, işte tosbağa,
işte üzüm gözlü eşeğimiz.
İşte seyreyle gözüm, bir ağaç, pırıl pırıl,
güzellikte insana en çok benzeyen...

İşte çayır çimen
girin içine çıplak ayaklarım.
İşte, kokla burnum, nane, kekik,
işte, sulan ağzım, labadalar, ebegümecileri...
Ellerim, ellerim, dokunun, okşayın, avuçlayın
işte anamın sütü, karımın eti, gülüşü çocuğumun
işte sürülen toprak...

İşte seyreyle gözüm, işte insan:
dağın, taşın, kurdun, kuşun efendisi,
işte çarıkları,
işte poturunda yamalar,
işte kara sapan,
işte sağrılarında kederli, korkunç oyuklarıyla öküzleri...

1947

SULTAN HAMİT DEVRİNDE

Sultan Hamit devrinde, Yemende on yıl askerlik etmemiş babam,
yüksek memur sınıfından, paşazadeymiş kendisi.

Ben sınıf değiştirip komünist oldum,
dokuz yıl hapislik ettim

— hem de yalnız bu sefer —

devrî dilârayı Cumhuriyetle,

ve bu Vatan hizmeti

daha ne kadar sürer
belli değil.

1947

P E T R O G R A D 1917

Kışlık sarayda Kerenski,
Smolnide Sovyetler ve Lenin.
Sokakta karanlık

kar

rüzgâr

ve onlar.

Ve onlar biliyorlar ki "O"

"Dün erkendi yarın geç,
vakit tamam bugün!" dedi.

Ve onlar "anladık, bildik" dediler.

Ve onlar hiçbir zaman
bildiklerini böyle müthiş ve mükemmel bilmediler.

Karın üstünde rüzgâr.

Ve onlar,

cepheden dönen süngüleri,

kamyonları, mitralyözleriyle,

hasretleri, ümitleri, mukaddes iştahları

ve karanlığa açılmış gözleriyle yürüyor,

yürüyor onlar kışlık saraya.

Putilovski zavottan bolşevik Kirof:

"— Bu gün büyük bir gündür yoldaşlar, diyor,

büyük bir gündür,

ve ihtar ederim ki, çapul yapmak isteyenlere,

artık kışlık saray ve bütün Rusya işçinin ve köylününüdür."

Rüzdâr,

kar⁹

ve karanlık.

Onlar karanlık gibi kurnaz

rüzgâr gibi cesur

yürüyor.

Yürüyor onlar kışlık saraya.
Tesviyeci topal Sergey,
"Hey gibi dünya, diyor, hey...
Ben 905, te, on yaşında geçtim bu yoldan.
En önde iri mazlûm gözlü azize tasvirleri,
yalnayak çocuklarla, kocakarılar
ve uzun saçlı papas Gapon vardı.
İnsanları ve rüzgârı arkamıza almıştık,
ve karşıda kırmızı pencerede bütün Rusların çarı,
siyah elbisesiyle sapsarı bakıyordu bize.
Ağlıyarak toprağa diz çöktü kadınlar,
ben kaldırmıştım ki elimi istavroz çıkarmak için
birdenbire dört nala Kazaklar çıktı karşımıza.
Kazaklar şahlanmış bir at ve kapkara kalpaktı.
Çocuklar bağırışarak serçe kuşları gibi düştü yere,
bir at nalı ezdi benim dizkapagımı."
Ve topal Sergey bacağını sürüyerek

yürüyor Onlarla kışlık saraya.

Rüzgârdır,
kardır
ve karanlıktır hâkim olan manzaraya.
Lehistan cephesinden gelen
köylü İvan Petroviçin gözleri
karanlıkta kedi gözü gibi görüyor.
Kırmızı sakalına tükürüyor
ve "— Eh, Matuşka, diyor,
yeşil başlı ördek gibi toprağı çantaya attık."
Rüzgârın

karın

ve karanlığın altında manzara.

Ve limanda üç bacalı Avrora.
Ateş açtı kışlık saray.
Ateş açtı sütûnların arkasından
alyanaklı yunkerlerle, sarışın, şişman orospular.
Tesviyeci topal Sergey
"Hey gibi dünya, dedi, hey
Kerenski kalmış kimlere..."
Ve topal bacağının üstünden düştü yere.

Lehistan cephesinden gelen
köylü Ivan Petroviç
çok uzaklardaki yağlı, semiz toprağı kedi gözleriyle görüp
ve kırmızı sakalına tükürüp
vecd içinde işletiyor mitralyözü.

Rüzgârın altında
kırmızı tuğladan kışlık saray.

Bolşevik Kirof

"— Yoldaşlar, dedi, tarih,
yani işçi ve köylü sınıfları,
yani kızıl asker,
yani bir meş'ale yakıyoruz,
yoldaşlar, hücum kalkıyoruz" dedi.

Ve Neva nehrinde buzlar kızarıırken

Onlar çocuk gibi iştahlı,

rüzgâr gibi cesur,

kışlık saraya girdiler.

Demir, kömür ve şeker

ve kırmızı bakır

ve mensucat

ve sevdâ ve zulûm ve hayat

ve bilcümle sanayi kollarının,

ve küçük ve büyük ve beyaz Rusya ve Kafkasya ve Sibirya

ve Türkistan

ve kederli Volga boylarının

ve şehirlerin bahtı

bir şafak vakti değişmiş oldu.

Bir şafak vakti karanlığın kenarından

karlı çizimlerini Onlar

mermer merdivenlere bastığı zaman.

D Ā V E T

**Dörtnala gelip Uzak Asyadan
Akdenize bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket, bizim.**

**Bilekler kan içinde, dişler kenetli, ayaklar çıplak
ve ipek bir halıya benzeyen toprak,
bu cehennem, bu cennet bizim.**

**Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın,
yok edip insanın insana kulluğunu!
Bu dâvet bizim.**

Yaşamak! Bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşçesine,
9 bu hasret bizim!

1947

BEN İÇERİ DÜŞTÜĞÜMDEN BERİ

Ben içeri düştüğümden beri

güneşin etrafında on bere döndü dünya.

Ona sorarsanız

"Lâfı bile edilmez.

mikroskopik bir zaman".

Bana sorarsanız:

"On senesi ömrümün".

Bir kurşunkalemim vardı

ben içeri düştüğüm sene.

Bir haftada yaza yaza tükeniverdi.

Ona sorarsanız:

"Bütün bir hayat".

Bana sorarsanız:

"Adam sen de, bir hafta".

Katillikten yatan Osman

ben içeri düştüğümden beri

yedi buçuğu doldurup çıktı,

dolaştı dışarda bir vakit,

sonra kaçaklıktan tekrar düştü içeri,

altı ayı doldurup çıktı tekrar,

dün mektup geldi, evlenmiş,

bir çocuğu doğacakmış baharda.

Şimdi on yaşına bastı.

ben içeri düştüğüm sene,

ana rahmine düşen çocuklar,

ve o yılın titrek, ince uzun bacaklı tayları,

rahat, geniş sağırlı birer kısrağ oldu çoktan.

Fakat zeytin fidanları hâlâ fidan,

hâlâ çocuktur.

Yeni meydanlar açılmış uzaktaki şehrimde
ben içeri düştüğümden beri.
Ve bizim hane halkı
bilmediğim bir sokakta
görmediğim bir evde oturuyor.

Pamuk gibiydi, bembeyazdı ekmek,
ben içeri düştüğüm sene.
Sonra vesikaya bindi,
bizim burda, içerde, birbirini vurdu millet
yumruk kadar simsiyah bir tayın için.
Şimdi serbestledi yine,
fakat esmer ve tatsız.

Ben içeri düştüğüm sene
İkincisi başlamamıştı henüz.
Daşav kampında fırınlar yakılmamış,
atom bombası atılmamıştı Hiroşimaya.
Boğazlanan bir çocuğun kanı gibi aktı zaman.
Sonra kapandı resmen o fasıl,
şimdi üçüncüden bahsediyor Amerikan doları.
Fakat gün ışığı her şeye rağmen
ben içeri düştüğümden beri
ve "karanlığın kenarından
Onlar ağır ellerini kaldırımlara basıp
doğruldular" yarı yarıya.

Ben içeri düştüğümden beri
güneşin etrafında on kere döndü dünya.
Ve aynı ihtirasla tekrar ediyorum yine,
ben içeri düştüğüm sene
onlar için yazdığını:
"Onlar ki, toprakta karınca
suda balık,
havada kuş kadar
çokturlar,
Korkak, cesur
cahil, hâkim

ve ocukturlar,
ve kahreden
yaratan ki onlardır,
şarkılarda yalnız onların mâceraları vardır."
Ve gayrisi
meselâ, benim on sene yatmam,
lâfı güzaf...

1947

D O N K İ Ŗ O T

Ölümsüz gençliğin şövalyesi,
ellisinde uyup yüreğinde çarpan aklına
bir Temmuz sabahı fethine çıktı
güzelin, doğrunun ve haklının;

Önünde mağrur aptal devleriyle dünya,
altında mahzun ve kahraman Rosinantı.

Bilirim hele bir düşmeye gör hasretin halisine,
hele bir de tam okka dört yüz dirhemse yürek,
yolu yok Don Kişotum benim, yolu yok
yel değirmenleriyle dövüşülecek.

Haklısın, elbette senin Dulsineyandır dünyanın en güzel
kadını,
elbette sen haykıracaksın bunu
bezirgânların suratına,
ve alaşağı edecekler seni

bir temiz pataklıyacaktlar.

Fakat sen, yenilmez şövalyesi susuzluğumuzun,
sen bir alev gibi yanmakta devam edeceksin
ağır, demir kabuğunun içinde
ve Dulsineya bir kat daha güzelleşecek.

1947

SEVDALINIZ KOMÜNİSTTİR

Sevdalınız komünisttir
on yıldan beri hapistir
yatar Bursa kalesinde

Yatar, ama zincirini kırmış yatar,
en âlâ bir mertebeye ermiş yatar,
yatar Bursa kalesinde.

Memleket toprağındadır kökü,
Bedreddin gibi taşır yükü,
yatar Bursa kalesinde.

Türküsü tükenip bitmeden,
cennetini kaybetmeden
yatar Bursa kalesinde.

1947

B I Z

Kulede bir başına oturur
duvarda milyonlarca düğme var
düğmenin birine bastı mıydı
bizlerden biri ya kolunu kaldırır
ya adam öldürür
ya çişini eder.
Tereci tere satar
biz vatan satarız.

Biz kurşuna dizeriz düşünceyi
hiçbir şey düşünmiyeceksin
hattâ hiçbir şey düşünmediğini bile.

Bir ilâcımız var bizim
şırınga ettik mi insana
istediğimizi söyletiriz.
Biz insan eti yeriz
güzel oluyor nohutlu yahnisi.
Ucu kurşunlu kırıbaça pek meraklıyız.
Kapıya şapkanı as
gir içeriye
yat karımızla
biz görünce şapkayı
döner gideriz rahatsız olmayın diye.

Çocuklarımız
kızlarına etiket yapıştırılır
piçhanelerde yetiştirilir.
Yatağa yatmadan
yastığın altına bak

oraya girmiş olabilir bizlerden biri.

Geçenlerde güneş tutuldu ya
bu fesatlığı da biz yaptık
propaganda kuvvetiyle.
En iyisi bizi asmak
bizi kesmek
hapislere atmak bizi
bizi atomlamaktır.

1947

TAHİR'LE ZÜHRE MESELESİ

Tahir olmak da ayıp değil Zühre olmak da
hattâ sevda yüzünden ölmek de ayıp değil,
bütün iş Tahir'le Zühre olabilmekte
yani yürekte.

Meselâ bir barikatta dövüşerek
meselâ kuzey kutbunu keşfe giderken
meselâ denerken damarlarında bir seromu
ölmek ayıp olur mu?

Tahir olmak da ayıp değil Zühre olmak da.
hattâ sevda yüzünden ölmek de ayıp değil.

Seversin dünyayı doludizgin
ama o bunun farkında değildir
ayrılmak istemezsin dünyadan
ama o senden ayrılacak
yani sen elmayı seviyorsun diye
elmanın da seni sevmesi şart mı?
Yani Tahir'i Zühre sevmeseydi artık
yahut hiç sevmeseydi
Tahir ne kaybederdi Tahirliğinden?

Tahir olmak da ayıp değil Zühre olmak da
hattâ sevda yüzünden ölmek de ayıp de ayıp değil.

1947

N Ā L E T L E M E

Telgrafın tellerinde serçeler
telgraftan habersiz biçareler
bakar kör ettiniz milletimi
yağlı organlara gelesiceler.

1947

K A L I R D I

Kabristan ölüyle dolu
kadeh rakıyla.
"Biz de doluyuz" derler,
bes doludurlar
ağızlarına kadar
lâkırdıyla.

1947

K E L Â M

Boşlukta ç ürür kelâm
topraktan gelmemişse
toprağa dalmamışsa
kökünü salmamışsa.

1947

A Y D A N D Ü Ş E N T A V U Ş A N

Ay doğdu içinde tavuşanıyla
ben birşey düşündüm yüreğimin kanıyla
terini sildi o şey ceketinin yeniyle
doldu avuçlarıma yüreğimin kanı
o şey tepeden tırnağa süzdü beni
bastı gaza aldı virajı debriyajdayken
ezip geçti aydan asfalta düşen tavuşanı.

1947

R Ü B A İ

Sevdiğin müddetçe
ve sevebildiğin kadar,
sevdiğine herşeyini verdiğin müddetçe
ve verebildiğin kadar gençsin.

1947

R Ü B A İ

Osmanlıların en usta şairi Yahya Kemal gelir aklıma:
bir camekânda şişman ve muhtarip görürüm onu.
Ve her nedense birdenbire halırlarım:
Yunan dağlarında ölen topal Bayron'u.

1947

U L U D A Ğ' A D A İ R

Yedi yıldır Uludağ'la gözgöze bakışıp dururuz.
Ne o kımıldanır yerinden,
ne de ben,
lâkin birbirimizi yakından tanırız.
Gerçekten yaşıyan herşey gibi gülmesini ve kızmasını bilir.
Bazan,
hele kışın, hele geceleri,
hele rüzgâr kıbleden estiği zaman,
karlı senaberlikleri, yaylaları, donmuş gölleriyle
uykusunun içinde şöyle bir kıpırdanır
ve orda en yukarda, en tepede oturan keşiş,
uzun sakalı darmadağın
ve etekleri savrularak,
rüzgârın önünde haykıra haykıra iner ovaya...
Sonra, bazan,
hele Mayısta, şafak vakitleri,
masmavi, uçsuz bucaksız, koskocaman,
hür ve bahriyar
yepyeni bir dünya gibi yükselir.
Sonra bazan, gün olur,
gazoz şişelerindeki resimlerine benzer.
Ve ben anlarım ki, göremediğim otelinde
kayakçı bayanlar kanyak içerek
kayakçı baylarla dalga geçmekteler.
Ve gün olur,
şalvarı sarı pırpıt bezinden, kara kaşlı dağlılarından biri

mukaddes mülkiyetin mihrabında kesip komşusunu
misafir gelir bize,
71' inci koğuşta on beş sene yatmaya.

1947

B İ R H A S E T Ç İ A D A M

Ne hasetçi adamsın;
açmış kanatlarını gider,
uçan kuş kıskanılır mı?

Gözünü hırs bürümüş demek;
rüzgârlığa heveslenmek neyse ne,
fakat su olmayı istemek?

ne hasetçi adamsın,
şairlik yetmez mi ki,
buğday olaydım, dersin?

1947

K E D E R

Olamadığım yerlerde olabilmenin hasreti midir
bende bu keder?

Bu güneşli kış günlerinde:

meselâ İstanbul'da köprünün üzerinde,
meselâ Adanada arasında

ırgatların,

meselâ Yunan dağlarında, meselâ Çinde,
meselâ, beni artık sevmeyenin baş ucunda.

Yoksa, bir oyun mu bu karaciğerim?

Yoksa, bir rüya mı düşürdü bu hale beni
yoksa yalnızlık yine çullandı da üstüme,
yoksa, elliye dayadık da merdiveni ondan mı?

Bende bu keder,

bende bu kederin ikinci faslı

ayaklarının ucuna basıp

geldiği gibi gider

yeter ki bitireyim bu yazıyı,

yahut uykum biraz düzelsin

yeter ki bir mektup gelsin,

yahut radyoda bir haber...

1947

HATUNUMUN GÖZLERİ ELÂDİR DA...

Hatunumun gözleri elâdır da
içinde hâreler var yeşil yeşil:
altın varak üstüne yeşil yeşil meneviş.
Kardeşlerim, bu ne biçim iş,
şu dokuz yıldır eli elime değmeden,
ben burda ihtiyarladım,
o orada.

Kalın, beyaz boynu kırışan kızım,
imkânsızdır ihtiyarlamamız bizim,
etin gevşemesine bir başka tâbir gerek,
zirâ ki ihtiyarlamak:
kendinden başka hiç kimseyi sevmemek demek.

1947

Y U M D U M G Ö Z L E R İ M İ

Yumdum gözlerimi:
karanlıkta sen varsın,
karanlıkta sırtüstü yatıyorsun,
karanlıkta bir altın üçgendir alnın ve bileklerin.

Yumulu gözkapaklarımın içindesin sevdiceğim,
yumulu gözkapaklarımın içinde şarkılar.
Şimdi orda herşey seninle başlıyor,
Şimdi orda hiçbir şey yok senden önceme ait
ve sana ait olmayan.

1947

A Ğ L A M A K M E S E L E S İ

Nasıl etmeli de ağılabilmeli
farkına bile varmadan?
Nasıl etmeli de ağılabilmeli,
ayıpsız,
Âşikâre,
yağmur misali?

Neylersin alışkanlık,
için kan ağlarken yüzün güler,
dikilitaş gibi dinelirsin yine.
Yavrum, erişmek ne müşkülmüş meğer
anneler gibi ağlamanın yigütlüğüne?

1947

Y A Ş A M A Y A D A İ R

1

Yaşamak şakaya gelmez,
büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
bir sincap gibi meselâ,
yani, yaşamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
yani, bütün işin gücün yaşamak olacak.

Yaşamayı ciddiye alacaksın,
hem de o derecede, öylesine ki,
meselâ, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlüklerin, beyaz gömleğinle bir laboratuvar
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel, en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde.
Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
yetmişinde bile, meselâ, zeytin dikeceksin,
hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
ölmekten korktuğun halde, ölüme inanmadığın için,
yaşamak, yani ağır bastığından.

1948

Y A Ş A M A Y A D A İ R

2

Diyelim ki hastayız
hem de ağır
hem de ameliyatlık,
yani beyaz masadan
kalkmamak ihtimali de var.
Duymamak mümkün değilse de biraz erken gitmenin kederini
biz yine de güleceğiz anlatılan bektaşi fıkrasına,
Hava yağmurlu mu? diye bakacağız pencereden,
yahut ta yine sabırsızlıkla bekliyeceğiz
ajans haberlerini...
Diyelim ki dövüşe ölmeğe değer bir şeyler için,
Diyelim ki cephedeyiz,
Orda daha ilk hücumda, daha o gün
yüzü koyun kapaklanıp ölmek te mümkün.
Acı hınçla bileceğiz bunu,
ama yine de çıldırasıye merak edeceğiz
belki yıllarca sürecektir olan savaşın sonunu...
Diyelim ki hapisteyiz,
yaşımız da elliye yakın,
daha da on sekiz sene olsun açılmasına demir kapının.
Yine de dışarıyla beraber yaşayacağız,
insanları, hayvanları, kavgası ve rüzgârıyla
yani duvarın arkasındaki dışarıyla....
Yani nasıl, nerede olursak olalım
hiç ölünmiyecekmiş gibi yaşanacak.....

1948

Y A Ş A M A Y A D A İ R

3

Bu dünya soğuyacak,
yıldızların arasında bir yıldız
hem de en ufaklarından,
mavi kadifede bir yıldız zerresi yani
yani bir koskocaman dünyamız.

Bu dünya soğuyacak günün birinde,
hattâ bir buz yığını
yahut ölü bir bulut gibi de değil,
boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
zifiri karanlıkta ucsuz bucaksız...

Şimdiden çekilecek acısı bunun,
duyulacak mahzunluğu şimdiden,
böylesine sevilecek bu dünya
Y a ş a d ı m diyebilmek için...

1948

İŞTE BÖYLE LÂZ İSMAİL

İlerliyen aydınlığın içindeyim

Ellerim iştahlı, dünya güzel.

Gözlerim doyamıyor ağaçlara

Ağaçlar öyle ümitli, öyle yeşil.

Güneşli bir yol gidiyor dutlukların arkasından

Mapusane revirinde penceredeyim.

Duymuyorum ilâçların kokusunu,

Bir yerlerde karanfiller açmış olacak.

İşte böyle Lâz İsmail,

mesele esir düşmekte değil,

teslim olmamakta bütün mesele!

Bursa cezaevi, 1948

Ağaçlar ovada son bir gayretle pırıldamakta

pul pul altın

bakır

tunç ve tahta.

Öküzlerin ayakları yaş toprağa gömülüyor yumuşacık.

Dağlar dumana batık

kurşunî

sırılsıklam.

Tamam

son bahar belki bugün bitti artık.

Yaban kazları hızla gelip geçti demin,

her hal İznik gölüne gidiyorlar.

Havada serin,

havada is kokusu gibi bir şey,

havada kar kokusu var.

Şimdi dışarda olmak,
dört nala sürmek dağlara doğru atı.
" — Ata binmesini bilmezsin."
diyeceksin,
şakayı bırak ve kıskanma,
yeni bir huy edindim hapiste:
seni sevdiğim kadar değilse de
hemen hemen ona yakın
seviyorum tabiatı
ve ikiniz de uzaksınız...

1948

Y I R M İ N C İ Y Ü Z Y İ L Ü S T Ü N E

- Uyumak şimdi,
 uyanmak yüzyıl sonra, sevgilim..
– Hayır, kendi yüzyılım beni korkutmuyor,
 ben kaçak değilim.

Yüzyılım sefil,
 yüzkızartıcı,
yüzyılım cesur,
 büyük
 ve kahraman.

Dünyaya erken geldim diye kahretmedim hiçbir zaman.
Ben yirminci yüzyılıyım,
bununla övünüyorum.

Bana yeter
yirminci yüzyılda olduğum safta olmak,
 bizim tarafta olmak,

döğüşmek yeni bir âlem için...

- Yüzyıl sonra sevgilim..
– Hayır herşeye rağmen, daha evvel.

Ve ölen, ve doğan
ve son günleri güzel gelecek olan yirminci yüzyılım,
(benim şafak çığılıklarıyla sabaha eren müthiş gecem),
senin gözlerin gibi, Hatçem
 güneşli olacaktır...

1948

A Ş I

Tarla hazırdı:

koyu esmer eti anadan doğma çırılçıplak

tarla hazırdı:

şişkin ıslak dudaklarını açmıştı yarı yarıya

uzun sürmedi bekleyiş,

sabah aydınlığında canlı küçük kurtlar gibi yukardan saçılıp aktı
tohum.

Hazla ürperdi toprak,

içine çekti akanı

açılıp kapanarak

açılıp kapanarak

Sonra da mahmur

bir kat daha güzel

terli ve kabarık

gerindi.

Ben ölümden kuvvetliyim, diyebilirdi.

Gebeydi artık.

Arılar fırladı güneşe doğru.

En önde kızoğlankız, yeni beyarı.

Nazlı bir vızıltı halinde zar gibi ince şeffaf kanatları.

Beli koptu kopacak,

ve altın tüylü süzme karnında üç kızıl kuşak.

Yetişip önledi onu erkeklerin en kuvvetlisi,

ve yukarda boşlukta güneşe yakın,

dikenli incecik bacaklar karıştı birbirine.

Bir saniye sürdü aşı,

silkinip kurtuldu dişi,

ve düştü erkek

içinden kopan etleriyle

en yukardan toprağa.

Odalarının penceresi ormana açık
ağır yaz bulutlarının altında orman
bir yumurtalık gibi koyu nemli ve ılık.
Erkeğin yüzünde aşağıdan

kadının gözlerinden vuran ışık.

Ormanın üstüne yağmur boşandı ansızın.
Yeşil elâ gözlerini yumdu kadın.
Yarı-açık ağızda ıslak dişleri berrak duru
ve içinde taa yüreğinin kökünde sıcak sıcak duryu yağmuru.

Atan bir damar gibi akıyor nehir
acı yemişleri ve dikenli dallarıyla duruyor ağaç
duruyor kıraç ve yabanî.

Güneşte bir şarkı gibi parladı balta
kesildi ağacın gövdesi orta yerinden.
İhtiyardı, esmerdi, ıslaktı makta,

kanıyacaktı da âdeta...

Aşı bıçağıyla açıldı yarık.
Sokuldu ucu kalemin.
Bu kesik

bu yabanî gövdede müjdesi vardı artık:

dikensiz dalları

ince kabuklu tatlı yemişleri

ve geniş yapraklarıyla

yepyeni bir âlemin.

1948

P A Z A R

Bugün pazar,
bugün beni ilk defa güneşe çıkardılar
ve ben ömrümde ilk defa,
gökyüzünün bu kadar benden uzak
bu kadar geniş
bu kadar mavi olduğuna şaşarak
kımıldanmadan durdum,
sonra saygıyla toprağa oturdum,
dayadım sırtımı duvara.

Bu anda ne düşmek dalgalara,
bu anda ne hürriyet, ne karım,
toprak, ben ve güneş,
bahtiyarım.

1948

M E Ş G A L E

Öküzlerimizin boynuzlarında aydınlanırken ortalık
toprağı sürüyorum sabırlı bir kibirle
çıplak ayaklarımda toprak nemli ve ılık.

Pazılarımda pırıltılar,
demir dövüyorum öğleye kadar,
kırmızıya boyanıyor karanlık.

Yapraklarında yeşilin en güzeli,
zeytin devşiriyorum ikindi sıcaklığında
üstüm, başım, yüzüm, gözüm ışık.

Her akşam mutlaka misafirim var
kapım bütün türküllere
alabildiğine açık.

Geceleyin suya dizboyu girip
çekiyorum denizden ağları
yıldızlarla balıklar karmakarışık.

Benden sorulur oldu
dünyanın hali artık
İnsan ve toprak,
karanlık ve aydınlık.

Anladın ya işim başımdan aşkın,
beni lâfa tutma gülüm,
ben sana âşık olmakla meşgulüm.

1948

Altı kadın vardı demir kapının önünde,
beşi toprağa oturmuş, ayakta biri;

sekiz çocuk vardı demir kapının önünde,
besbelli, henüz öğrenmemişler gülümsemeyi.

Altı kadın vardı demir kapının önünde,
ayakları sabırlı, ellerinde keder;

sekiz çocuk vardı demir kapının önünde,
cin gibi bakıyor kundaktakiler.

Altı kadın vardı demir kapının önünde,
sımsıkı gizlemişler saçlarını;

sekiz çocuk vardı demir kapının önünde,
biri kavuşturmuş avuçlarını.

Bir jandarma vardı demir kapının önünde,
ne dost, ne düşman; nöbet uzun, hava sıcak.

Bir beygir vardı demir kapının önünde,
nerdeyse ağlıyacak.

Bir köpek vardı demir kapının önünde,
burnu kara, tüyü sarı;

Kamış sepetlerde yeşil biber vardı,
torbalarda kömür, heybelerde soğan sarmısak.

Altı kadın vardı demir kapının önünde,
ve demir kapının ardında beş yüz erkek vardı, efendim,

altı kadından biri sen değildin ama,
beş yüz erkekten biri bendim...

Bursa hapisanesi 1948

İbrahim Balabanın "Hapisane Kapısı" tablosu üstüne
söylenmiştir.

R Ü Y A

Dün gece rüyama girdin:
dizimin dibinde oturuyormuşsun.
Başını kaldırdın, kocaman sarı gözlerini bana çevirdin,
ıslak dudakların kapanıp açılıyor
sesini duymuyorum ama.
Gecenin içinde bir yerlerde
aydınlık bir haber gibi saat çalıyor.
Havada başsızlığın ve sonsuzluğun fısıltısı.
Kırmızı kafesinde kanaryamın, "Mamo"nun türküsü,
sürülmüş bir tarlada toprağı itip
yükselen tohumların sesi
ve bir kalabalığın haklı ve muzaffer uğultusu
geliyor kulağıma.
Senin sıcak dudakların hep böyle açılıp kapanıyor
sesini duymuyorum ama...
Kahrederek uyandım,
kitabın üstünde uyuya kalmışım meğer.
Düşünüyorum:
yoksa senin sesin miydi bütün o sesler?

1948

BİR KÖMÜR ŞİLEBİYLE
YAPILIYOR YOLCULUK

Bir kömür şilebiyle yapılıyor yolculuk,
rıhtımlarında dövüşülmedik liman mı
türküsü söylenmedik keder mi kaldı?
Her sabah karşıda görünen ufuk
her akşam bırakılmadı mı arkada?
Denizlere sürünerek yıldızlar mı gelip geçmedi,
ve her seher vakti
akar suyun üstünden
şarkı vurmuyor mu büyük hasretin,
gidişmiyor mu,
gidilmiyor mu?

1948

ANGINA PEKTORIS

Yarısı burdaysa kalbimin
yarısı Çndedir, doktor,
Sarınehre doğru akan
ordunun içindedir.
Sonra her şafak vakti, doktor,
her şafak vakti kalbim
Yunanistanda kurşuna diziliyor.
Sonra bizim burada,
mahkûmlar uykuya varıp, revirden el ayak çekilince,
kalbim Çamlıcada bir harap konaktadır,
her gece, doktor.
Sonra şu on yıldan bu yana
benim fakir milletime ikram edebildiğim
bir tek elmam var elimde, doktor,
bir kırmızı elma:
kalbim.
Ne arterio-skleroz, ne nikotin, ne hapis,
işte bu yüzden, doktorcuğum, bu yüzden,
bende bu angina pektoris.
Bakıyorum geceye demirlerden,
ve iman tahtamın üstündeki baskıya rağmen
kalbim en uzak yıldızla birlikte çarpıyor.

1948

Siz, aydınlıkta öyle kımıldanmadan durun.
güneş duradursun yeşil entarenizde,
yaram birden bire açıldı
kan gövdeyi götürüyor bendenizde...

Bursa 1948

Ardsız arasız işliyor kafam
ardsız arasız yaratıyor sizi
ve ben dokunmıyan ellerimle giydiriyorum
çıplak beyazlığınıza yeşil entarinizi.

Bursa 1948

B E N B E N İ B İ R D A H A E L E
G E Ç İ R S E M

Ben beni bir daha ele geçirsem
— abıhayat içersem demiyorum —
kapılar açılrsa bir daha,
ben bu haneye bir daha girsem
yaşardım yine böyle kanrevan içinde
yine böyle aşk ile sersem
ben beni bir daha ele geçirsem.

1949

ÇİN HALK ORDULARI
BİR GÜN BENİ DE KURTARDI

Hapisliğimin on ikinci yılındaydım,
üç aydanberi de
canlı cenaze halindeydim.
Cenaze olan ben
serilmiş yatıyordu,
Canlı olan ben
ona ibretle bakıyordu,
başka bir şey de gelmiyordu elinden.
Cenaze yiyordu kendi kendini,
yapyalnızdı bütün cenazeler gibi de...
İhtiyar bir kadın gelip durdu kapıda:
annem.
Ana oğul cenazeyi kaldırdık,
ben ayaklarından tuttum, o başucundan,
ağır, ağır indirdik
attık Yantsi nehrine.
Kuzeyden akıyordu ıslıl ıslıl ordular.

1949

DÜNYANIN EN TUHAF MAHLÜKÜ

Akrep gibisin kardeşim,
korkak bir karanlık içindesin akrep gibi...
Serçe gibisin kardeşim,
serçenin tetâşî içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
midye gibi kapalı, rahat
ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun kardeşim,
Bir değil
beş değil

milyonlarcasın maalesef.

Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırıncâ sopasını
sürüye katılıverirsin
ve âdeta mağrur koşarsın salhaneye.
Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani,
hani şu derya içinde olup,
deryayı bilmiyen balıktan da tuhaf.

Ve bu dünyada, bu zulüm
senin sayende.

Ve açsak, yorgunsak, alkan içindeysek
ve hâlâ şarabımızı vermek için
üzüm gibi eziliyorsak,
kabahat senin

demeğe de dilim varmıyor ama,
kabahatin çoğu senin, canım kardeşim!

1949

ELLERİNİZ VE YALANA DAİR

Bütün taşlar gibi vekarlı,
hariste söylenen bütün türküler gibi kederli,
bütün yük hayvanları gibi battal, ağır
ve aç çocukların dargın yüzlerine benzleyen elleriniz.
Arılar gibi hünerli, hafif,
sütlü memeler gibi yüklü,
tabiat gibi cesur
ve dost yumuşaklıklarını haşın derilerinin altında gizliyen
elleriniz.

Bu dünya öküzün boynuzunda değil,
bu dünya ellerinizin üstünde duruyor.
İnsanlar, ah benim insanlarım,
yalanla besliyorlar sizi.
Halbuki açsınız,
etle, ekmekle beslenmeğe muhtaçsınız.
Ve beyaz bir sofrada bir kere bile yemek yemeden
doyasıya,
göçüp gidersiniz bu her dalı yemiş dolu dünyadan.
İnsanlarım, ah benim insanlarım,
hele Asyadakiler, Afrikadakiler,
yakın Doğu, Orta Doğu, Pasifik adaları
ve benim memleketlilerim;
yani bütün insanların yüzde yetmişinden çoğu,
elleriniz gibi ihtiyar ve dalgınsınız,
elleriniz gibi meraklı, hayran ve gençsiniz.
İnsanlarım, ah benim insanlarım,
Avrupalım, Amerikalım benim,
uyanık, atak ve unutkanların ellerin gibi,
ellerin gibi tez kandırılır,
kolay aldatılırsın...

İnsanlarım, ah benim insanlarım,
antenler yalan söylüyorsa,
yalan söylüyorsa rotatifler,
kitaplar yalan söylüyorlarsa,
duvarda afiş, sütûnda ilân yalan söylüyorsa,
beyaz perdede yalan söylüyorsa çıplak baldırları kızların,
dua yalan söylüyorsa,
ninni yalan söylüyorsa,
rüya yalan söylüyorsa
meyhanede keman çalan yalan söylüyorsa
yalan söylüyorsa umutsuz günlerin gecelerinde ay ışığı,
ses yalan söylüyorsa,
söz yalan söylüyorsa,
ellerinizden başka her şey
herkes yalan söylüyorsa,
elleriniz balçık gibi itaatli,
elleriniz karanlık gibi kör,
elleriniz çoban köpekleri gibi aptal olsun,
elleriniz isyan etmesin diyedir.
Ve zaten bu kadar az misafir kaldığımız
bu ölümlü, bu yaşanası dünyada
bu bezirgân saltanatı bu zulüm bitmesin diyedir.

1949

N İ N N İ

Ruhum
gözlerini yumuşacık yum
ve gömülür gibi suya
çıplak ve beyaz giriver uykuya
rüyaların en güzeli bekliyor seni

ninni...

Ruhum
gözlerini yumuşacık yum,
kucağımdaymışın gibi bırak kendini
ninni,

uykunda unutma beni
ninni...

Gözlerini yumuşacık yum
yeşil elâ gözlerini
ninni ruhum

ninni.

sen yukarda
yemişli dalların içindesin,
yeşil gözlerin güneş dolu,
dudakların bala bulanmış
ben ağacın dibindeyim,
bir ayağım çukurda...
Ben senden çok önce gideceğim,
sen bensiz kalacaksın ihtiyarlığında...

1949

S E N

1

Sen esirliđim ve hürriyetimsin,
çıplak bir yaz gecesi gibi yanan etimsin,
sen memleketimsin,
sen elâ gözlerinde yeşil hareler,
sen büyük, güzel ve muzaffer
ve ulaşıldıkça ulaşılmaz olan hasretimsin.....

G Ü Z

2

Günler git gide kısalıyor,
yağmurlar başlamak üzre.
Kapım ardına kadar açık bekledi seni.
Niye böyle geç kaldın?
Soframda yeşil biber, tuz, ekmek.
Testimde sana sakladığım şarabı
İçtim yarıya kadar bir başıma
seni bekliyerek.
Niye böyle geç kaldın?
Fakat işte ballı meyveler
dallarında olgun, derin duruyor.
Koparılmadan düşeceklerdi toprağa
biraz daha gecikseydin eğer...

Y İ N E S A N A D A İ R

Sende, ben, kutba giden bir geminin sergüzeştini,
sende, ben kumarbaz mâcerasını keşiflerin,
sende, uzaklığı,
sende, ben, imkânsızlığı seviyorum.
Güneşli bir ormana dalar gibi dalmak gözlerine
ve kan ter içinde, aç ve öfkeli
ve bir avcı iştihasıyla etini dişlemek senin.
Sende ben, imkânsızlığı seviyorum.
fakat aslâ umutsuzluğu değil.

1949

K O R K U

Bize türkülerimizi söyletmiyorlar Robson
inci dişli zenci kardeşim
Kartal kanatlı kanaryam

Türkülerimizi söyletmiyorlar bize.

Korkuyorlar Robson

Şafaktan korkuyorlar,

Görmekten, duymaktan, dokunmaktan korkuyorlar.

Yağmurda çıırçıplak yıkanır gibi ağlamaktan,

sımsıkı bir ayvayı dişler gibi gülmekten korkuyorlar.

Sevmekten korkuyorlar, bizim Ferhad gibi sevmekten
(Sizin de bir Ferhadınız vardır, elbet Robson, adı ne?)

Tohumdan ve topraktan korkuyorlar,

akan sudan ve hatırlamaktan korkuyorlar.

Ne iskonto, ne komisyon, ne vâde isteyen bir dost eli
sıcak bir kuş gibi gelip konmamış ki avuçlarının içine.

Ümitten korkuyorlar Robson, ümitten korkuyorlar, ümitten.

Korkuyorlar kartal kanatlı kanaryam

Türkülerimizden korkuyorlar.

1949

K A L E K A P I S I N D A N Ç I K A R K E N

Bir akşam üstü
kale kapısından çıkarken ölümle buluşmak üzere
son defa dönüp baktığımızda şehre,
sevgilim şu sözleri söyleyebileceğiz:
"— Pek de öyle güldürmedinse de yüzümüzü,
çalıştık gücümüzün yettiği kadar
seni bahtiyar
kılalım diye.
Devam ediyor bahtiyarlığa doğru gidişin,
devam ediyor hayat...
İçimiz rahat,
gönlümüzde, hakedilmiş ekmeğine doymuşluk,
gönlümüzde ışığından ayrılmanın kederi,
işte geldik gidiyoruz
şen olasin Halep şehri..."

18 Ekim, 1949

H A P İ S T E Y A T A C A K O L A N A B A Z I Ö Ğ Ü T L E R

Dünyadan, memleketinden, insandan
umudun kesik değil diye
ipe çekilmeyip te
atılırsan içeriye,
yatarsan on yıl, on beş yıl
daha da yatacağından başka,
"Sallansaydım ipin ucunda
bir bayrak gibi keşke"
demiyeceksin,
yaşamakta ayak direyeceksin.
Belki bahtiyarlık değildir artık,
boynunun borcudur fakat,
düşmana inat,
bir gün fazla yaşamak.

İçerde bir tarafınla yapıalnız kalabilirsin,
kuyunun dibindeki taş gibi.
Fakat öbür tarafın
dünyanın kalabalığına
öylesine karışmalı ki,
sen ürpermelisin içerde,
dışarda kırk günlük yerde yaprak kıpırdasa.
İçerde mektup beklemek,
yanık türküler söylemek bir de,
bir de gözünü tavana dikip sabahlamak
tatlıdır ama tehlikelidir.
Tıraştan tıraşa yüzüne bak,
unut yaşını,
koru kendini bitten,

bir de bahar akşamlarından:
bir de ekmeği
son lokmasına dek yemeği,
bir de ağız dolusu gülmeyi unutma hiçbir zaman.
Bir de kimbilir,
sevdiğin kadın seni sevmez olur,
ufak bir iş, deme,
yemyeşil bir dal kırılmış gibi gelir,
içerdeki adama.

İçerde gülü, bahçeyi düşünmek fena,
dağları, deryaları düşünmek iyi.
Durup dinlenmeden okumayı yazmayı,
bir de dokumacılığı tavsiye ederim sana,
bir de ayna dökmeyi.
Yani içerde on yıl, on beş yıl,
daha da fazlası hâttâ
geçirilmez değil,
geçirilir,
kararmasın yeter ki
sol memenin altındaki cevahir!

Mayıs, 1949

HOŞ GELDİN

Hoş geldin, kadınıim benim, hoş geldin
Yorulmuşundur.
nasıl etsem de yıkasam ayacıklarını,
ne gül suyum, ne gümüş leğenim var.
Susamışındır,
buzlu şerbetim yok ki, ikram edeyim.
Acıkmışındır,
sana beyaz keten örtülü sofralar kuramam
memleket gibi esir ve yoksuldur odam.

Hoş geldin, kadınıim benim, hoş geldin!
Ayağını bastın odama
kırk yıllık beton çayır çimen şimdi.
Güldün,
güller açıldı penceremin demirlerinde.
Ağladın,
avuçlarıma döküldü inciler;
gönlüm gibi zengin
hürriyet gibi aydınlık oldu odam,
Hoş geldin kadınıim benim, hoş geldin.

1950

BİR AÇLIK GREVİNİN BEŞİNCİ GÜNÜNDE

Kardeşlerim,
size söylemek istediklerimi
doğru dürüst söyleyemiyorsam eğer
kusura bakmayın,
Sarhoşum, başım dönüyor biraz,
rakıdan değil,
açlıktan hafif tertip.

Kardeşlerim,
Avrupalım, Asyalım, Amerikalım,
ben bu mayıs ayında
ne hapisteyim, ne açlık grevinde,
yatıyorum çimenin üstünde geceleyin,
gözleriniz yıldızlar gibi başucumda
ve elleriniz bir tek el gibi avucumda
anamın eli gibi,
yârimin eli gibi,
hayatın eli gibi,

Kardeşlerim,
Sizler zaten hiçbir zaman
terketmediniz beni.
Terketmediniz, ne beni, ne memleketimi, ne de
milletimi.

Beni ve bizimkileri seviyorsunuz biliyorum
sizi ve sizinkileri sevdiğim gibi.
Ve bundan ötürü
size teşekkür ediyorum kardeşlerim
teşekkür ediyorum.
Kardeşlerim,

ölmeğe niyetim yok.

Öldürülürsem,

biliyorum,

yine de yaşamakta devam edeceğim
yanı başınızda.

Aragonun mısrağında olacağım

— gelecek güzel günleri anlatan her mısrağında —
ve beyaz güvercininde Picasso'nun
ve Robenson'un türkülerinde...

Ve hepsinden daha güzel,

hepsinden daha üstün,

bir yoldaşın muzaffer gülüşünde olacağım

Marsilya limanında grev günü!

Kardeşlerim,

Gerçekten bahsetmemi istiyorsanız yine

öyle mesut, öyle mesudum ki ben

alabildiğinel!

1950

* * *

Hapislerde geçen 13 sene arkamda
önümde daha 17 yıl,
bir bayrak dalgalanır kafamda —
kan gibi kızıl.

Bir kadın severim —
süt gibi beyaz,
bir türkü söylerim
— bütün türkülerden umutlu.
Türkümde sevinci, kederi, zaferi insanların
ve avucumda, kadınının elime dokunamıyan eli.

1950

H A P İ S T E N Ç I K T I K T A N S O N R A

1 — U y a n ı ş

Uyandın.

Nerdesin?

Evinde.

Alışamadın hâlâ

uyanır — uyanmaz
evinde olmaya.

On üç yıl hapiste kalmanın

sersemliklerinden biri de bu.

Yanında yatan kim?

Yalnızlık değil, karın.

Uyuyor melekler gibi mışıl mışıl.

Yaraştı hatuna gebelik.

Saat kaç?

Sekiz.

Demek akşama kadar emniyettesiniz.

Çünkü teamüldendir

polis ev basmaz güpegündüz.

2 — A k ş a m g e z i n t i s i

Hapisten çıkmışın,

çıkar çıkmaz da

gebe koymuşun karını,

takmışın koluna

geziyorsun akşamüstü mahallede.

Karnı burnunda hatunun.

Nazlı nazlı taşıyor mukaddes yükünü.

sen saygılı ve kibirlisin.

Hava serin.

ve eli kolu bağı bir hüzün.
Karını arkadan itip yere yuvarlamışlar da
düşürmüş gibi çocuğunu,
yahut yine hapisteymişin de
karakolda yine dövdürölüyormuş gibi
köylü candarmalara köylüler.
Ansızın bastırdı gece.
Bitti akşam gezintisi.
Bir polis jipi saptı sizin sokağa,
karın fısıldadı:
— Bizim eve mi?

3 — G e c e n i n s a a t b i r i

Masanın örtüsü mavi basma,
üstünde yalansız, güler yüzlü, cesur,
kitaplarımız durur.
Esirlikten dönmüşüm, anacığım,
kendi memleketimde düşman kalesinden.
Gecenin saat biri,
lâmbayı söndürmedik.
Yanımda karım yatar:
Karım beş aylık gebeliğinde,
etim etine değende,
elimi karnına koyanda
bebek kıpır kıpır kıpırdar.
Dalda yaprak,
suda balık,
rahimde insan yavrusu,
yavrum.
Yavrumun pembe yünden zıbını,
anası ördü.
Bedeni benim karışımla bir karış,
kolları şukadarcık.
Yavrum,
Kız olursa tepeden tırnağa anasına benzesin
istiyorum,
oğlan olursa, boyu posu bana.

Kız olursa elâ elâ baksın,
oğlan olursa maviş maviş.

Yavrum.

Kız olsun, oğlan olsun,
kaç yaşında olursa olsun,
yavrum düşmesin istiyorum hapislere
güzelden, haklıdan, barıştan yana diye.
Fakat malûm,
kızım yahut oğlum,
gecikirse suların ışıması
dövüşeceksin

ve hattâ...

Yani haylıca müşkül bir zanaatmış bizde bugün
babalık zanaatı da.

Gecenin saat biri.

Lâmbayı söndürmedik.

Belki yarım saat sonra, belki sabaha karşı
gene basılabilir evim,
beni alıp götürürler

kitaplarımızla beraber.

Yanımda birinci şubeninkiler

dönüp bakarım:

durur kapıda karım

eşiğin üzerinde,

uçar entarisi sabah rüzgârında.

yüklü ağır karnında

bebek kıpır kıpır kıpırdar.

4 — D o ğ u m

Anası bir oğlancık doğurdu bana;
kaşsız, sarı bir oğlan,
masmavi kundağında yatan
bir nur topu, üç kilo ağırlığında.

Benim oğlan

dünyaya geldiği zaman,
çocuklar doğdu Korede,

sarı ay çiçeğine benziyorlardı.
Makartır kesti onları,
gittiler ana sütüne bile doyamadan.
Benim oğlan
 dünyaya geldiği zaman,
çocuklar doğdu Yunan zindanlarında,
babaları kurşuna dizilmiş.
Bu dünyada ilk görülecek şey diye
 demir parmaklığı gördüler.
Benim oğlan
 dünyaya geldiği zaman
çocuklar doğdu Anadoluda,
mavi gözlü, kara gözlü, elâ gözlü bebeklerdi.
Bitlendiler doğar doğmaz,
kim bilir kaçı sağ kalır mucize kabilinden,
Benim oğlan
 benim yaşıma bastığı zaman,
ben bu dünyada olmıyacağım,
ama harikulâde bir beşik olacak dünya,
siyah,
 beyaz,
 sarı
bütün çocukları
 sallıyan
mavi atlas döşekli bir beşik.

1950

M Ü N E V V E R İ N D O Ğ U M G Ü N Ü

Yapraklara, dallara, yeşillere, allara,
nice nice yıllara gülüm, nice nice yıllara.
Yaprak dala, al yeşile yaraşır,
gayrı bundan böyle vermem seni ellere...

12.2.50

* * *

Sen tarlasın
ben traktör.
sen kâğıtsın,
ben — yazı makinası;
karım, oğlumun anası,
sen türküsün,
ben — cura.
Ben nemli ılık bir lodos gecesi
sen rıhtımda dolaşan kadınsın,
bakıyorsun karşıki ışıklara.
Ben suyum,
sen — içensin.
Ben yoldan geçenim
sen bana el etmek için
pencereni açansın.
Sen Çinsin
ben — Mao Tse Tun'un ordusu.
Sen Filipinli bir kız çocuğusun 14 yaşında
ben kurtarıyorum seni
bir amerikan deniz erinin elinden.
Sen bir köysün
Anadoluda bir dağ başında,
Sen şehrimsin
en güzel ve en acılı.
Sen bir imdat ığılığısın, yani memleketimsin,
Sana doğru koşan adımlar — benim.

1951

EN M Ü H İ M M E S E L E

Toprak doyurası gözleri doymuyor
çok çok para kazanmak istiyorlar;
öldürmemiz, ölmemiz lâzımgeliyor
çok çok para kazanmaları için.

Elbet te aşikâre söylemiyorlar bunu:
renk renk fener asmışlar kuru dallara,
yalanları salmışlar yollara,
• hepsinin de kuyruğu telli pullu.

Davullar dövülüyor pazar yerinde
çadırlarda kaplan adam, deniz kızı, kesik baş,
pembe donlu cambazlar tellerin üzerinde
hepsinin de yüzü gözü boyalı.

Aldanıp aldanmamak,
İşte mesele.
Aldanmazsak: varız!
Aldanırsak: yok!

1951

B İ R H A Z İ N H Ü R R İ Y E T

Satarsın gözlerinin dikkatini, ellerinin nurunu,
bir lokma bile tatmadan yoğurursun
bütün nimetlerin hamurunu.

Büyük hürriyetinle çalışırsın el kapısında,
ananı ağlatanı kârun etmek hürriyetiyle,
hürsün!

Sen doğar doğmaz dikilirler tepene,
işler ömrün boyunca durup dinlenmeden yalan
değirmenleri,
büyük hürriyetinle parmağın şakağında düşünürsün
vicdan hürriyetiyle,
hürsün!

Başın enseden kesik gibi düşük,
kolların iki yanda upuzun,
büyük hürriyetinle dolaşıp durursun,
işsiz kalmak hürriyetiyle,
hürsün!

En yakın insanınmış gibi versin memleketini,
günün birinde, meselâ, Amerikaya ciro ederler onu
seni de büyük hürriyetinle beraber,
hava üssü olmak hürriyetiyle,
hürsün!

Yapışır yakana kopası elleri Valstritin,
günün birinde, diyelim ki, Koreye gönderilebilirsin,
büyük hürriyetinle bir çukuru doldurabilirsin,
meçhul asker olmak hürriyetiyle,
hürsün!

Bir âlet, bir sayı, bir vesile gibi değil
insan gibi yaşamalıyız dersin,
büyük hürriyetinle basarlar kelepçeyi,
yakalanmak, hapse girmek, hattâ asılmak hürriyetiyle,
hürsün!

Ne demir, ne tahta, ne tül perde var hayatında,
hürriyeti seçmene lüzum yok
hürsün.

Bu hürriyet hazin şey yıldızların altında.

1951

N O T L A R

"Mevlâna" — Şark'ın büyük şairi Celâleddin Rumi'ye (XIII yüzyıl) müritleri "Mevlâna" (yani "Efendimiz") derlerdi. Nâzım Hikmet bir mevlevî şairi olan dedesinin etkisiyle bu şiiri yazmıştır.

"Ağa Camii" — Istanbuldaki "Ağa Camii" ye yunanlılar işgal günlerinde (1919) yunan bayrağı dikmişlerdi.

"Şair" Aydınlik — 1924—1925 yıllarında Türkiye'de çıkan ilerici bir gazete.

"28 Kânuni Sani" — 28 Ocak 1921 de 15 Türk komünisti Karadeniz'-de öldürülmüştür.

"Siyah gece"

"Beyaz kar"

"Rüzgâr"

"Rüzgâr"

Bu satırları Nâzım Hikmet meşhur Rus şairi Aleksandr Blok'un "12'ler" poeminden almıştır.

"Makinalaşmak" — Nâzım Hikmet ile Türk gazetecisi Hikmet Feridun arasında bu şiir üstüne şöyle bir konuşma olmuştur:

Hikmet Feridun: "...bir yazında: "Kuyruğuma pervane takacağım" diyorsun. Bunu tasrih eder misin?"

Nâzım Hikmet: "Benim idealize ettiğim şey pervanedir. Ben papatyayı değil, pervaneyi anlatıyorum.. Papatya da pervaneye benzer, onun da kanatları vardır, ona ben pervaneyi tercih ederim...

Göğsüme papatya takacağım! diyen şairler olmaktan sonra, ben neden kuyruğuma pervane takmayayım?"

Hikmet Feridun: "Bu papatya ile pervane neyin sembolüdür. İzah eder misin?"

Nâzım Hikmet: "Papatya endüstrinin eli dokunmadığı ham mevadin sembolüdür. Pervane de, sanayiın sembolü... Ve ben, sanayiın yarattığı içtimai hayattaki muayyen bir sınıfın şairiyim.. O zümrenin dertlerini, acılarını, ihtiyaçlarını anlatırım"

"Gövdemdeki Kurt" — Şiiri basına hazırlarken, "İngiliz amelesi"ni "İngiliz işçisi" yapmıştır.

"Gorkideki Beyaz Sütunlu Ev" — Gorki — Moskova'nın yakınında bir köydür. V. I. Lenin orda ölmüştür.

Nâzım Hikmet, şiirlerini basına hazırlarken, dilini yenileştiriyordu. Bu şiirde "asrın" yerine "yüzyılın", "Lâzım gelen" yerine "gereken", "Fırka" yerine "Parti" kullanmış, "zulmette bir ateş gibi gerilen kolu" mısraını — "Karanlıkta ateş bir ok gibi gerilen kolu" yapmıştır.

"Ustamızın Ölümü" — Müellif burada da şiirin dilini yenileştirmiştir ("Seda" yerine "ses", "Aksi seda" yerine "yankı", "Kitlelerin" yerine "yığınların", "asırların" yerine "yüzyılların")

"Veda" — NEP — "yeri ekonomik politika" (novaya ekonomiçes-kaya politika) Nepman — NEP'ten faydalanarak suiistimal eden küçük lüccar. ER-KA-PE — Rusya Komünist Partisi.

"Aydınlık" — Yirmili yıllarda Türkiye'de yayınlanan ilerici bir gazete.

"Ayağa Kalkın Efendiler" — "Koyda Qplak Yıkanan Leylâ'ya" Şair Yahya Kemal'in "Nazar" şiirinden bir mısradır.

"O Duvara Cevap" — Şiirin sonunu Nâzım Hikmet değiştirmiştir. Eski metinlerde şiir şöyle bitiyordu:

"Biz,

adımlarını tarihin akışına uyduran
temelleri çöken emperyalizme vuran,
yarını kuran-
-larız.

O duvar

o duvarınız

vız gelir bize vız!..."

"Hazer Denizi" — "Çort vazmi!" Rusça "Hay allah kahretsin!" mânasınadır. "Özünü" — azerice "Kendini" demektir.

"Arpa Çayının İki Yanı" — "Fahlelerin" — Azerice "İşçilerin" Kentli — köylü; Şuralar İttihadı — Sovyetler Birliği demektir.

"Alarga Gönül" — "Kulak asma Fikretin sözüne" — Ünlü Türk şairi Tevfik Fikret'in "Balıkçılar" şiirindeki şu mısraya isaredir: "Deniz kadın gibidir inanmak olmaz ha!".

"Veda" — Şiirin başlangıcında müellif meşhur Rus şairi Sergey Esenin'in "Do svidaniya drug moy, do svidaniya.

tıy u menya v grudi..."

(Hoşça kal dostum benim, hoşça kal
Sen benim kalbimdesin.)

beytinden faydalanmıştır.

"Cevap Numara Dört" — "Kadrolar" 30'lu yıllarda Türkiye'de çıkan "Kadro" dergisi ve etrafındaki kimseler.

"21 — 1 — 924" — 21 ocak 1924 yılında V. İ. Lenin ölmüştür.

"Hiciv Vâdisinde Bir Tecrübeyi Kalemiye" —

O bir Zatımuhteremin pederi

İkinci Sultan Hamidin

meşhur hırsız seraskeri"

Türk gazetecisi Şevket Süreyya'nın babası Süreyya Paşa, İkinci Sultan Hâmid'in zamanında Yemen'de Serasker, yani asker ve savaş işleri bakanı olmuştur. Nâzım Hikmet'in babası sonraları sinema sahibi olan Süreyya Paşa'nın yanında çalışmıştır.

"Orhan Selim" — Nâzım Hikmet bir aralık (Otuzuncu yıllarda) gazetelerde "Orhan Selim" imzasıyla yazılar, fıkralar yazıyordu.

"Bir Provakatör Üstüne Hiciv Denemeleri" — "Yetimi Safa" — Türk gazetecisi Peyami Safa'dır.

"9 Ekim 1945" — 9 Ekim 1945'te gericiler progresif gazete ve dergileri basmış. İlerici Türk yazarlarının eserlerini meydanlarda yakmışlardır.

"Petrograt 1917" — "Eh, matuşka" — Rusça "Vay, anam" demektir.

İÇİNDEKİLER

ŞİİRLER – 1916–1951

Servilikler.....	6
Biz ve deniz.....	7
Yolcu, yolun Şark'sa.....	8
Mevlâna.....	9
Gölgesi.....	10
Öksüzlük.....	11
Herkes gibi.....	12
Üç ölüm.....	13
Uyan Fatma.....	15
Suları soğuk pınar.....	16
Yaralı hayalet.....	17
Son hırs.....	19
Yağmur.....	20
Kara kuvvet.....	21
Azize.....	22
Ağa camii.....	23
Yol türküsü.....	24
İnebolu.....	25
Mum.....	26
Kırk haramilerin esiri.....	27
Gel ey imanlı gençlik.....	29
Meşin kaplı kitap.....	30
Açların gözbebekleri.....	34
İnkılâbın beşinci senesine.....	37
Komsomol.....	39
Gözlerimiz.....	41
Şair.....	43
Yeni sanat.....	45
Yalnayak.....	47

Heyecanımız.....	51
Onbeşler için.....	52
Lâhutın "Kremlin" ine mukaddeme.....	53
Rodos heykeli.....	54
28 Kânunisani.....	56
1923 Almanya inkilâbını beklerken 1.....	59
1923 Almanya inkilâbını beklerken 2.....	61
Makinalaşmak.....	63
2000 senesinin sanatkârlarına.....	65
Şairin bir dakika tembelliği.....	67
Gündemdeki kurt.....	69
Gorkideki beyaz sütunlu ev.....	71
Ustamızın ölümü ses.....	73
Veda.....	77
Kalbim.....	80
15'lerin kitabesi.....	81
Aydınlık.....	82
Aydınlıkçılar.....	83
Ayağa kalkın efendiler.....	85
Güneşi içenlerin türküsü.....	87
Yanar dağ.....	91
Yangın.....	92
Şark — Garp.....	94
Yayımdan fırlıyan ok.....	97
Duvar.....	99
O duvara cevap.....	103
Şarklı ve SSSR.....	105
San'at telâkkisi.....	108
Berkley.....	110
Tabahhur suresi.....	116
Nefte doğru.....	117
Sakko ile Vansetti.....	125
Maksim Gorki'ye açık mektup.....	127
Hasret.....	130
Salkım söğüt.....	131
Hazer denizi.....	133
Arpa çayının iki yanı.....	136
Kız kapan oğlu Vehpi ve çocuk Muhittine dair.....	139

Sembolist şairlere benzeyen bir deliye dair.....	141
Bayramoğlu.....	143
Çocuklarımıza öğüt.....	145
Demir kafeste dolaşan aslan.....	146
Sükût.....	147
Kablettarih.....	148
Promete, pipomuz, gül, bülbül v. s.....	150
Her kitabımın son sözü.....	151
Yarıda kalan bir bahar yazısı.....	152
Provakatör.....	155
Yürüyen adam.....	156
Cevap 1.....	158
Mukaddes karın.....	160
Korsan türküsü.....	161
İhtilâli kebir.....	162
Kerem gibi.....	163
Şüphe.....	165
Arife.....	166
Mor menekşe, aç dostlar ve altın gözlü çocuk.....	167
Sıradaki.....	168
Sıradakinin ölümü.....	169
Yanmamış cıgara.....	170
Cavap numara iki.....	171
Bir şehir berberi.....	173
Nikbinlik.....	175
Dört kişi ve dört şişe.....	177
Güneşin sofrasında söylenen türkü.....	178
19 yaşım.....	180
Veda.....	184
Mavi gözlü dev, minnacık kadın ve hanımelleri.....	185
Alarga gönül.....	186
Belki ben.....	187
Haber.....	188
Toprakdan, ateşten ve demirden.....	189
Gece gelen telgraf.....	190
Sesini kaybeden şehir.....	192
Gömlek, pantolon, kasket ve fotre dair.....	194
Cevap 3.....	197

Cevap dört.....	199
Orada tanıdıklarım I.....	201
Orada tanıdıklarım II.....	204
Bu yazı.....	208
Hoş geldin.....	210
29 — I — 924.....	211
Bir ayrılış hikâyesi.....	212
Üç selvi.....	214
Portatif karyola.....	215
Türkülerimiz.....	216
Giden.....	218
Hiciv vâdesinde bir tecrübei kalemiye.....	219
Sen.....	222
Karıma mektup.....	224
Sesimiz.....	226
Af.....	227
Orhan Selim.....	229
Bir provakatör üstüne hiciv denemeleri.....	231
Kemal Ahmed.....	236
Şiirime dair.....	237
Karanlıkta kar yağıyor.....	238
İçerde bahar.....	241
Türk köylüsü.....	244
Dünya, dostlarım, düşmanlarım, sen ve toprak.....	246
Hapisane mukayyidi.....	248
Çankırı hapisanesinden mektuplar.....	250
Ceviz ağacı ile Topal Yunusun hikâyesi.....	256
Zafere dair.....	262
Seni kıskanıyorum.....	269
Yaşamak kasideleri.....	277
Düşman I.....	280
Düşman II.....	281
Rubailer.....	282
Gece 9 — 10 şiirleri.....	286
Tekir'le kavak.....	289
Bahar manzarası.....	291
Dizboyu karlı bir gece.....	293
Ölüme dair.....	295

İbrahimin rüyası.....	298
Rubai.....	299
İbrahim Balabanın bahar tablosu üstüne söylenmiştir.....	300
Sultan Hamit devrinde.....	302
Petrograt 1917.....	304
Dâvet.....	307
Ben içeri düştüğümünden beri.....	309
Don Kışot.....	313
Sevdalınız komünisttir.....	314
Biz.....	315
Tahirle Zühre meselesi.....	317
Nâletleme.....	318
Kalırdı.....	319
Kelâm.....	320
Aydan düşen tavuşan.....	321
Rubai.....	322
Rubai.....	323
Uludağa dair.....	324
Bir hasetçi adam.....	326
Keder.....	327
Hatunumun gözleri elâdır da.....	328
Yumdum gözlerimi.....	329
Ağlamak meselesi.....	330
Yaşamaya dair 1.....	331
Yaşamaya dair 2.....	332
Yaşamaya dair 3.....	333
İşte böyle lâz İsmail.....	334
Yirminci yüzyıl üstüne.....	336
Aşı.....	337
Pazar.....	339
Meşgale.....	340
Rüya.....	342
Bir kömür şilebiyle yapıyor yolculuk.....	343
Angina pektoris.....	344
Ben beni bir daha ele geçirsem.....	346
Çın halk orduları bir gün beni de kurtardı.....	347
Dünyanın en tuhaf mahlûku.....	349
Ellerimize ve yalana dair.....	350

Ninni.....	352
Sen 1.....	353
Güz 2.....	354
Yine sana dair.....	355
Korku.....	356
Kale kapısından çıkarken.....	357
Hapiste yatacak olana bazı öğütler.....	358
Hoş geldin.....	360
Bir açlık grevinin beşinci gününde.....	362
Hapislerde.....	364
Hapisten çıktıktan sonra.....	366
Münevverin doğum günü.....	371
Sen tarlasın.....	372
En mühim mesele.....	373
Bir hazin hürriyet.....	374
Notlar.....	376

Nâzım Hikmet

1